

Afgørelser – Reg. nr.: 08179.00

Fredningen vedrører: Anholt - Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg

Domme

Taksationskommissionen 18-08-2020

Miljø- og Fødevareklagenævnet 13-12-2019

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet 11-12-2015

Forslag 18-01-2013

Dispensationer: sidst i filen med den nyeste til sidst

Se påklaget erstatningsafgørelse fra Miljø- og
Fødevareklagenævnet med sagsnr. 18/05339, klik her

Taksationskommissionen
Sekretariat
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C
Tlf.nr. 40 94 93 60
E-mail: Taksationskommissionen@mfvm.dk

Sag nr. 404

Fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt i Norddjurs Kommune

Kendelse

Meddelt den 18. august 2020

Klagen

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 13. december 2019 om erstatning i anledning af fredningsnævnets afgørelse af 11. december 2015 om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg er ved brev af 17. december 2019 påklaget til Taksationskommissionen af lodsejer nr. 1, Jens Christian von der Maase, med påstand om, at den tilkendte erstatning på 29.640 kr. vedrørende bestemmelsen om stier forhøjes til 180.000 kr.

Jens Christian von der Maases samlede ejendom består af 13 matrikelnumre, hvoraf de 12 ligger spredt på den høje vestlige del af øen, mens matr.nr. 43 a består af hele den lave østlige del af øen, benævnt Ørkenen, samt af store strækninger langs kystlinjen på den vestlige del af øen – i alt knap 1.800 ha.

Fredningsafgørelser fra 2015 og 1972

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlige del's upåklagede fredningsafgørelse af 11. december 2015 omfatter 163,34 ha, hvoraf 148,44 ha var fredet i forvejen. Formålet med fredningsafgørelsen var navnlig at modernisere indholdet af Overfredningsnævnets fredningsafgørelser af 16. december 1960

vedrørende Sønderbjerg og af 20. november 1972 vedrørende Nordbjerg- og Vesterklitområderne. Det meste af den øvrige del af Anholt med Ørkenen blev allerede fredet i 1939.

I afgørelsen fra 2015 er på side 41 anført bl.a., at ”Det er fredningsnævnets opfattelse, at det vil være gavnligt for muligheden for at opleve Anholts natur og landskab, at der er en sammenhængende sti mellem Havnebakken og Sønderbjerg. Det gælder også i relation til den urørte skov, hvor der i forvejen i vidt omfang er stier, og hvor der er tale om at etablere yderligere en sti, hvilket skovens ejer bakker op omkring ... kan fredningsnævnet tiltræde det foreslåede stiforløb og de foreslåede fredningsbestemmelser om plejemyndighedens anlæg af trampestien.

Der er med fredningen ikke tilsigtet en mindre adgang til arealerne end ved fredningen fra 1972”.

Fredningsafgørelsens § 4 om offentlighedens adgang fik herefter følgende ordlyd: ”[S]tier, der fremgår af kortet, må ikke nedlægges. Der anlægges en trampesti fra Havnebakken og frem til trampestien mellem Vesterstrandsvej og Vesterstrand. Offentlighedens adgang sker i øvrigt i henhold til de til enhver tid gældende almindelige adgangsbestemmelser i naturbeskyttelsesloven, idet der dog ikke ved fredningen sker en begrænsning i offentlighedens adgang til og brug af arealerne tilhørende Anholt Gods i forhold til det, der blev bestemt ved fredningen fra 1972 ...”.

I Overfredningsnævnets afgørelse med fredningsservitut fra 1972 hedder det i pkt. 1: ”På de Anholt gods tilhørende arealer ... tilkommer der ... almenheden ret til fri færdsel til fods eller på cykel uden motor samt til ophold ... I skoven gælder færdselen dog kun på veje og stier ...”.

De omhandlede arealer tilhørende Anholt Gods ejes i dag af Jens Christian von der Maase.

På fredningskortet fra den 8. september 2015 er indtegnet et sammenhængende stiforløb for den vestlige del af Anholt. En del af forløbet er markeret som grøn ”eksisterende sti”. En anden del er markeret som rød ”nyanlagt sti”. Stiforløbet fra Nordbjerg ved krydset Gennem Landet og Radervej mod syd i skoven Wilhelminelyst er rødt, mens der resterende stiforløb længere mod syd i Wilhelminelyst og derefter relativt tæt på havet og uden for skoven til Vesterklit og videre til Vesterstrand og Sønderbjerg er grønt.

Hele det anførte stiforløb er beliggende på arealer, der ejes af Jens Christian von der Maase.

Erstatningsafgørelser fra 1972, 2015 og 2019

Overfredningsnævnets afgørelse i 1972

I forbindelse med fredningsafgørelsen fra 1972 blev der udmålt erstatninger på ca. 3.500 kr. pr. ha for arealer med offentlig adgang.

Fredningsnævnets afgørelse i 2015

Jens Christian von der Maase krævede 351.540 kr. i stierstatning. Han henviste herved til bl.a., at stiforløbet formentlig ville blive på 5.859 m, samt at der ikke tidligere var ydet erstatning for store

dele af det eksisterende beskedne stiforløb, der var endnu mindre i 1972. Der var tvivl om stiens udstrækning og eksakte placering, og han var ikke enig med fredningsrejseren – Danmarks Naturfredningsforening – om, hvor der var en eksisterende sti.

Naturstyrelsen fandt, at alene ca. 160 m af stiforløbet vedrørte nyetableret sti.

Norddjurs Kommune anførte, at der var tvivl om stiens udstrækning og eksakte placering, og at kommunen støttede, at der blev ydet størst mulig erstatning.

Fredningsnævnet henviste i sin afgørelse af 11. december 2015 til, at Danmarks Naturfredningsforening efter besigtigelsen havde foretaget en opmåling af det samlede stiforløb og angivet dette til 4.796 m, hvoraf 494 m var ny sti, mens 4.302 m var eksisterende stier.

Fredningsnævnet bemærkede herefter: ”Det er efter en konkret vurdering af sagens omstændigheder og det ved fredningen fastlagte stiforløb fredningsnævnets opfattelse, at erstatningen ikke kan tage udgangspunkt i en eksakt opdeling i henholdsvis eksisterende og nye stiforløb. Fredningsnævnet fastsætter herefter en samlet erstatning for stiforløbet på 180.000 kr.”.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse i 2019

Fredningsnævnets erstatningsafgørelse blev påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af *Miljøstyrelsen* med principal påstand om, at stierstatningen blev nedsat til 29.640 kr., da der ikke fandtes grundlag for at fravige standardtaksten på 60 kr. pr./m for de 494 m ny sti. Idet der allerede i 1972 var ydet erstatning for det eksisterende stiforløb, var der ikke grundlag for på ny at udmåle erstatning for de eksisterende 4.302 m sti. Fredningsnævnets anvendelse af en middelværdi mellem taksten for eksisterende sti på 15 kr./m og ny sti på 60 kr./m, dvs. 37,50 kr. for alle 4.796 m, kunne ikke tiltrædes.

Norddjurs Kommune havde under klagesagen foretaget en GPS-opmåling af stiforløbet, der blev indtegnet på et kort. Stiforløbet mod syd på 3.090 m eksisterende sti fandtes ikke at berettige til yderligere erstatning. Forløbet længst mod nord på 495 m anførtes at være et nyt stiforløb. Det midterste stiforløb var efter kommunens opfattelse ”en delvist eksisterende sti, som har flere punkter hvor sporet deler sig eller forsvinder som ledelinje, for derefter at fortsætte lidt længere fremme”. Dette midterstykke på 1.200 m i Wilhelminelyst skoven burde efter kommunens opfattelse erstattes som ny sti.

Styrelsen anførte hertil, at kommunen efterfølgende havde oplyst, at der ikke var problemer med fremkommeligheden på de 1.200 m, men blot uklarhed om det gennemgående stiforløb, idet der fandtes et netværk af adgangsmuligheder i skoven. Uklarhederne omkring stiens forløb kunne klares ved, at plejemyndigheden markerede stiforløbet med f.eks. malede prikker på udvalgte træer. Hvis der skulle kompenseres for den angivne uklarhed, fandt styrelsen, at der kunne tilkendes et skønsmæssigt beløb på f.eks. 5.000 kr. eller 10.000 kr. ud over de 29.640 kr.

Jens Christian von der Maase bemærkede, at det var rimeligt med en erstatning på 180.000 kr., hvis der tages udgangspunkt i stiforløbet, som det fremstår i dag. Det ville dog være mest korrekt at beregne beløbet på baggrund af forholdene, som de var på det tidspunkt, hvor fredningssagen blev rejst

for 10 år siden, hvor der ikke var et stisystem, der først er opstået som følge af et stort fokus på fredningssagen. Han rejste på den baggrund principalt krav om en erstatning 351.540 kr.

Danmarks Naturfredningsforening fandt, at det ikke var korrekt, at stien først var opstået som følge af slidtage på grund af øget opmærksomhed i forbindelse med fredningssagen. Stiforløbet var i fredningsforslagene fra 2008 og 2012 vist med et andet og mere vestligt forløb. Det endelige forløb blev først fastlagt umiddelbart inden fredningsnævnet traf sin afgørelse efter en besigtigelse i maj 2015, hvor fredningsnævnet og lodsejeren deltog. Stien brugtes af jægere og sommerhusejere som smutvej til stranden. Stiforløbet blev vedligeholdt af disse faste brugere ved at skære grene af træer og buske mv. for at sikre fremkommeligheden.

Miljø- og Fødevareklagenævnet anførte i sin afgørelse af 13. december 2019, at der alene var grundlag for at tilkende erstatning for 494 meter ny sti med 60 kr. pr. løbende meter, idet der ikke var særlige grunde, der kunne begrunde en tilsidesættelse af nævnets faste praksis herom. Der skulle ikke tilkendes erstatning for det eksisterende stiforløb på 4.302 meter. Efter nævnets faste praksis fastsættes der ikke erstatning for arealer, der allerede var omfattet af en fredning, hvis den nye fredning havde tilsvarende bestemmelser og ikke medførte yderligere restriktioner. Klagenævnet bemærkede herved, at det eksisterende stiforløb var omfattet af de tidligere fredningers bestemmelse om fri fladeret og at lodsejeren dengang var tilkendt erstatning herfor. Ifølge klagenævnet tilførtes der således ikke ved den nye fredning yderligere bestemmelser og restriktioner i forhold til det eksisterende stiforløb samt offentlighedens adgang.

Skriftlige indlæg for Taksationskommissionen

Jens Christian von der Maase anførte i sin klage til Taksationskommissionen af 17. december 2019 bl.a., at han er enig med kommunen i, at der fortsat hersker tvivl om stiens udstrækning og eksakte placering. Fredningsnævnets erstatning er fastsat på baggrund af en rimelig grundig besigtigelse, hvorimod Miljø- og Fødevareklagenævnet – trods opfordringer hertil – ikke havde besigtiget arealet.

Ved mail af 16. juni 2020 præciserede *Jens Christian von der Maase*, at kravet andrager 180.000 kr. eller et mindre beløb. Det tilføjes, at da fredningssagen blev rejst, var der ikke som i dag en trampesti, men en sti af meget mindre omfang. Han kan tilslutte sig den tekniske opmåling, der blev foretaget under fredningssagen. Stisystemet har udviklet sig siden den seneste opmåling blev foretaget af fredningsnævnet.

Styrelsen og kommunen har ikke påklaget klagenævnets afgørelse og har ikke indgivet skriftlige indlæg for Taksationskommissionen.

Taksationskommissionens behandling af sagen

Møde

Taksationskommissionen har den 29. juni 2020 holdt møde om sagen på Kammerherregården, Bygaden 7, 8592 Anholt.

Lodsejeren *Jens Christian von der Maase*, var mødt. Til stede under en del af mødet var endvidere lodsejerens samlever, Elisabeth Mailang.

For *Miljøstyrelsen* mødte landinspektør Jørgen Heinemeier.

For Syddjurs Kommune mødte landskabsarkitekt Rikke Kroier.

Endvidere deltog kommissionens vurderingskyndige konsulent, fhv. kontorchef cand.polit. Erik Eriksen.

Jens Christian von der Maase nedlagde påstand om tilkendelse af en erstatning på 180.000 kr.

Miljøstyrelsen nedlagde påstand om stadfæstelse af erstatningen på 29.640 kr.

Norddjurs Kommune henviste til, at kommunen ikke havde påklaget klagenævnets afgørelse.

På mødet var parterne enige om, at det kan lægges til grund, at omhandlede stiforløb er på 4.796 m, men uenige om, hvilken del der er ”eksisterende”.

Jens Christian von der Maase fandt det afgørende, hvorledes stiforløbet havde været, da fredningsnævnet foretog den meget grundige besigtigelse for omkring 5 år siden. Styrelsen og kommunen tilsluttede sig, at det ikke er afgørende, hvorledes forholdene er i dag, samt at det af lodsejeren anførte afgørende tidspunkt kan være passende.

Kommunen oplyste, at hvor der i forløbet i dag ikke er sti, vil en sådan blive anlagt nænsomt som en trampesti uden anvendelse af grus etc. Stien vil komme til at ligne den eksisterende sti og vil blive markeret med prikker på træer. Der vil kun blive opsat enkelte piktogrammer på pæle.

Besigtigelse

Taksationskommissionen foretog senere samme dag besigtigelse af området. Jens Christian von der Maase deltog i den første del af besigtigelsen. I besigtigelsen deltog i øvrigt anførte repræsentanter for styrelsen og kommunen samt efter aftale med lodsejeren Bjarne Bjerregaard, der er lokal jæger, og som førte an. På en del af besigtigelsen deltog endvidere Morten Abildstrøm fra Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling.

Stiforløbet markeret med rødt, hvorom der var enighed, blev ikke besigtiget.

Besigtigelsen af den del af stiforløbet gennem Wilhelminelyst skoven, der er markeret med grønt, viste et noget ujævnt forløb. De fleste steder var trampestien dog ret tydelig. Rigtig mange træer og buske langs stiforløbet var beskåret. Det var tydeligt, at mange af beskæringer var foretaget for adskillige år siden. Nogle steder var der flere stiforløb. Andre steder var stiforløbet utydeligt og kunne over en strækning slet ikke ses.

Morten Abildstrøm forklarede, at han havde boet i området i 30 år. Han var med til at rejse frednings-sagen. Et af formålene hermed var at få stiforløbet til at hænge sammen. I det væsentlige havde der været i stiforløb som vist på kortet i alle 30 år.

Bjarne Bjerregaard forklarede, at han var enig i, at en stor del af stiforløbet havde været der i rigtig mange år. Stiforløbet havde dog mange steder ændret sig over årene. Nogle steder var stien blevet mere tydeligere. Der var dog også steder, hvor der var sket det modsatte, og visse steder var stier helt forsvundet. På adskillige steder ses der i dag en sti, hvor der for år siden ikke var nogen. Flere af stierne er oprindeligt dyreveksler.

Jens Christian von der Maase bemærkede, at den hyppige anvendelse af stien forøger brandfaren, hvilket kan betyde, at han må afholde betydelige ekstra udgifter.

Bjarne Bjerregaard og Morten Abildstrøm var ikke enige om udviklingen i publikumstrykket.

Rikke Kroier oplyste, at kommunen ikke har registreret, hvor mange der anvender stien. Hun kunne ikke sige, om fredningen havde betydet en ændret adfærd hos brugerne, der kommer ind på stien via en række stikveje.

Jørgen Heinemeier mente, at på omkring 200 m var stiforløbet udflydende.

Rikke Kroier fandt, at der kunne være tale om lidt flere meter. Strækningen så omtrent ud som for 5 år siden.

Stiforløbet syd for skoven, der er placeret tættere på kysten, blev besigtiget. Stiforløbet var her tydelig. Rikke Kroier oplyste, at forløbet har været sådan i adskillige år. Bjarne Bjerregaard var enig.

Bjarne Bjerregaard var endvidere enig i fredningskortets markering af, hvor der er skov.

Forløbet længst mod syd blev ikke besigtiget. Der var blandt deltagerne, herunder Bjarne Bjerregaard, enighed om, at forløbet der er lige så tydelig som på den øvrige del af stiforløbet tæt ved kysten, samt at der har været et tilsvarende stiforløb i mange år.

Parternes afsluttende bemærkninger

Umiddelbart efter besigtigelsen havde parterne på Kammerherregården lejlighed til at fremkomme med afsluttende bemærkninger.

Der var enighed om, at fredningskortets markering af, hvor der er skov, kan lægges til grund under erstatningssagen.

Jens Christian von der Maase anførte, at Morten Abildstrøm havde overdrevet omfanget af stiforløbet for 5 år siden. Der er ingen grund til at underkende fredningsnævnets meget grundige afgørelse om stiforløbet og den passende udmålte erstatning.

Miljøstyrelsen fastholdt, at det vedrørende det grønne forløb i Wilhelminelyst er afgørende, at strækningen i alle årene må antages at have været passabel. Et par væltede træer samt at det enkelte steder er svært at se stien ændrer ikke herpå. Hvis de konkrete forhold og eventuelle usikkerheder tilsiger, at der skal udmåles et ekstra erstatningsbeløb, bør dette fastsættes skønsmæssigt til et rundt beløb uden anvendelse af en ny takst, således som fredningsnævnet reelt har gjort.

Norddjurs Kommune havde ikke yderligere bemærkninger.

Taksationskommissionens begrundelse og resultat

Efter det skriftlige materiale, de afgivne forklaringer og besigtigelsen finder Taksationskommissionen,

at det med rødt indtegnede stiforløb på 494 m er nyt,

at stiforløbet syd herfor, over en strækning på ca. 1.200 m, gennem Wilhelminelyst skoven er af vekslende tydelighed, og at der på en relativt mindre, men dog væsentlig del af strækningen, ikke for ca. 5 år siden har været en sti og

at det videre stiforløb, syd for skoven, er eksisterende sti, og at det også har været tilfældet i hele den relevante periode.

Efter indholdet af fredningsbestemmelserne og praksis er Jens Christian von der Maase berettiget til en takstmæssig erstatning på 60 kr. pr. meter, hvor der skal etableres en ny sti, idet der ikke er forhold, der kan begrunde et højere beløb. For områder med en eksisterende sti er lodsejeren ikke berettiget til yderligere erstatning i forhold til den ved kendelsen fra 1972 udmålte erstatning.

For det med rød signatur markerede stiforløb på 494 m tiltræder Taksationskommissionen herefter klagenævnets afgørelse om at tildele lodsejeren en erstatning på 29.640 kr.

For stiforløbet syd herfor i Wilhelminelyst skoven på omkring 1.200 m finder Taksationskommissionen, at der for de steder, hvor der på relevante tidspunkt var en sti, ikke er grundlag for at udmåle en yderligere erstatning i forhold til det i 1972 fastsatte beløb. For den øvrige del af strækningen, hvor stiforløbet nogle steder har været temmelig udtydelig og nogle steder har manglet helt, finder Taksationskommissionen, at lodsejeren skal tilkendes et yderligere beløb. Ved udmålingen heraf indgår en vurdering af de lokale forhold med publikumstryk og ulemper for lodsejeren. Samlet set finder Taksationskommissionen, at lodsejeren herfor skal tilkendes et yderligere beløb, der skønsmæssigt fastsættes til 25.000 kr.

For stiforløbet syd for skoven langs kysten tiltræder Taksationskommissionen klagenævnets afgørelse om, at lodsejeren ikke er berettiget til yderligere erstatning i forhold til det i 1972 fastsatte beløb.

Taksationskommissionens konklusion

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 13. december 2019 ændres, således at erstatningen til Jens Christian von der Maase forhøjes med 25.000 kr. til i alt 54.640 kr. med tillæg af en årlig rente svarende til Danmarks Nationalbanks diskonto fra den 11. december 2015.

Olaf Tingleff

Gitte Hansen

Allan Bechsgaard

13. december 2019

Sagsnr. 18/05339

Denne afgørelse er påklaget til Taksationskommissionen med sagsnr. 404. Klik her for at afgørelsen.

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**

Toldboden 2
8800 Viborg

AFGØRELSE VEDRØRENDE ERSTATNING i sag om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt i Norddjurs Kommune

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens¹ § 44, stk. 1, jf. § 39.

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 11. december 2015 om erstatning med følgende ændring for så vidt angår lb.nr. 1:

Lb.nr. 1: Erstatning for 494 meter ny sti á 60 kr. 29.640 kr.

Af den samlede erstatning på 33.135 kr. samt rente afholder staten tre fjerdedele og Norddjurs Kommune en fjerdedel, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om erstatning i anledning af fredningen kan efter naturbeskyttelseslovens § 45 påklages til Taksationskommissionen af de, der har påklaget fredningsnævnets afgørelse af erstatningsspørgsmålet til nævnet, eller for hvis vedkommende nævnet har skærpet fredningsbestemmelserne eller nedsat erstatningen. Afgørelsen kan endvidere påklages af Norddjurs Kommune og af Miljø- og Fødevareministeren.

Klagefristen er fire uger fra den dag, Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er meddelt den klageberettigede, jf. naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 1. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag. Klage skal indgives til Miljø- og Fødevareklagenævnet, e-mail: mfkn@naevneneshus.dk, der videresender klagen til Taksationskommissionen, jf. § 45, stk. 4.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 om naturbeskyttelse.

Afgørelsen er truffet af nævnet, jf. § 1 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet,² der har behandlet sagen i den læge afdeling, jf. § 3, stk. 1, nr. 9, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Indledning

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del har den 11. december 2015 truffet afgørelse om erstatning i anledning af fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt i Norddjurs Kommune med et samlet beløb på 183.495 kr.

Fredningsnævnets afgørelse om erstatning er påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 43 af henholdsvis Naturstyrelsen (nu Miljøstyrelsen, og i det efterfølgende refereret til som Miljøstyrelsen) og lodsejeren med lb.nr. 1 (herefter ”lodsejeren”).

Det fremgår af sagen, at lb.nr. 1 ikke modtog fredningsnævnets afgørelser, og at han tilfældigt fik kendskab til dem. Lodsejeren fik oplyst af fredningsnævnet, at afgørelserne var sendt til ham, men at de var kommet retur på grund af adresseændring, hvorefter fredningsnævnet ikke havde foretaget sig yderligere. Fredningsnævnet har bekræftet dette hændelsesforløb overfor klagenævnet. Lodsejeren har anmodet om, at klagen behandles, selvom klagefristen er overskredet.

Sagen er pr. 1. februar 2017 overgået til behandling i Miljø- og Fødevarerklagenævnet, jf. § 24, stk. 6, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Fredningsnævnets traf endvidere afgørelse af 11. december 2015 om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt, som ikke er blevet påklaget.

Fredningen er fortrinsvis en modernisering af to ældre fredninger – Overfredningsnævnets kendelse af 16. december 1960 om fredning af Sønderbjerg på Anholt og Overfredningsnævnets kendelse af 20. november 1972 om fredning af Nordbjerg- og Vesterklitområderne.

I de ældre fredninger var vedtaget stiforløb og fri fladefærdsel samt en tilladelse til hotelbyggeri, som er gentaget i fredningsnævnets afgørelse af 11. december 2015.

2. Fredningsnævnets behandling

Fredningsnævnet har i erstatningsafgørelsen anført, at det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 1, at fredningsnævnets behandling af en fredningssag afsluttes med, at nævnet afgør erstatningsspørgsmål, jf. lovens § 39. Det fremgår af § 39, stk. 1, at fredningsnævnet fastsætter erstatning til ejere, brugere og andre indehavere over de fredede ejendomme for det tab, som fredningen påfører dem.

Fredningsnævnet har med henvisning til fast praksis på området ikke tilkendt erstatning for arealer, der er omfattet af allerede fredede arealer.

Erstatningstaksten for fastholdelse af etablerede stier er fastsat til 15 kr. pr. lb. meter.

Erstatningstaksten for etablering af nye stier er fastsat til 60 kr. pr. lb. meter.

Fredningsnævnet har i alt tilkendt erstatninger på 183.495 kr., hvoraf de 180.000 kr. er tilkendt lb.nr. 1.

Det fremgår af fredningsnævnets afgørelse, at lodsejeren havde rejst krav om erstatning for:

Foreslået stiforbindelse	351.540 kr.
Fældning på Sønderbjerg	75.000 kr.
Mistet mulighed for hotelbyggeri	15.000.000 kr.

Af lodsejerens indsigelser refereret i fredningsnævnets afgørelse fremgår vedrørende stiforbindelsen mellem Havnebakken og Vesterklit og videre til Sønderbjerg, at lodsejeren finder, at det ikke er korrekt, at stien kun er 3.859 meter, da denne længde er målt i fugleflugtslinje. På grund af stiens beliggenhed på Sønderbjerg, der går 48 meter over havets overflade og ned til Havnebakken, vil niveauforskellen betyde, at der formentlig skal lægges 2.000 meter til, så længden på stien bliver 5.859 meter. Stien bør erstattes med 60 kr. pr. lb. meter, da det hele er ny sti. Det fremgår endvidere, at det er korrekt, at der tidligere er betalt erstatning for fri fladefærd overalt på ejendommen. I skoven gælder dette dog kun på veje og stier. Der er ikke ydet erstatning for det beskedne stiforløb, der findes i dag, og som ikke er et egentligt stisystem, men spredte trædespor i landskabet. Det er anført, at lodsejeren er enig med Norddjurs Kommune i, at der fortsat hersker tvivl om stiens udstrækning og eksakte placering i landskabet.

For så vidt angår erstatning for det område på Sønderbjerg, der skal ryddes for invasive arter, fremgår, at konsekvensen heraf er en reduktion i jagtlejen, hvilket er oplyst til lodsejeren af Anholt Jagtkonsort.

Endelig fremgår det, at lodsejeren kræver erstatning for tab på grund af mistede berettigede forventninger om at kunne opføre et hotel indenfor fredningen.

Det fremgår af fredningsnævnets bemærkninger i afgørelsen, at fredningsnævnet besigtigede en større del af stiforløbet sammen med lodsejeren og Danmarks Naturfredningsforening. Efter besigtigelsen har Danmarks Naturfredningsforening opmålt stiforløbet til 4.796 meter, hvoraf 494 meter er nye stier, mens 4.302 meter er eksisterende stier.

Fredningsnævnet har efter en konkret vurdering af sagens omstændigheder og det fastlagte stisystem fundet, at erstatningen ikke kan tage udgangspunkt i en nøjagtig opdeling i henholdsvis eksisterende og nye stiforløb.

Fredningsnævnet har herefter skønsmæssigt fastsat erstatningen for stiforløbet til 180.000 kr.

Det fremgår af afgørelsen, at fredningsnævnet ikke har fundet anledning til at tilkende erstatning for reduktion i jagtlejen som følge af fældning af invasive arter på Sønderbjerg.

Det fremgår endvidere, at fredningen efter sit endelige indhold ikke berører de byggeretter, der er fastslået ved tidligere fredninger, hvorfor der ikke tilkendes erstatning for disse.

3. Klager og bemærkninger hertil

3.1 *Klage fra Miljøstyrelsen*

Miljøstyrelsen har klaget over, at den erstatning, som fredningsnævnet har tilkendt lodsejeren for stiforløbet på matr.nr. 43a Anholt By, Anholt, er for høj.

Det er anført i klagen, at erstatningen for stiforløbet skal nedsættes, så de takster for stier, som efter fast praksis anvendes af klagenævnet, skal finde anvendelse. Efter styrelsens opfattelse er det af væsentlig principiel betydning, at denne praksis fastholdes.

Det fremgår af klagen, at fredningsnævnet for stiforløbet har anvendt en takst på 37,50 kr. pr. lb. meter, svarende til en middelværdi mellem taksten for etablering af ny sti og taksten for fastholdelse af eksisterende sti, dvs. henholdsvis 60 kr. og 15 kr. Styrelsen finder, at løsningen er uortodoks og af principielle grunde uacceptabel. Endvidere finder styrelsen, at der heller ikke foreligger sådanne særlige omstændigheder i sagen, der kan begrunde en fravigelse af sædvanlig praksis til gunst for lodsejeren. Tværtimod finder styrelsen, at der er tale om væsentlige, særlige omstændigheder, som kan begrunde det modsatte.

Det er styrelsens principale påstand, at der i denne særlige sag kun skal tilkendes erstatning for etablering af nyt stisystem opgjort til 494 meter á 60 kr. pr. lb. meter, svarende til en erstatning på i alt 29.640 kr. Styrelsen har begrundet denne påstand med, at sagsrejser med fredningsnævnet har været på en særlig supplerende besigtigelse af stiforløbet, hvorefter stiforløbet er opmålt.

Det er endvidere anført, at styrelsen finder, at der ikke er grundlag for at udbetale erstatning vedrørende allerede eksisterende stier. Dette begrundes med, at der foreligger det særlige forhold, at Overfredningsnævnet ved kendelse af 20. november 1972 allerede har tilkendt erstatning for, at offentligheden ved kendelsen fik adgang til fri færdsel til fods eller på cykel på de arealer, som hører til ejendommen. I skove gælder dette dog kun veje og stier. Styrelsen har anført, at der herved må forstås, at eksisterende veje og stier forudsættes opretholdt i skovene, idet adgangsretten ellers vil være illusorisk.

Styrelsen finder på den baggrund, at der ikke er grundlag for at tilkende erstatning for eksisterende stier, idet der allerede er udbetalt fredningserstatning for samme forhold.

Såfremt klagenævnet mod forventning måtte være uenig i styrelsens principale påstand, påstår styrelsen subsidiært, at erstatningen højst kan udmåles efter de sædvanlige takster, således at erstatningen for ny sti vil udgøre 29.640 kr. og 64.530 kr. for eksisterende sti, i alt 94.170 kr.

3.2 Klage fra lodsejeren

Lodsejeren har rejst krav om erstatning på 75.000 kr. for fældning af et område på Sønderbjerg. Det fremgår som begrundelse for kravet, at Anholt Jagtkonsort har oplyst, at området er yngleplads for vildtet. Det vil således indebære en forringelse af jagtmulighederne, hvis det omhandlede terræn fældes.

Kravet på 75.000 kr. er opgjort som en ti-årig erstatning på 7.500 kr. p.a.

Endvidere har lodsejeren rejst et erstatningskrav på 5 mio. kr. for en mistet ret til at bygge hotel, som lodsejeren tidligere har fået tilladelse til. Lodsejeren har henvist til kravet fremsat over for fredningsnævnet (jf. ovenfor under pkt. 2).

Under høringsfasen har lodsejeren rejst endnu et erstatningskrav, som vedrører stiforbindelserne mellem Havnebakken og Vesterklit henholdsvis fra Vesterklit op til Sønderbjerg. Det er anført, at det er rimeligt med en erstatning på 180.000 kr., hvis der tages udgangspunkt i stisystemet, som det fremstår i dag. Lodsejeren finder dog, at det er mest korrekt at beregne erstatningsbeløbet på baggrund af forholdene, som de var på det tidspunkt, hvor sagen blev rejst for 10 år siden. Lodsejeren har anført, at der ikke var noget stisystem dengang, og at det først er opstået som følge af et stort fokus på fredningssagen. Lodsejeren har på den baggrund rejst et erstatningskrav på 351.540 kr. eller et andet beløb efter et samlet skøn.

3.3 Bemærkninger til klagerne

Miljøstyrelsen har til lodsejerens klage anført, at styrelsen er enig med fredningsnævnet i, at der ikke er grundlag for at tilkende erstatning for reduktion af jagtleje som følge af naturpleje på Sønderbjerg i form af fjernelse af invasive arter, der har tilgroet arealerne. Der ses heller ikke at være praksis for at tilkende erstatning for jagtlejetab som følge af plejeforanstaltninger.

Styrelsen har som bilag vedlagt en afgørelse fra fredningsnævnet af 28. november 2014 vedrørende en større kommunal plejeindsats bl.a. på Sønderbjerg. Det fremgår, at plejen har til formål at realisere kommunens Natura 2000-handleplan og skal sikre en gunstig bevaringsstatus for naturtyperne i Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Arbejdet skulle

udføres i perioden 1. januar – 31. marts 2015 og dermed før den aktuelle fredningsafgørelse. Det fremgår, at ejeren (lb.nr. 1) har været indforstået med projektet.

Endvidere fremgår det af styrelsens bemærkninger, at lodsejeren ikke har fremlagt dokumentation vedrørende den gældende lejekontrakt med Anholt Jagtkonsort. Det fremgår, at lodsejeren ejer hovedparten af øen og især langt hovedparten af de arealer på øen, hvor der kan drives jagt. Det er styrelsens opfattelse, at den samlede vildtbestand på øen ikke påvirkes af plejen på Sønderbjerg, og at der er findes fouragerings-, gemme-, og ynglemuligheder andre steder i nærheden. Efter styrelsens opfattelse vil der ikke ske forringelse af jagtforholdene.

For så vidt angår hotelbyggeriet har styrelsen anført, at det eksplicit fremgår af fredningsafgørelsen, at fredningen ikke medfører indskrænkning i den adgang til hotelbyggeri, der blev fastsat i fredningen af Nordbjerg og Vesterklit i 1972, hvorfor erstatningspåstanden må afvises.

Norrdjurs Kommune har til lodsejerens klage bemærket, at fredningsbestemmelserne ikke indeholder restriktioner i forhold til jagt, og det er derfor tvivlsomt, om der kan gives erstatning for nedgang i jagtværdi. Fredningsafgørelsen pålægger ikke kommunen nogen plejeforpligtigelse udover den, der på sædvanlig vis påhviler en forvaltningsmyndighed til at udføre naturpleje på Sønderbjerg, hvilket vil være i forbindelse med Natura 2000-indsatsen efter handleplanerne. Det er derfor kommunens vurdering, at en eventuel forhandling om compensation for tabt jagtleje skal ske i forbindelse med udmøntning af Natura 2000-handleplanerne og ikke i fredningssagen.

Norrdjurs Kommune har til hotelbyggeriet bemærket, at det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 2, at fredningen ikke medfører indskrænkninger i den adgang til hotelbyggeri, der blev bestemt ved fredningen af Nordbjerg og Vesterklit i 1972. Det er derfor kommunens vurdering, at lodsejeren bibeholder muligheden i medfør af fredningen for hotelbyggeri på plateauet mellem matr.nr. 43bd og matr.nr. 43ae.

Det fremgår af Norrdjurs Kommunes høringssvar, at kommunen har den opfattelse, at der fortsat hersker tvivl om stiens længde og placering i landskabet. Kommunen har på den baggrund selv foretaget en GPS-opmåling, som er indtegnet på et vedlagt kort. Stiforløbet er delt i tre kategorier.

Der er ifølge kommunen tale om en eksisterende sti beliggende indenfor den ophævede Sønderbjerg-fredning af 16. december 1960. Den opmålte strækning er på 3.090 meter. Kommunen finder, at der på denne strækning allerede er udbetalt erstatning i 1960.

Det er videre anført, at Norddjurs Kommune har opmålt et nyt stiforløb svarende nogenlunde til det af fredningsnævnet vedtagne, som er opmålt til 465 meter. Strækningen er opmålt via åbne og passable arealer og via dyreveksler.

Herud over har Norddjurs Kommune opmålt en strækning, som efter kommunens opfattelse er en delvist eksisterende sti, som har flere punkter, hvor sporet deler sig eller forsvinder som ledelinje, for derefter at fortsætte lidt længere fremme.

Norddjurs Kommune finder, at den nye sti og den delvist eksisterende sti, som kommunen selv har udpeget, skal erstattes som ny sti.

Miljøstyrelsen har til klagenævnet sendt en supplerende udtalelse vedrørende Norddjurs Kommunes opmåling.

Det fremgår af styrelsens bemærkninger, at styrelsen er enig med kommunen i, at de 3.090 meter eksisterende sti ikke udløser yderligere erstatning.

For så vidt angår det nye stiforløb, finder styrelsen fortsat, at der kan ydes sædvanlig takst på 60 kr. pr. lb. meter.

Om de 1.200 meter sti i Wilhelminelyst-skoven har styrelsen henvist til Norddjurs Kommunes bemærkninger om, at stien ikke overalt er tydelig og let opfattelig. Styrelsen har oplyst, at kommunen supplerende har oplyst telefonisk til styrelsen, at der ikke er problemer med fremkommeligheden, men blot uklarhed om gennemgående stiforløb, idet der findes et netværk af adgangsmuligheder i skoven. Det er anført, at uklarhederne omkring stiens forløb kan klares ved, at plejemyndigheden markerer stiforløbet med f.eks. malede prikker på udvalgte træer. Det er derfor fortsat styrelsens opfattelse, at der ikke er grundlag for at yde yderligere fredningserstatning for denne del af stiforløbet, og styrelsen henviser til sin principale påstand.

Styrelsen har videre anført, at der ikke foreligger oplysninger om, hvor stor en del af de 1.200 meter sti i skoven, som efter kommunens vurdering fremstår utydelig. Styrelsen har samtidig understreget, at dette efter styrelsens opfattelse heller ikke skal tillægges erstatningsmæssig betydning.

Styrelsen vil ændre sin principale påstand i det tilfælde, at klagenævnet alligevel måtte ønske at kompensere lodsejeren for den angivne uklarhed om, hvorvidt stien på enkelte delstrækninger er eksisterende eller ikke, og uklarhed om, hvorvidt adgangsretten allerede er erstattet med kendelsen fra 1972. Styrelsen finder, at denne uklarhed kan kompenseres med et skønsmæssigt fastsat beløb på f.eks. 5.000 kr. eller 10.000 kr. ud over erstatningen på 60 kr. pr. lb. meter for de 494 (465) meter ny sti. Styrel-

sen vil i så fald samtidig ændre sin tidligere subsidiære påstand til styrelsens mere subsidiære påstand.

Danmarks Naturfredningsforening har til lodsejers klage bemærket, at det ikke er korrekt, at stien først er opstået som følge af slitage på grund af øget opmærksomhed i forbindelse med fredningssagen. Det er anført, at stiforløbet var vist med et andet og mere vestligt forløb på strækningen gennem skoven både i fredningsforslaget fra 2008 og 2012. Forløbet blev først ændret umiddelbart inden fredningsnævnet traf sin endelige afgørelse og efter en besigtigelse i maj 2015, hvor bl.a. ejeren og fredningsnævnet deltog.

Danmarks Naturfredningsforening har på foranledning af Miljø- og Fødevareklagenævnet telefonisk bekræftet, at Danmarks Naturfredningsforening har gået stiforløbet igennem flere gange, herunder at foreningen har gået på stiforløbet med fredningsnævnet og lodsejeren. Foreningen har endvidere oplyst, at stien bruges af jægerne samt sommerhusejere som smutvej til stranden, og at stiforløbet ”vedligeholdes” af disse faste brugere, ved at der skæres grene af træer og buske m.v. for at sikre fremkommeligheden.

Danmarks Naturfredningsforening er ikke enig med Norddjurs Kommune i, at eksistensen af en del af strækningen er tvivlsom.

3.4 Andre bemærkninger til sagen

Ud over de to klager har klagenævnet modtaget et brev af 5. juli 2016 med bemærkninger fra en af de øvrige lodsejere med lb.nr. 18, hvis ejendom har været omfattet af Sønderbjerg-fredningen siden 1960.

Det fremgår, at lodsejeren finder, at fredningen er trukket ned over hovedet på de fastboende og lodsejerne, uden at disse har haft mulighed for at få indflydelse på den endelige udformning, og lodsejeren er af den opfattelse, at fredningen bør bortfalde. Lodsejeren finder, at der naturligvis skal være veje og stier, men at de allerede findes. Lodsejeren har givet udtryk for, at fredningsbestemmelsernes § 2 og § 3 stavnsbinder ejeren, fordi ejeren mister rettigheden over ejendommen og gør den usælgelig. Lodsejeren har i den anledning krævet, at Danmarks Naturfredningsforening køber alle ejendomme, alternativt at ejendomsvurderingen sættes til 0 kr. Det er anført, at fredningen vil gøre Anholt til en øde ø.

4. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

I sagens behandling har Miljø- og Fødevareklagenævnets medlemmer deltaget: Thomas Steensen (formand), landsdommer Norman Cleaver og de læge medlemmer Pelle Andersen-Harild, Jørgen Elikofer, Knud N. Mathiesen og Jens Vibjerg.

4.1.1 Indledende bemærkninger

Klagefrist

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 1, er klagefristen 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Fredningsnævnets afgørelse om erstatning er udsendt den 11. december 2015 og offentliggjort på fredningsnævnets hjemmeside den 14. december 2015. Klagefristen udløb således den 11. januar 2016.

Lb.nr. 1

Klagen fra lodsejeren er modtaget den 4. marts 2016, og klagefristen på 4 uger er dermed overskredet.

Som udgangspunkt behandler Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke klager, der er indkommet efter klagefristens udløb, medmindre der foreligger særlige undskyldelige omstændigheder.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har besluttet at behandle klagen, idet nævnet finder, at der er tale om særlige undskyldelige omstændigheder i sagen, jf. § 9, stk. 2, i forretningsordenen for Miljø- og Fødevareklagenævnet.³ Nævnet har lagt vægt på, at det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 2, at fredningsnævnets afgørelse skal offentliggøres og sendes til dem, der har fået fredningsforslaget tilsendt, jf. § 37, stk. 1. Ifølge § 37, stk. 1, vedrører personkredsen bl.a. ejere og brugere. Nævnet finder efter en samlet vurdering af omstændighederne omkring fremsendelsen af afgørelsen, at klager ikke har modtaget afgørelsen i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 2.

Lb.nr. 18

Miljø- og Fødevareklagenævnet har fra lb.nr. 18 modtaget en række indsigelser vedrørende fredningen og fredningserstatningerne. Indsigelserne er dateret den 5. juli 2016 og modtaget i klagenævnet den 8. juli 2016.

Klagefristen er overskredet, og Miljø- og Fødevareklagenævnet afviser at behandle henvendelsen som en klage, idet der ikke foreligger særlige undskyldelige omstændigheder.

4.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 43, stk. 1, kan fredningsnævnets afgørelse efter § 39 påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 131 af 30. januar 2017 om forretningsorden for Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 44, stk. 1, at Miljø- og Fødevareklagenævnet bl.a. kan ændre fredningsnævnets afgørelse om erstatning.

4.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

4.3.1 Erstatning for stiforløb på matr.nr. 43a Anholt By, Anholt

Fredningsnævnet har i afgørelsen om fredning vedtaget et stiforløb på 4.796 meter, hvoraf de 494 meter er ny sti og 4.302 meter er eksisterende sti. Stiforløbet er indtegnet på fredningsnævnets kortbilag.

Miljø- og Fødevareklagenævnet fastsætter i overensstemmelse med fast praksis taksten for ny sti til 60 kr. pr. lb. meter. Lodsejeren tilkendes således erstatning for 494 meter ny sti.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke, at der i sagen foreligger særlige forhold, der kan begrunde en tilsidesættelse af nævnets faste praksis.

Miljø- og Fødevareklagenævnet tilkender ikke erstatning for det eksisterende stiforløb på 4.302 meter. Efter nævnets faste praksis tilkendes således ikke erstatning for arealer, der allerede er omfattet af en fredning, hvis den nye fredning er omfattet af tilsvarende bestemmelser og ikke medfører yderligere restriktioner i forhold til den eksisterende fredning.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at det eksisterende stiforløb er omfattet af de tidligere fredninger, herunder fri fladefærdsel. Der er for matriklen i forbindelse med fredningerne af Sønderbjerg fra 1960 samt Nordbjerg og Vesterklit fra 1972, afsnit II, allerede tilkendt erstatning.

Nævnet har lagt vægt på, at der med fredningen ikke tilføres yderligere bestemmelser og restriktioner i forhold til det eksisterende stiforløb samt offentlighedens adgang.

4.3.2 Erstatning for forringede jagtmuligheder på grund af naturpleje

Det fremgår af klagen fra lb.nr. 1, at den bekæmpelse af invasive arter, der ifølge plejebestemmelsen skal ske på Sønderbjerg, vil få den konsekvens, at jagtmulighederne forringes, og at han derved ikke kan oppebære jagtlejen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet tilkender ikke erstatning for forringede jagtmuligheder på grund af naturpleje.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har lagt vægt på, at de plejeforanstaltninger, der skal til for at bekæmpe invasive arter, skal udmøntes i en plejeplan efter plejebekendtgørelsen, jf. fredningsbestemmelsernes § 3. Det fremgår af plejebekendtgørelsens § 1, stk. 2, at plejen skal udføres, så den ikke medfører udgift, væsentlige gener eller tab for ejer eller bruger.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på den baggrund ikke, at lodsejeren har lidt et tab på baggrund af fredningens bestemmelse om naturpleje. Nævnet bemærker, at plejeforanstaltningerne i medfør af fredningen følger de tiltag, som skal foretages som led i Natura 2000-handleplanerne.

4.3.3 Erstatning for mistet mulighed for at opføre hotel

Det fremgår af klagen, at lodsejeren på grund af fredningen har mistet sin mulighed for at opføre et hotel.

Miljø- og Fødevareklagenævnet tilkender ikke erstatning i forbindelse med hotelprojektet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har lagt vægt på, at tilladelsen til hotelprojektet er videreført fra 1972-fredningen uden ændringer. Fredningen afskærer derfor ikke klager fra i medfør af fredningen at opføre det dengang godkendte hotelprojekt. Der er således ikke påført klager et tab i anledning af fredningen.

4.4 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 11. december 2015 om erstatning med følgende ændring for så vidt angår lb.nr. 1:

Lb.nr. 1: Erstatning for 494 meter ny sti á 60 kr. 29.640 kr.

Af den samlede erstatning på 33.135 kr. samt rente afholder staten tre fjerdedele og Norddjurs Kommune en fjerdedel, jf. naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 3.

Thomas Steensen
Stedfortrædende formand

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del

Afgørelse af 11. december 2015 om

fredning af

Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt

FN 2013.1

Indholdsfortegnelse

A. Hovedpunkterne i fredningssagens forløb	3
B. Det oprindelige fredningsforslag	4
C. Bemærkninger til fredningsforslaget fremsat før det offentlige møde	20
D. Forløbet af det offentlige møde	23
E. Bemærkninger til fredningsforslaget fremsat efter det offentlige møde	27
F. Det ændrede fredningsforslag	30
G. Bemærkninger til det ændrede fredningsforslag	36
H. Fredningsnævnets afgørelser mv. under fredningssagen	37
J. Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse	38
K. Fredningens indhold og omfang	41
L. Retsvirkninger	47
M. Klagevejledning	47

Danmarks Naturfredningsforening fremsatte i december 2012 forslag om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt.

Fredningsforslaget omfattede 163,34 ha, hvoraf 148,44 ha i forvejen var fredet, og berørte ejendommene del af matr.nr. 43a Anholt By, Anholt, matr.nr. 2a Anholt By, Anholt, matr.nr. 43aæ Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 43ar Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 43bø Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 43fi Anholt By, Anholt, matr.nr. 41r Anholt By, Anholt, matr.nr. e Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 5c Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 43as Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 43aq Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 56a Anholt By, Anholt, matr.nr. 56b Anholt By, Anholt, matr.nr. 56e Anholt By, Anholt, matr.nr. 8c Anholt By, Anholt, matr.nr. 11a Anholt By, Anholt, matr.nr. 9b Anholt By, Anholt, matr.nr. 4a Anholt By, Anholt, matr.nr. 41ab Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 41an Anholt By, Anholt, matr.nr. 41ap Anholt By, Anholt, matr.nr. 41ac Anholt By, Anholt, matr.nr. 41y Anholt By, Anholt, matr.nr. 41k Anholt By, Anholt, matr.nr. 41z Anholt By, Anholt, matr.nr. 41i Anholt By, Anholt, matr.nr. 41h Anholt By, Anholt, matr.nr. 41b Anholt By, Anholt, matr.nr. 41g Anholt By, Anholt, matr.nr. 41n Anholt By, Anholt, matr.nr. 41q Anholt By, Anholt, matr.nr. 46b Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 47b Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 46a Anholt By, Anholt, matr.nr. 41c Anholt By, Anholt, matr.nr. 41v Anholt By, Anholt, matr.nr. 41u Anholt By, Anholt, matr.nr. 41al Anholt By, Anholt, matr.nr. 41e Anholt By, Anholt, matr.nr. 41l Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 41t Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 41ah Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 41ag Anholt By, Anholt og del af matr.nr. 41d Anholt By, Anholt.

Baggrunden for forslaget er hensynet til at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedygtighederne for plante- og dyreliv, at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg, at sikre og styrke offentlighedens adgang, at sikre og styrke de geologiske kvaliteter, i særlig grad at tilgodese de biologiske, geologiske og landskabelige interesser i delområde A på Sønderbjerg, i særlig grad at tilgodese de landskabelige og rekreative interesser i delområde B ved Sønderbjerg og at medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som området er udpeget for.

Fredningsnævnet har besluttet at gennemføre fredningen i overensstemmelse med de fredningsbestemmelser og det fredningskort, der fremgår af afgørelsens afsnit K.

A. Hovedpunkterne i fredningssagens forløb

Danmarks Naturfredningsforening rejste ved brev af 14. december 2012 forslag om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt.

Fredningsnævnet har i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 1 sendt fredningsforslaget til ejerne af de ejendomme, der var omfattet af forslaget, til statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser blev berørt af forslaget, samt til organisationer mv., som måtte antages at have en væsentlig interesse i forslaget. Fredningsnævnet har ligeledes i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 1 offentliggjort fredningsforslaget i Statstidende den 16. januar 2013 og i Lokalavisen Norddjurs den 22. januar 2013.

Fredningsnævnet har i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 5 holdt et offentligt møde om sagen med en forudgående bekendtgørelse om mødet i Statstidende og Lokalavisen Norddjurs. Indkaldelse til mødet blev i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 5 og stk. 6 sendt til de samme ejere, myndigheder og organisationer, som fredningsforslaget blev sendt til. Der

blev efter mødet samme dag foretaget en besigtigelse af udvalgte steder i det område, der var omfattet af fredningsforslaget. På mødet blev der fastsat en frist til at fremsætte bemærkninger til eller indsigelser mod fredningsforslaget. Et referat fra mødet blev sendt til de, der var indkaldt til mødet, og de, der registrerede sig som deltagere i mødet.

På baggrund af indsigelser og andre bemærkninger til fredningsforslaget fremsat før, under og efter det offentlige møde udarbejdede Danmarks Naturfredningsforening et ændret fredningsforslag.

Fredningsnævnet har sendt det ændrede fredningsforslag bl.a. til de samme ejere, myndigheder og organisationer, som modtog det oprindelige fredningsforslag eller deltog i det offentlige møde. Der blev samtidig fastsat en ny frist til at fremsætte bemærkninger til eller indsigelser mod fredningsforslaget.

Med virkning fra den 1. januar 2014 skete der en ændret sammensætning af fredningsnævnet, idet der skete en udskiftning af det kommunalt valgte medlem af fredningsnævnet.

Fredningsnævnet har efterfølgende besluttet ikke at holde et nyt offentligt møde om sagen, men har selv besigtiget området igen.

Fredningsnævnet har herefter besluttet at gennemføre en fredning og har orienteret ejerne af de ejendomme, der har været omfattet af fredningsforslaget, Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs Kommune og Naturstyrelsen om indholdet af den afgørelse om fredning, som fredningsnævnet forventede at gennemføre. Fredningsnævnet har samtidig orienteret ejerne om, at eventuelle erstatningskrav eller krav om godtgørelse i anledning af fredningen eller fredningsforslaget skulle fremsættes overfor fredningsnævnet.

Fredningsnævnet har sendt de fremsatte erstatningskrav til Norddjurs Kommune og Naturstyrelsen for at få disse myndigheders bemærkninger til de rejste erstatningskrav og erstatningskrav i øvrigt som følge af en fredning.

Bemærkningerne fra Norddjurs Kommune og Naturstyrelsen blev efterfølgende sendt til ejerne med mulighed for at fremsætte supplerende bemærkninger til erstatningskravene.

Fredningsnævnet har efterfølgende med partsrepræsentanter besigtiget en del af området forud for afgørelsen om erstatning.

Fredningsnævnet har under sagens behandling med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 37a, stk. 3 besluttet at forlænge fristen for fredningssagens afgørelse til den 17. december 2016.

Fredningsnævnets afgørelse om fredning er afsagt den 11. december 2015. Fredningsnævnet har samtidig i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 39 truffet særskilt afgørelse om erstatning i anledning af fredningen eller fredningsforslaget.

B. Det oprindelige fredningsforslag

I fredningsforslaget anførte Danmarks Naturfredningsforening følgende:

”Danmarks Naturfredningsforening (DN) rejste i 2008 et fredningsforslag for arealer på Anholts vestkyst. Året efter afholdt fredningsnævnet offentligt møde i sagen. Her fremsatte bl.a. Natursty-

relsen, Norddjurs Kommune, Borgerforeningen og Grundejerforeningen en række synspunkter, der efterfølgende blev indarbejdet i det endelige fredningsforslag dateret 30. september 2009. Fredningsnævnet traf imidlertid ikke en afgørelse i sagen, der derfor faldt for den 2-årige tidsfrist i 2010.

1. Baggrunden for forslaget

Indledning

I december 2011 var et stormvejr skyld i at en del af Nordstrandvej nær havnen blev skyllet væk. Campingpladsen nord for vejen mistede også store arealer, der primært havde været benyttet til teltslagning. Stormens ødelæggelser betyder, at der skal findes en ny placering til campingpladsen. En placering i klitterne syd for Sailorhouse har været drøftet. Dette areal indgik i DN's fredningsforslag fra 2008.

DN vurderer, at det er relevant at fremsætte et fredningsforslag for arealer ved Anholts vestkyst. Formålet er at sikre, at Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjergs landskabelige og naturmæssige kvaliteter i første instans opretholdes, men i næste instans også forbedres, idet fredningen som noget nyt giver kommunen mulighed for at udføre naturpleje på Sønderbjerg. Fredningen har endvidere til formål at sikre og forbedre offentlighedens adgang.

Fredningsforslaget rummer en modernisering af de to eksisterende fredninger Nordbjerg- og Vesterklitfredningen (1972) og Sønderbjergfredningen (1960) samt nyfredning af skrænten bag havnen og klitarealet syd for Sailorhouse. Forslaget omhandler 163,34 ha, hvoraf de 148,44 ha allerede er fredet. Forslaget tager højde for de synspunkter, der blev fremsat ved det offentlige møde i 2009 i den tidligere fredningssag.

Vesterstrand med Sønderbjerg i baggrunden

I den eksisterende fredning for Nordbjerg og Vesterklit er der indskrevet en mulighed for at realisere et hotel på plateauet mellem matr. nr. 43 bd og matr. nr. 43 aæ. Formålet med at revidere 1972-fredningen er at fjerne den mulighed for hotelbyggeri, der er i den oprindelige kendelse. Nutidens generelle lovgivning vil næppe muliggøre realisering af den 40 år gamle mulighed for ho-

telbyggeri, og den bør udskrives af fredningen, når den revideres. I forbindelse med spørgsmålet om placering af erstatningsarealer for campingpladsen peger DN på arealerne syd for Nordstrandvej. Det er praktisk, fordi arealet ligger i umiddelbar tilknytning til den eksisterende campingplads og faciliteter. Endvidere er der hjemmel hertil i 1972-fredningen.

Formålet med at revidere Sønderbjergfredningen er primært at give kommunen ret til at udføre naturpleje på Sønderbjerg, da der ikke er hjemmel til det i 1960-fredningen. Som det er tilfældet med Nordbjergfredningen, er der i Sønderbjergfredningen nogle byggeretter på selve Sønderbjerg-plateauet. Den generelle lovgivning vil ligeledes her næppe tillade realisering af disse byggeretter, hvorfor de bør udskrives af en ny fredning. Det foreslås endvidere at ophæve den del af fredningen, hvor der i dag er vedtaget en lokalplan (lokalplan nr. 21 for et sommerhusområde sydøst for Anholt By). Forslaget er begrundet i, at den eksisterende lokalplan fungerer godt, og at den del af sommerhusområdet næsten er fuldt udbygget. Derfor foreslås det - af praktiske årsager - at ophæve den del af fredningen, der er lokalplanlagt. Bestemmelserne i 1960-fredningen foreslås fastholdt for den øvrige del af de fredede arealer.

Ud over at modernisere de to eksisterende fredninger, foreslås skrænten mellem havnen og Nordbjerg samt de nærmeste klitter syd for havnen fredet. Begrundelsen er, at naturarealerne bør sikres mod byudviklingsinteresser. Området tilhørte oprindeligt staten og er nu ejet af Grenaa Havn A/S, der i sidste ende er et kommunalt aktieselskab. Kommunen vedtog i 2003 en lokalplan, der tillod byggeri af ferieboliger op ad skrænten bag havnen – et område, der ikke indgår som en del af havneområdet. Naturklagenævnet vurderede dog, at planerne var ugyldige for en del af det lokalplanlagte område. Forreste klitrække er dog stadig lokalplanlagt til erhvervsformål med en bebyggelsesprocent på 50, byggeri i 2 etager og 8,5 m høje bygninger (lokalplan 158, Anholt Havn), og derfor har DN vurderet det relevant at medtage de markante sandklitter i fredningsforslaget. Det er hensigten med fredningen at sikre de landskabelige hensyn nær havnen. Havneområdet rummer udviklingsmuligheder på andre, flade dele af havnearealet.

DN foreslår endvidere, at der etableres en gennemgående stiforbindelse mellem Havnebakken og Vesterklit. Ved at nyetablere ca. 150 m sti kan eksisterende tracéer forbindes, sådan at der fastlægges et stiforløb på 1,5 km, hvoraf meget går gennem urørt skov. Dette er vigtigt, fordi den urørte skov byder på særlige naturoplevelser, som offentligheden bør have ordentlig adgang til. Endelig ønsker DN med fredningsforslaget at sikre nogle eksisterende stiforløb i Vesterklit og på Sønderbjerg, der ligger på privat grund og som i dag ikke er sikret.

2. Beskrivelse af fredningsområdet

Landskabsformer

Øens vestlige bakkeland står i skarp kontrast til det østlige, vidtstrakte klitlandskab. De blødt kulede bakker i vest dækker et areal på ca. 3 km². De bærer præg af at være eroderet af vind og hav, og omkring Nord- og Sønderbjerg afgrænses de af markante skrænter.

Den nordligste af morænebakkerne er Nordbjerg (39 m), der ligger lige øst for havnen. Her er velbesøgte udsigtspunkter med fantastiske udsigter tværs over øen til fyret i øst. Når man følger kysten mod syd rejser Vesterklits bakkedrag sig, hvis højeste punkt er 31 m, og længst mod syd følger bakkerne inden for Sønderbjergfredningen. De lyngklædte bakker på 39 m, 32 m og 48 m (Sønderbjerg) udgør tilsammen et flot og storslået element i landskabet. Fra Sønderbjerg er der nogle steder en fantastisk udsigt over havet og ørkenen, og hvis ikke skråningerne var så stærkt

tilgroede af især bjergfyr og ene, ville der være mange muligheder for pragtfulde udsyn over landskaberne.

En del af stien ved Sønderbjerg

Geologi

Geologisk set er Anholt særdeles interessant, fordi en række landskabelige hovedtræk så tydeligt fortæller om landskabets tilblivelse.

Det meget forskelligartede landskab skyldes, at øen landskabsgeologisk falder i to forskellige hovedenheder: Bakkerne i vest er opstået i glacialtiden, mens ørkenen i øst er en postglacial strandvoldsslette. Bakkelandskabet er den sidste tilbageværende erosionsrest af noget, der oprindeligt var betydeligt større. I fastlandstiden stod havet meget lavere end i dag, og Anholt var landfast med Jylland. Da den sidste istids iskappe smeltede tilbage, skabtes sammen med den samtidige havstigning Stenalderhavet og dermed også øen Anholt, som dengang kun bestod af bakkelandet i vest. I midten af bakkelandet lå en fjord, som forsvandt med den senere landhævning. Der opstod efterfølgende en sø. Dræning har betydet, at der i dag ligger et par § 3 registrerede moser og vandhuller tilbage i det område, hvor fjorden lå.

Arealerne inden for fredningsforslaget

Nordbjerg

Området omfatter Nordbjergfredningen og den vestvendte skrænt mellem havnen og Nordbjerg. Terrænet hæver sig allerede få meter bag havnebassinet pga. den markante forreste klitrække. Umiddelbart bag havnen er området omgivet af veje og gennemskåret af trampestier. Trævegetationen udgøres af spredte partier bjergfyr.

Bag klitterne står Nordbjerg som det ene af øens to markante højdedrag. Selve skrænten er stedvis tæt bevokset med bjergfyr, lave enebærbuske og løvfældende træer. Oppe på selve plateauet er terrænet relativt jævnt og også her bevokset med især bjergfyr og birk. Bortset fra skrænten bag havnen er det meste af den ubebyggede og fredede del af Nordbjerg § 3 registreret som hede. Der løber en trampesti tæt ved skrænten.

Sønderbjerg

Dette område udgør den sydlige ende af Anholts kystlinje mod vest. Ud over selve Sønderbjerg, som med sine 48 m er øens højeste punkt, rummer området flere andre distinkte morænebakker. På grund af havets erosion rejser de tæt tilgroede skrænter sig stejlt af den smalle forstrand. Det meste af Sønderbjerg er § 3 registreret hede, og ved den nordvendte fod af Sønderbjerg ligger en § 3 registreret eng. Morænebakkerne er tilgroet med bl.a. revling og lyng, men desværre har især bjergfyr bredt sig utroligt meget på Sønderbjerg. Disse træer har vokset sig meterhøje og tætte, så de hindrer udsigten mange steder. Området indeholder med sin beliggenhed, geologi og særegne natur et stort potentiale for helt enestående naturoplevelser, hvorfor naturpleje i området bør prioriteres.

Vesterklit

Landskabeligt adskiller Vesterklit sig ikke væsentligt fra Sønderbjerg, bortset fra at bakkerne ved Vesterklit er mindre. Størstedelen af Vesterklit er § 3 registreret som hede, og en mindre del af arealet inden for fredningsforslaget er § 3 registreret overdrev. Der løber en trampesti tæt ved skrænten.

Skrænten bag havnen

International naturbeskyttelse

En stor del af arealet inden for fredningsforslaget er udpeget som habitatområde. En meget lille del inden for fredningsforslaget er udpeget som fuglebeskyttelsesområde. Habitat- og fuglebeskyt-

telsesområdet udgør tilsammen et Natura2000 område. Der henvises til bilag 4 for en detaljeret redegørelse for den internationale naturbeskyttelse på Anholt.

Offentlighedens adgang

Oven for skrænten på Nordbjerg er der i dag et stiforløb, der er sikret ved kendelsen fra 1972.

Forbuddet mod færdsel på Flakket opretholdes. Færdselsforbuddet blev indført i 1939 for at sikre ro til ynglende fugle. Det skal selvfølgelig fortsat være muligt at gå på stranden nord for Flakket.

Med fredningen ønskes en sikring af det eksisterende stiforløb omkring Vesterklit og Sønderbjerg. Det starter ca. 150 m nord for Vesterklit lige ved skovbrynet til Wilhelminelyst. Det har karakter af en trampesti, der primært ligger på privatejede matrikler. Stien er ikke sikret i 1960-fredningen, hvorfor den foreslås permanent sikret med det forløb, der er indtegnet på kortbilag 1.

I fredningsforslaget stilles der endvidere forslag om at sikre et stiforløb gennem Wilhelminelyst, der er udlagt som urørt skov. Det betyder, at den byder på nogle anderledes, særlige naturoplevelser. Det er i offentlighedens interesse, at der er nem adgang til skoven.

Der findes allerede en jægersti gennem Wilhelminelyst: Den går gennem skoven omtrent som angivet på kortbilag 1. Mod syd støder den op til stien mellem Vesterklit og Sønderbjerg. Mod nord ender stien blindt ca. 150 m før matrikelskel til 56 a (Havnebakken). Vedligehold af det eksisterende stiforløb og rydning til en trampesti på de sidste 150 m vil være et lille indgreb med stor positiv effekt: Det vil resultere i et spændende stiforløb gennem både skov og strandklitter langs hele øens vestkyst. Et sådant stiforløb vil give mulighed for nogle helt andre – og i dag i praksis utilgængelige - naturoplevelser end turen langs stranden eller vejen, hvor skoven desværre ikke indbyder til benyttelse, fordi den for mange virker lukket og ufremkommelig.

En del af stien, der skal nyanlægges, ligger i fredsskov, der tilhører Grenå Havn A/S. En mindre del af stiforløbet (ca. 150 m), der skal nyanlægges, ligger i den privatejede del af skoven, hvor der er indgået aftale om urørt skov.

Naturpleje

Der er hjemmel til at udføre naturpleje i Nordbjerg- og Vesterklitfredningen, og der foreligger en konkret aftale om kommunal naturpleje på Nordbjerg. Den går ud på, at der én gang om året med en buskrydder fjernes opvækst af især birk, men også bjergfyr. Formålet er endvidere at sikre friholdelsen af nogle særligt flotte udsigtssteder. Denne naturpleje ønskes opretholdt med dette fredningsforslag.

Der er ikke i 1960-fredningen for Sønderbjerg hjemmel til at udføre naturpleje, hvilket hermed foreslås ændret. Oprindeligt gjorde de hårde vækstbetingelser det vanskeligt for buske og træer at trives på Anholt, men med sommerhusenes indtog i sidste halvdel af det 20. århundrede blev der plantet bjergfyr på grundene. Den trivedes og spredte sig så meget, at den i dag er særdeles dominerende i bakkelandskabet på Sønderbjerg. DN foreslår, at der etableres nogle udsigtskiler visse steder på Sønderbjerg.

Dele af Sønderbjerg er under tilgroning med ene, fordi fredningen ikke giver hjemmel til naturpleje.

Såfremt fredningen gennemføres foreslår fredningsrejser følgende mål for naturplejen på Sønderbjerg: Der sker en rydning af træbevoksningen, således at man igen kan opleve terrænformer og udsigter, og de oprindelige naturtyper reableres. Den naturligt hjemmehørende bevoksning på skrænterne af ene mv. bør opretholdes, dog med mulighed for naturpleje, hvis den bliver for tæt.

Inden for Sønderbjergs delområde A bør plejeplanen sikre, at arealer, der ifølge kortbilag 2 er § 3 registreret som eng, fremover opretholdes som ugødsket ferskeng. De øvrige arealer inden for delområdet bør opretholdes som hede eller overdrev med spredt forekomst af ene. I delområde Sønderbjerg A bør naturplejen tillægges de biologiske, geologiske og landskabelige værdier særlig vægt.

Der bør opretholdes en skærmende beplantning af hjemmehørende løvtræer, evt. iblandet skovfyr og/eller ene omkring ejendommene beliggende på matr. nr. 41 c, 41 k og 47 b Anholt By, Anholt, således at bygningerne så vidt muligt fremstår afskærmet for indsyn.

Inden for Sønderbjergs delområde B bør de rekreative og landskabelige værdier tillægges særlig vægt.

Der foreslås gennemført forbud mod plantning af invasive arter, og der skal gennem naturplejen lægges særlig vægt på bekæmpelse af invasive arter.

For at styrke borgerinddragelsen omkring naturplejen foreslås det, at der nedsættes et plejeudvalg på 4 medlemmer, bestående af en repræsentant for plejemyndigheden, en repræsentant for Dan-

marks Naturfredningsforening, en repræsentant for Grundejerforeningen og en repræsentant for Anholt Borgerforening. Plejeudvalget skal være rådgivende for plejemyndigheden, og endvidere have forelagt nye plejeplaner til udtalelse.

Turisme og rekreation

Anholt er i dag et populært feriemål: Turistforeningen oplyser, at øen i hvert år besøges af 60-70.000 mennesker. Etableringen af en ny trampesti vil, sammen med målrettet naturpleje, give den aktive turist og øens borgere nye muligheder for natur- og landskabsoplevelser.

3. Planlægnings- og fredningsmæssige forhold

Fredningsforslagets afgrænsning fremgår af kortbilag 1.

Norddjurs kommunes kommuneplan 2009

Af kommuneplan 2009 fremgår det, at kommunalbestyrelsen har fokus på tre initiativer i indeværende planperiode. Disse er at bevare Anholts særlige natur og naturkvaliteter, at øge antallet af overnatningsmuligheder i form af alternative overnatningsmuligheder, samt at Anholt bliver vedvarende energi-ø.

Fredningssagen er tre steder berørt af kommuneplanen:

Campingpladsen er omfattet af kommuneplanramme 8 F1, der bestemmer, at området skal friholdes for bebyggelse bortset fra bygninger (såsom campinghytter, kiosk, cafeteria, toiletbygninger o.l.), der må anses for nødvendige for områdets anvendelse som campingplads.

Havnen er omfattet af kommuneplanramme 8 H1. Området er udpeget som erhvervsområde med en bebyggelsesprocent på 50, max. etageantal på 2, og en max. bygningshøjde på 8,5 m, dog med mulighed for undtagelse. Området skal anvendes til havneformål, herunder lystbådehavn, samt erhvervsformål og turistfaciliteter, som efter kommunalbestyrelsens skøn har en naturlig tilknytning til havneområdet såsom mindre industri-, håndværks-, handels- og oplagsvirksomhed samt restaurationer, butikker,

Sommerhusområdet ved Sønderstrandvej er omfattet af kommuneplanramme 8 S3. Den indeholder bestemmelser om, at området skal anvendes som sommerhusområde med en bebyggelsesprocent på 15 og byggeri med max. 1 etage og en max. bygningshøjde på 5 m. Der er et arealoverlap mellem Sønderbjergfredningen og lokalplanområdet.

Udsigt over Sønderbjerg

Lokalplaner

Campingpladsen, havnen og sommerhusområdet er endvidere lokalplanlagte:

Campingpladsen er omfattet af lokalplan 72 og 038-707. Lokalplan 72 blev vedtaget i 1988 og dækker et areal på ca. 3,5 ha. Den sikrer, at området anvendes til campingplads med tilknyttede faciliteter. I lokalplanen er de landskabelige værdier i området fastholdt mest muligt, f.eks. ved sin beplantning, så den er indpasset bedst muligt i det omgivende landskab. Pladsen omfatter 175 campingenheder. Lokalplan 038-707 for campingpladsen blev vedtaget i 2011. Baggrunden er, at campingpladsen gennem nogle år er blevet reduceret i areal på grund af kysterosion. Et område på ca. 5.000 m² mod vest er derfor ikke længere brugbart til teltpladscampering. Lokalplanen dækker et areal på ca. 12.000 m² mod øst, som skal anvendes til campingplads.

Havnen er omfattet af lokalplan 158, der blev vedtaget i 2003 og revideret i 2008. Planen muliggør erhvervsbyggeri på havnearealerne og opdeler havnen i 5 delområder. Delområde 2 (klitområde øst for havnen) ligger inden for fredningsforslaget, og delområde 4 (vest for Sailorhouse) ligger også inden for fredningen. For delområde 2 tillader lokalplanen en bebyggelsesprocent på 50, max. etageantal på 2, og en max. bygningshøjde på 8,5 m, dog med mulighed for undtagelse. DN vurderer, at en realisering af lokalplanen i de høje, markante sandklitter øst for havnen vil være i strid med landskabsinteresserne, hvorfor klitterne er medtaget i fredningsforslaget. I delområde 4 er der udlagt et byggefelt til en evt. udvidelse af bygningsmassen. Fredningsgrænsen støder op til byggefeltet.

Sommerhusområdet ved Sønderstrandvej er omfattet af lokalplan 21, Sommerhusområde sydøst for Anholt By, der blev vedtaget i 1981, der har til formål at regulere byggeri i sommerhusområdet. Lokalplanen rummer klare bestemmelser vedrørende byggeriets størrelse og udseende. En del af det lokalplanlagte område er samtidig omfattet af Sønderbjergfredningen, der er noget uklar i formuleringerne omkring byggemuligheder. Af den årsag, og fordi sommerhusområdet er stort set udbygget, foreslås det at ophæve Sønderbjergfredningen for den del af lokalplanområdet, der ligger øst for Sønderstrandvej.

Redegørelse for eksisterende fredninger

Hovedparten af Anholt er allerede fredet via tre kendelser: Ørkenen blev fredet i 1939, Sønderbjerg blev fredet i 1960 og fik også en tillægskendelse (1960) for to matrikler i tilknytning til Sønderbjerg samt en supplerende kendelse fra 1980 for arealer øst for Sønderbjerg. Nordbjerg- og Vesterklitområdet blev fredet i 1972. Der henvises til bilag 5 for en mere detaljeret redegørelse for de eksisterende fredninger inden for fredningsforslaget.

Natura 2000 plan for område nr. 46 Anholt og havet nord for

Naturstyrelsen har udarbejdet et forslag til en Natura 2000 plan. Natura 2000-området udgøres af størsteparten af Anholt, herunder vestkystens skrænter mod nord og syd, Nordbjerg og Sønderbjerg, sammen med det store vådområde Flakket på den nordvestlige del af øen. På Sønderbjerg og Nordbjerg findes store partier af naturtypen enebær på klit. I Flakket, som er domineret af tagrør yngler bl.a. flere ternarter. Der er foretaget en tilstandsvurdering for de fleste af områdets naturtyper. Tilgroning med buske er den største trussel i området, bl.a. af den invasive art bjerg-fyr.

Målsætningen er at Natura 2000-området fortsat indeholder store uforstyrrede naturarealer, som er levested for en række sjældne arter af bl.a. laver. Ørkenen skal forblive lysåben, og den fri dynamik sikres, så successionen af klitnaturtyper kan bevares. Der foregår fortsat dannelse af nye klitter langs vandet og i vindbrud, som kan skabe grundlag for klitlavninger, grøn- og gråklitter, klithede, grårisklit, enebærklit og skovklit længere inde i landet. Indsatsen vil helt overvejende dreje sig om sikring af og/eller genindføre lysåbne forhold ved rydning af opvækst på de terrestriske naturtyper. Desuden skal de marine naturtyper sikres og samtidig sikres levestederne for områdets udpegede arter. Endelig foretages der bekæmpelse af invasive arter. Dette skal i stort omfang foregå ved rydning og fjernelse af uønsket opvækst, herunder bekæmpelse af invasive arter. Sikring af natur, der endnu ikke er beskyttet samt sikring og forbedring af levesteder er andre vigtige indsatsområder.

Friluftsstrategi

Norrdjurs Kommune har udsendt et udkast til en natur- og friluftsstrategi, der forventes endeligt vedtaget i september 2012. Strategien går i korthed ud på at fremme kendskabet til og benyttelsen af mange af kommunens naturområder og -perler. Dette skal bl.a. ske ved at adgangen til naturen forbedres på udvalgte steder, ved at skabe sammenhæng mellem eksisterende stier og ved at udvide kendskabet til naturens mangfoldighed. En gennemførelse af fredningsforslaget vil være et skridt i den rigtige retning i forhold til en realisering af strategien.

4. Forslag til fredningsbestemmelser

Det foreslås, at fredningen tinglyses med følgende bestemmelser:

Afgrænsningen af det samlede fredningsforslag fremgår af kortbilag 1. Sønderbjerg er opdelt i delområde A og B, hvilket også fremgår af kortbilag 1.

§ 1 Fredningens formål

- At sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedmulighederne for plante- og dyreliv.
- At sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg.
- At sikre og styrke offentlighedens adgang.
- At sikre og styrke de geologiske kvaliteter.
- I særlig grad at tilgodese de biologiske, geologiske og landskabelige interesser i delområde A på Sønderbjerg.
- I særlig grad at tilgodese de landskabelige og rekreative interesser i delområde B ved Sønderbjerg.
- At medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som området er udpeget for.

§ 2 Tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag mv.

Der må ikke opføres bebyggelse eller etableres anlæg, medmindre sådanne tilstandsændringer umiddelbart er tilladt i de efterfølgende bestemmelser.

Der må ikke opstilles kiosker, skure, elmaster, boder, udsigtsplatforme eller overhovedet anbringes andre faste indretninger.

Om- og tilbygning af eksisterende, lovligt opførte ejendomme, herunder opførelse af f.eks. skur eller garage, skal forelægges Fredningsnævnet til godkendelse mht. placering, form og farvevalg.

Fredningsnævnet kan gøre sin godkendelse af bebyggelse betinget af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules. Såfremt der beplantes, skal det ske med naturligt hjemmehørende arter. Planter der nåletræer, skal det være skovfyr og/eller ene.

Ændringer i terrænet eller i terrænformerne, herunder sand-, grus-, ral- eller lergravning, opfyldning og planering er ikke tilladt. Fredning er ikke til hinder for råstofindvinding af sand, grus og ral som hidtil til lokal brug på øen på et nærmere angivet areal, der fremgår af kortbilag 1.

Deponering må ikke finde sted, og arealerne må ikke anvendes til oplags- og/eller losseplads.

Arealerne må ikke opdyrkes, tilplantes, gødskes eller sprøjtes.

Der må ikke plantes invasive arter.

Der må ikke opstilles hegn af nogen art. Indhegninger til dyr kan etableres med godkendelse fra Fredningsnævnet.

Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Opstilling af nye skilte er forbudt. Fredningen er ikke til hinder for, at der på et efter plejeplanen nærmere angivet areal kan opsættes informationstavler mv. til formidling af fredningen.

Fredningen er ikke til hinder for, at vandindvinding kan ske som i hidtil eksisterende omfang.

§ 3 Naturpleje

Plejemyndigheden gennemfører pleje af de fredede arealer. For pleje gælder den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer. Plejen skal foretages med henblik på at opnå fredningens formål.

Der nedsættes et plejeudvalg på 4 medlemmer, bestående af en repræsentant for plejemyndigheden, en repræsentant for Danmarks Naturfredningsforening, en repræsentant for Grundejerforeningen og en repræsentant for Anholt Borgerforening.

Plejeudvalget er rådgivende for plejemyndigheden og skal have forelagt plejeplanen til udtalelse. Endelige plejeplaner sendes til alle lodsejere efter at have været forelagt plejeudvalget. Uenighed om planens indhold forelægges Fredningsnævnet til afgørelse.

Forslag til plejeplan skal foreligge senest 3 år efter fredningens gennemførelse. Plejeplanen revideres første gang efter 5 år, herefter hvert tiende år.

I delområde A på Sønderbjerg skal plejen sikre, at arealer, der ifølge kortbilag 2 er § 3 registreret som eng, plejes som ugødsket ferskeng. Plejen på de øvrige arealer inden for delområde A skal sikre, at de udvikler sig til hede eller overdrev med spredt forekomst af ene. Plejen skal endvidere sikre fastholdelsen af eksisterende udsigtspunkter samt blotlægning af geologiske former. De to formål må gerne være sammenfaldende.

Plejeplanen skal respektere og udmønte bevaringsmålsætningen for Natura2000 området.

I første plejeplan skal plejemyndigheden nærmere fastlægge forløbet af en trampesti fra Havnebakken og frem til den eksisterende nord-syd gående trampesti i Wilhelminelyst – i alt ca. 150 m. Stien er markeret med rødt på kortbilag 1. Trampestien mellem Havnebakken og den eksisterende sti skal etableres ved markering og rydning senest 2 år efter færdiggørelsen af plejeplanen.

Af plejeplanen skal det fremgå hvilken naturpleje, der skal udføres. Såfremt det skønnes nødvendigt, skal det være muligt at foretage en prioritering af plejeindsatsen, således at den prioriteres i nævnte rækkefølge med førstnævnte højest: Delområde Sønderbjerg A, Nordbjerg, øvrige plejekrævende arealer.

For de nåletræsarealer, der efter fredningsbestemmelserne skal ryddes af hensyn til synliggørelse af områdets geologiske former, skal plejeplanen angive i hvilket omfang rydningen skal ske. Efter at have været forelagt plejeudvalget sendes planen til alle berørte lodsejere.

Pleje af privatejede arealer skal ske uden udgift for den enkelte ejer og med ejernes samtykke, eller i mangel heraf med Fredningsnævnets godkendelse. Ejeren har ret til selv at udføre plejen inden for en af kommunen fastsat frist. Plejen skal ske på de vilkår, der er angivet i plejeplanen. Hvis lodsejeren selv foretager pleje på det fredede areal, fjerner lodsejeren selv det fældede træ. Uanset om plejen gennemføres af plejemyndigheden eller af ejeren, tilfalder træet altid ejeren. Ejeren kan ikke stille krav om opskæring, sammenkørsel eller kørsel til fast vej af det fældede træ.

Der kan iværksættes særlige tiltag for at forbedre levevilkårene for det naturligt hjemmehørende plante- og dyreliv samt de landskabelige og naturmæssige kvaliteter.

Plejeplanen skal sikre en aktiv bekæmpelse af invasive arter.

§ 4 Offentlighedens adgang

Stier, der fremgår af kortet, må ikke nedlægges. Der anlægges en trampesti fra Havnebakken og frem til trampestien mellem Vesterstrandsvej og Vesterstrand. Offentlighedens adgang sker i øvrigt i henhold til de til enhver tid gældende almindelige adgangsbestemmelser i naturbeskyttelsesloven. Adgangen til Flakket er forbudt for almenheden. Færdsel langs stranden nord for Flakket er dog tilladt.

§ 5 Særbestemmelser

I delområde Sønderbjerg A er der et generelt forbud mod byggeri. Eksisterende lovlig bebyggelse skal i tilfælde af brand eller anden ødelæggelse genopføres inden for max. 2 år. Overskrides denne tidsfrist tabes byggeretten og arealet overgår til natur.

I delområde Sønderbjerg B er det tilladt flg. matrikler at være bebygget med ét sommerhus og 1 udhus: 41 i, 41 h, 41 g, 41 b, 41 q, 41 v og 41 u, alle Anholt By, Anholt. Byggeri skal placeres inden for det på kortbilag 1 angivne delområde B. Øvrige matrikler inden for delområde B må ikke bebygges. Byggeplaner skal forelægges Fredningsnævnet til godkendelse mht. placering, form og farvevalg. Byggeri skal placeres diskret i terrænet og udseende og materialevalg skal følge anvisningerne den gældende lokalplan, for tiden lokalplan 21 for et sommerhusområde sydøst for Anholt By.

Jagthytten beliggende på matr. nr. 43 a Anholt By, Anholt må ikke udvides eller ombygges. Jagthytten skal fremstå i jordfarver. Hyttens placering fremgår af kortbilag 1.

Fredningen er ikke til hinder for opførelsen af en ny hytte på matr. nr. 43 a. Hytten skal fremstå i jordfarver, have en maksimal højde på 3,5 m over terræn og skal placeres diskret i landskabet inden for det angivne byggefelt på kortbilag 1. Byggeriet skal forelægges Fredningsnævnet til godkendelse mht. placering, form og farvevalg.

Forbudsbestemmelsen om opstilling af telte og campingvogne gælder ikke den eksisterende campingplads på matr. nr. 56 a og b Anholt By, Anholt. Campingpladsens areal fremgår af kortbilag 1.

§ 6 Retsvirkning

Midlertidig retsvirkning af forslaget træder i kraft så snart Fredningsnævnet har offentliggjort forslaget i Statstidende.

§ 7 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke strider mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 8 Ophævelse af tidligere fredninger

Nærværende fredningsforslag erstatter følgende kendelser, som derfor ophæves helt:

- Fuldstændig ophævelse af fredningen af Sønderbjerg for delområde A, B og C (16. december 1960)
- Fuldstændig ophævelse af tillægskendelsen vedrørende fredningen af Sønderbjerg (16. december 1960).
- Fuldstændig ophævelse af fredningen af Nordbjerg- og Vesterklitområder (20. november 1972).

Et kig fra Vesterstrand mod havnen.

Som bilag 1 til fredningsforslaget var vedhæftet en fortegnelse over lodsejere og arealer omfattet af forslaget. Oplysningerne er ikke medtaget i afgørelsen om fredning, men derimod i den særskilte afgørelse om erstatning, der er truffet samtidig med afgørelsen om fredning.

Som bilag 2 til fredningsforslaget var i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 vedhæftet et budgetoverslag.

Det fremgår af budgetoverslaget, at der ikke forventes udbetalt erstatning for forbud mod tilstandsændringer på 148 ha, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, § 15 og § 16, fredskovspligtige arealer og allerede fredede arealer. Der forventes endvidere ikke udbetalt erstatning for forbud mod tilstandsændringer og bestemmelser om, at fredskov skal henligge som urørt skov på 15,34 ha, da arealerne er offentligt ejede.

Det fremgår videre af budgetoverslaget, at der forventes udbetalt erstatning for anlæg af en ny sti på 156 meter med 60 kr. pr. meter eller i alt 9.360 kr., mens der ikke forventes erstatning for en ny sti på 172 meter, da arealerne er offentligt ejede. Der forventes endvidere udbetalt erstatning for forbud mod tilstandsændringer på 4.855 meter eksisterende sti med 30 kr. pr. meter eller i alt 145.650 kr. Den samlede erstatning forventes således at være på 155.010 kr. Stiforløbene på Nordbjerg og dele af Sønderbjerg er ikke medtaget ved opgørelsen af den forventede erstatning, da der allerede er udbetalt erstatning herfor.

Som bilag 3B til fredningsforslaget var vedhæftet Naturstyrelsens bemærkninger til det budgetoverslag, der forinden fredningssagens rejsning var sendt i høring. Naturstyrelsen anførte, at den anvendte takst for fastholdelse af eksisterende stier var for høj. Det er Natur- og Miljøklagenævnets praksis at tilkende erstatning på 15 kr. pr. meter for fastholdelse af eksisterende stier. Der er i øvrigt også

ved fredningen af Frendrup Hede et nyere eksempel på, at fredningsbestemmelser om etablering af en ny primitiv trampesti er erstattet med 15 kr. pr. meter.

Som bilag 3C til fredningsforslaget var vedhæftet Norddjurs Kommunes bemærkninger til det budgetoverslag, der forinden fredningssagens rejsning var sendt i høring. Norddjurs Kommune anførte, at erstatningerne for stier i det tidligere fredningsforslag var anført til 60 kr. pr. meter ny sti og 30 kr. pr. meter eksisterende sti, og at det vurderedes, at en stigning på henholdsvis 30 kr. og 10 kr. var realistisk.

Danmarks Naturfredningsforening anførte ved fredningssagens rejsning, at fredningserstatningen ville blive på 75.165 kr. ved anvendelse af Naturstyrelsens takster for stiudlæg, mens erstatningen ville blive på 208.240 kr., hvis Norddjurs Kommunes takster for stiudlæg blev anvendt.

Som bilag 4 til fredningsforslaget var medtaget at udateret notat om international naturbeskyttelse med fremhævelse af beskyttelsen i habitatområde H42 Anholt og havet nord for, herunder EF-fuglebeskyttelsesområde nr. F32, farvandet nord for Anholt og Ramsarområde nr. R12, farvandet nord for Anholt. Det er anført i notatet, at det er Danmarks Naturfredningsforenings vurdering, at den foreslåede fredning ikke vil have en negativ indvirkning på bevaringsstatus for habitatområde H42 Anholt og havet nord for. Notatet gengives ikke i fredningsafgørelsen, men er indgået ved fredningsnævnets behandling af sagen.

Som bilag 5 til fredningsforslaget var medtaget en udateret redegørelse for eksisterende fredninger.

Det blev om fredningen af Sønderbjerg i 1960 anført, at formålet var at sikre områdets skønhed, beliggenhed og ejendommelighed, herunder udsigten til og fra Sønderbjerg samt at sikre offentlighedens adgang til området. Fredningen er inddelt i delområde A, B, C og D, hvor der gælder forskellige bestemmelser. I delområde A (skrænterne mod syd og øst) må der ikke bebygges yderligere end de tre eksisterende sommerhuse. I delområde B (plateauet) må den landskabelige linje ikke brydes ved eventuel bebyggelse, og som hovedregel må bygningerne ikke være synlige fra havet eller øens veje. Der må endvidere ikke udstykkes i mindre lodder end 1 tønde land, og på hvert lod må kun bygges et sommerhus og et udhus. I delområde C (området øst for Sønderbjerg) gælder en række nøje specificerede bestemmelser for byggeri, husenes placering, hegning, beplantning mv. I delområde D (Ørkenen) måtte der oprindeligt kun bygges efter fredningsnævnets godkendelse af bebyggelsens placering, farve og udseende. Muligheden for bebyggelse blev imidlertid reguleret i 1980 ved en supplerende fredning af arealer øst for Sønderbjerg. Denne fredning havde til formål at bevare områdets ørkenagtige karakter og indeholder bl.a. et forbud imod bebyggelse, beplantning og opstilling af telte. Delområde D blev ved samme lejlighed indlemmet som en del af Ørkenfredningen. Fredningen havde for matr. nr. 411, Anholt By, Anholt og matr.nr. 41t Anholt By, Anholt til formål at sikre området status quo, herunder at det ikke bebygges eller tilplantes.

Der blev videre anført, at der i fredningen fra 1960 ikke er hjemmel til at udføre naturpleje. Fredningsforslaget giver mulighed for at udføre naturpleje inden for det fredede område. Muligheden for at opretholde skærmende beplantning omkring de eksisterende bebyggelser oppe på plateauet begrænses til at bestå af hjemmehørende løvtræer og skovfyr. Delområderne reduceres til to. Der sker således en sammenlægning af delområde A og B, der herefter kaldes delområde A, og delområde C bliver derfor til delområde B. Delområde D udgår, da det blev overført til Ørkenfredningen i 1980.

Det blev yderligere anført, at fredningen fra 1960 ikke hindrer byggeri på plateauet. Den foreslåede fredning vil betyde, at de bestemmelser, der i dag gælder for skrænterne mod syd og øst, bliver udvidet til også at omfatte plateauet, så der ikke må opføres flere boliger inden for hele område A, der vil

Det blev om fredningen af Nordbjerg og Vesterklit i 1972 anført, at formålet primært var at sikre status quo i form af områdets naturinteresser. Der blev indført forbud mod bl.a. byggeri, beplantning (bortset fra nogle få specificerede arter), terrænregulering og hegning. Overfredningsnævnet bestemte dog efterfølgende, at fredningen ikke skulle være til hinder for, at der blev opført et hotel mv. i overensstemmelse med et foreliggende projekt, der var nærmere beskrevet som havende den ubetinget bedste placering ved foden af Nordbjergskrænten, hvor selve bebyggelsen skulle placeres på et nærmere angivet hjørneplateau, der var beliggende fem meter over vejens niveau ved foden af Nordbjergskrænten med plads til golfbane mv. Den foreslåede fredning, der er begrundet i en opretholdelse af områdernes tilstand så uforstyrret som muligt, vil betyde, at der ikke kan bygges hotel mv. Det vil endvidere betyde, at det ikke længere skal være tilladt at plante invasive arter. Fredningsgrænsen for Nordbjerg foreslås endvidere udvidet mod vest, så skrænten bag havnen og klitterne umiddelbart syd for havnen også bliver omfattet af fredningen.

[illegible]

C. Bemærkninger til fredningsforslaget fremsat før det offentlige møde

Norddjurs Kommune anførte om fredningsforslaget indledningsvis, at det som udgangspunkt er kommunens opfattelse, at en sammenlægning og modernisering af de eksisterende fredninger på Anholt vil lette administrationen og gøre sagsbehandlingen mere gennemskuelig end i dag. Det er endvidere positivt, at der gives mulighed for igangsættelse af pleje på Sønderbjerg.

Norddjurs Kommune anførte herefter særligt om fredningsforslagets bestemmelser i relation til Anholt's campingplads og arealerne ved Anholt Havn, at det ikke vil være foreneligt med naturbeskyttelseslovens § 3 og § 15 og bekendtgørelsen om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder at flytte campingpladsen til arealerne syd for Nordstrandvej. En sådan placering vil heller ikke harmonere med de landskabelige hensyn og sikringen af de visuelle og værdifulde skalaforhold mellem Nordbjerg og de tilstødende overdrevarsarealer. Det areal, der foreslås fredet syd for havnen, er udvidet i forhold til det tidligere fredningsforslag. En fredning af de arealer vil reducere mulighederne for at etablere turistfaciliteter, butikker og lignende i området og vil på den måde gøre råderummet for udviklingen af Anholt's turists virksomhed minimalt. Det harmonerer ikke med, at Danmarks Naturfredningsforening anfører, at de nye fredningstiltag vil give turister og lokalbefolkningen øget mulighed for gode natur- og landskabsoplevelser. En gennemførelse af fredningsforslaget vil hindre en eventuel flytning af campingpladsen, hvis det måtte blive nødvendigt som følge af de fortsatte problemer med kystsikring ved campingpladsens nuværende placering. Det vil i værste fald kunne udelukke muligheden for en hensigtsmæssig placering af campingpladsen og dermed blive en væsentlig hindring for, at ganske mange turister kan få adgang til Anholt's gode landskabsoplevelser. En langsigtet mulighed for at kunne disponere over arealet syd for havnen er derfor helt afgørende for, at indkomst og omsætning kan sikres for lokalbefolkningen.

Norddjurs Kommune anførte særligt om fredningsforslagets forslag til stier, at kommunen ikke vil støtte en ekspropriation for at sikre den del af den ønskede stiforbindelse langs vestkysten, der allerede eksisterer i dag. Strækningen er allerede fremtidssikret ved naturbeskyttelseslovens § 26 om offentlighedens adgang i naturen. En yderligere ekspropriation til anlæggelse af den strækning, der skal skabe en sammenhæng med det eksisterende stisystem, er i strid med kommunens generelle holdning og natur- og friluftsstrategi fra oktober 2012, hvorefter kommunen vil skabe forbindelseslinjer og stisystemer i det åbne land til glæde for offentligheden ved frivilligt samarbejde og dialog med de berørte lodsejere.

Norddjurs Kommune anførte særligt om fredningsforslagets bestemmelser om tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag mv., at der mangler en klar definition af "hjemmehørende arter", når det anføres, at beplantning skal ske med naturligt hjemmehørende arter. Det er kommunens opfattelse, at der kan sættes spørgsmålstejn ved, om skovfyr er mere naturligt forekommende end andre arter af fyr. Der verserer en sag om råstofindvinding i relation til den eksisterende indvinding af sand, sten og grus i et område nord for Nordstrandvej og indvinding af ral i et område på Nordstranden. Sagen er aktuel i forhold til både råstofloven og naturbeskyttelsesloven, herunder § 3 og Natura 2000 og i forhold til de gældende fredningsbestemmelser. Sagen afventer fredningsnævnets afgørelse af, om den nuværende indvinding er i strid med den nuværende fredning, og om der fremover kan tillades råstofindvinding inden for de fredede områder og i givet fald omfanget heraf. Når fredningsnævnet har behandlet sagen, skal kommunen behandle sagen i forhold til råstofloven og naturbeskyttelsesloven. Der skal i den forbindelse tages stilling til, om den nuværende indvinding af råstoffer kan fortsætte, herunder om man eventuelt bør flytte indvindingen til en anden lokalitet, eller alternativt om indvindingen bør ophøre. Der skal endvidere tages stilling til, hvordan en evt. efterbehand-

ling af arealerne bør ske. Der bør i fredningsteksten ikke udpeges et konkret område til en fremtidig råstofindvinding, da det vil begrænse mulighederne for at udpege en anden og mere hensigtsmæssig placering.

Norddjurs Kommune anførte herunder særligt om fredningsforslagets bestemmelser om skiltning, at det ikke er hensigtsmæssigt at indføre en bestemmelse om, at informationstavler kan opsættes på et i en plejeplan nærmere angivet areal. En plejeplan er ikke et statisk arbejdsgrundlag, og bestemmelsen vil derfor betyde, at der skal søges dispensation fra fredningsbestemmelserne, når der løbende informeres og formidles om naturplejen ved brug af skiltning. Der er således ikke behov for en bestemmelse om skiltning, da også øvrig skiltning i det åbne land er forbudt i medfør af naturbeskyttelseslovens § 21.

Norddjurs Kommune anførte særligt om fredningsforslagets bestemmelser om naturpleje, at "pleje-myndighed" ikke er klart defineret eller konkretiseret. Den eng, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 inden for Sønderbjergs delområde A, skal ifølge fredningsforslaget opretholdes som ugødsket ferskeng. Det er sandsynligvis overflødigt at omtale driften på engen, såfremt den har været den samme siden 1992 og derfor i medfør af naturbeskyttelsesloven kan fortsætte uændret. I så fald vil en ændret drift resultere i en overtrædelse af lovens § 3. Kommunen er som handleplanmyndighed i medfør af Natura 2000 planerne og til dels miljømålsloven forpligtet til at gennemføre en plejeindsats, herunder om mange af de plejetiltag der i fredningsforslaget lægges op til, og fredningsforslaget skal samordnes med disse bestemmelser. Det vil medføre en uhensigtsmæssig dobbeltadministration, der ikke kommer naturen til gode og blot forvirrer den kommende indsats. Det er vigtigt, at fredningsbestemmelserne formuleres, så pleje - bortset fra pleje efter Natura 2000 handleplanerne - er noget kommunen kan gøre, og ikke noget fredningen dikterer. Kommunen planlægger og tilrettelægger naturplejen ud fra naturfaglige og uvildige hensyn. Der er derfor ikke noget formål med at etablere et plejeudvalg. Der vil ikke være sikkerhed for, at plejeudvalgets medlemmer har de fornødne naturfaglige kompetencer eller ikke varetager private interesser. Der kan på anden måde ske den nødvendige borgerinddragelse i naturplejen, f.eks. ved at arbejde for at etablere frivillige plejelaug i form af øens beboere og turister. Det er i strid med kommunens natur- og friluftstrategi, når en plejeindsats kan dikteres mod en lodsejers vilje, og kommunen kan derfor ikke støtte en sådan bestemmelse. Der er et meget godt samarbejde med den største lodsejer på øen, der er baseret på information, respekt, tillid og frivillighed. En bestemmelse om, at ejeren ikke kan stille krav om opskæring, sammenkørsel eller kørsel til fast vej af det fældede træ vil resultere i, at kvas og smågrene bliver efterladt på de ryddede arealer. Det vil være i strid med bestemmelsen om, at deponering ikke må finde sted. Overtrædelser vil derfor kræve en øget administration i form af påbud.

Norddjurs Kommune indstillede således sammenfattende, at de eksisterende fredninger udelukkende moderniseres indenfor det areal, der allerede er fredet.

Elvira Steffensen anførte som ejer af matr.nr. 9b Anholt By, Anholt, at hun protesterer mod fredningen. Der er i forvejen fredet rigeligt på Anholt, og der foreslås nu indført nye restriktioner, herunder en hindring af hendes mulighed for at bygge på 16 parceller i henhold til en tilladelse fra 1960.

Niels Friis anførte som ejer af matr.nr. 41k Anholt By, Anholt, at hans ejendom på Sønderbjerg er beliggende i delområde A og som sådan i forvejen er en del af den omfattende fredning fra 1960. Den foreslåede fredning rummer flere gode initiativer særligt omkring havnen, men også i ønsket om at skabe et sammenhængende fredet område fra Anholt Havn til Sønderbjerg. Det kan få stor og meget positiv betydning for området, at der foreslås en mulighed for naturpleje, som ikke er afstedkommet på lodsejernes eget initiativ. Men naturplejens landskabelige idé er ikke formuleret med den fornødne præcision. Der gøres derfor indsigelse mod tre elementer i relation til den fornyede fred-

ning af delområde A og således i relation til sammensætningen af naturplejeudvalget og vedligeholdelsen af naturplejen, genopførelsesfristen efter brand/tab af byggeret og begrænsninger/uklarheder i retten til teltslagning.

Han anførte således nærmere om sammensætningen af plejeudvalget og vedligeholdelsen af naturen, at det er urimeligt, at man som ejer af en ejendom med sommerhus ikke har ret til at være med i plejeudvalget. Indflydelse over egen grund reduceres til muligheden for at kunne tage stilling til plejeudvalgets initiativer. Hvis en lodsejer er uenig, forelægges beslutningen uden videre fredningsnævnet, hvis afgørelse ikke kan påklages. Den engagerede lodsejer har ikke mulighed for at komme til orde og deltage i strategisk udvikling og pleje af sin grund, men stilles omvendt meget ringe uden basale rettigheder over husets omgivelser. Det er muligt, at en lodsejer ejer en del af et naturskønt område, som bør stå til rådighed for offentligheden, men det bør ikke betyde, at man i yderste konsekvens mister retten over sin ejendom. Idéen om naturpleje er sympatisk, men bør ikke medføre at man ikke længere kan bestemme over sin ejendom. Fredningsforslaget bør derfor ændres, så sommerhusejerne som minimum er fødte medlemmer af plejeudvalget, og så fredningsnævnets afgørelser kan påklages.

Han anførte videre, at en genopførelsesfrist på kun to år er urimelig og reelt vil betyde fjernelse af sommerhuse i området, der er opført med fredningsnævnets godkendelse og snart har eksisteret i op til 60 år. Det er på ingen måde sikkert, at en lodsejer er økonomisk, psykisk eller socialt rustet til at fungere som bygherre for genopførelse af et hus indenfor en tidsramme på bare to år efter en brand. Der kan endvidere være tale om en ejer i form af et bo eller en umyndig arving. Det vil have alvorlige økonomiske konsekvenser, hvis man taber en ret til genopførelse. Genopførelsesfristen er uacceptabel og bør ikke gennemføres.

Han anførte yderligere, at teltslagning ikke har givet anledning til problemer. En ændring i adgangen til teltslagning er ikke sagligt begrundet og kan kun ses som en overivrighed efter at bestemme over ejernes adfærd på egen grund. Det er umuligt at definere grænsen for en have, der er et aldeles fremmed begreb på Sønderbjerg.

Han anførte i øvrigt om fredningsforslaget, at det ikke er klart i forhold til offentlighedens ret til at færdes på Sønderbjerg. Den eksisterende fredningsbestemmelse om offentlighedens ret til fri færdsel på alle lodder betinget af ordentlig opførsel er ikke gentaget. Fredningsforslaget rummer ikke en formuleret landskabsarkitektonisk idé for fredning og naturpleje. Det landskab, man oplever i dag, er meget langt fra det, der i sin tid blev fredet, og der har inden da i perioder sandsynligvis både været miler og skovklædt. På den baggrund forekommer det uklart, hvilke mål der sættes for naturplejen, og til hvilken naturform, der skal plejes. Skal det være som i 1920, i 1956 eller i 1970? Anholt fastholdes i en forestilling om natur, men der er i praksis tale om et kulturlandskab. Derfor fordrer en fornyelse af fredningen, at der lægges op til en mere præcis landskabsstrategisk ambition for naturplejen. Det forekommer lemfældigt, uambitiøst og uden visioner, hvis en sådan strategi blot omfatter fældninger for at etablere udsigtskiler. Der bør derfor udarbejdes en landskabsarkitektonisk idé og plan i samarbejde med interessenterne, herunder lodsejerne så det er denne, der danner grundlag for et nyt og revideret fredningsforslag.

Annette Thierry anførte, at der er tale om et meget velkomment fredningsforslag. Det er særligt vigtigt, at den hidtidige mulighed for at bygge hotel ved havnen og bygge på plateauet på Sønderbjerg fjernes. Det vil sikre det storslåede bakkelandskab og bevare såvel skrænter som plateauer for naturen og for offentligheden. Skrænten ved havnen må friholdes og alt eventuelt byggeri ske neden for skrænten. Plateauet på Nordbjerg blev oprindeligt ikke friholdt for sommerhuse, men på Sønderbjerg er der kun givet ganske få tilladelser, så man må bruge denne mulighed for at sikre resten mod byg-

geri. Fremtidigt byggeri bør placeres i byen, havnen og de eksisterende sommerhusområder, så de særlige naturområder og de rekreative områder ikke privatiseres eller skæmmes. Hun støtter særligt fredningsforslagets ophævelse af fredningen på den del af sommerhusområdet øst for Sønderstrandsvej, der er omfattet af lokalplan nr. 21. Fredningen har hidtil bremset for muligheden for at bygge de ganske enkelte sommerhuse i området, som lokalplanen ellers giver mulighed for. Fredningen har på dette punkt ikke virket rimelig, da området næsten er fuldt udbygget, og da området har skiftet karakter i forhold til 1960. Det er i dag et sommerhusområde i form af skov med større eller mindre lysninger omkring husene. Det gør ingen forskel, om der er et par huse mere eller mindre.

Hun henviste endvidere til de bemærkninger, hun var fremkommet med ved behandlingen af det tidligere fremsatte, men ikke gennemførte fredningsforslag. Områdets karakter af sommerhusområde gør, at det ikke gør nogen forskel i relation til spørgsmålet om udsigten fra Sønderbjerg, om der er et par huse mere eller mindre. Den primære bevoksning var på fredningstidspunktet i 1960 lyng, revling og ene, og husene var derfor meget synlige. Der er stort set ingen udsigt i dag. Det er kun fra den sydligste del af stien på Sønderbjerg, at man kan se den sydligste del af området, primært i form af fyrrebevoksning med tage, der stikker op, eventuelt med en lysning omkring husene. Fra den nordlige del af stien er der ingen mulighed for at komme ud til skrænten og dermed til udsigten. Stien, der fører fra Sønderstrandsvej til Sønderbjerg, gik i 1960 direkte op ad Sønderbjergs nordskrænt. Herfra havde man en storslået udsigt over det meste af Anholt. Denne sti er for længst nedlagt af den ejer, der opførte huset neden for skrænten. Efter at have passeret Kringhøj slår stien i dag et sving mod vest ind i skov og derfra tilbage til Sønderbjergstien længere oppe, men uden mulighed for udsigt. Fredningen fra 1960 tillod en række sommerhuse neden for Sønderbjerg og vest for Sønderstrandsvej. Der er siden bygget et enkelt hus på Sønderbjerg på kanten af skrænten. Skrænterne mod nord og øst er således privatiserede og uden andre offentlige stier med udsigt. Ved fredningen skete der endvidere aldrig hos fredningsmyndighederne den forudsatte behandling af det lokalplanforslag, der skulle give mulighed for at bygge i delområde B. På trods heraf blev lokalplanen med byggemuligheder tinglyst på de enkelte ejendomme, hvorfor der siden 1980 er opkrævet ejendomsskat i overensstemmelse hermed. Herudover har den manglende samlede godkendelse hos fredningsmyndighederne betydet, at hver byggeansøgning har skullet behandles særskilt af fredningsmyndigheden. Ansøgninger i overensstemmelse med lokalplanen er således blevet afvist af fredningsmyndigheden med en blot henvisning til fredningen. Grundejerne har således på den ene side betalt ejendomsskat af byggeretter i overensstemmelse med lokalplanen, men på den anden side fået afslag med henvisning til fredningen.

Karin og Anders Skovgaard-Petersen anførte som ejere af matr.nr. 41c Anholt By, Anholt, at de i 1996 fik tilladelse til at bygge et anneks ved siden af sommerhuset på betingelse af, at afstanden mellem anneks og sommerhus var maksimalt 5 m, at anneksset lå syd for sommerhuset og i samme plan, og at materialevalget svarede til sommerhusets. Anneksset blev dog ikke opført. Ved en ny fredning af Sønderbjerg ønsker de at bibeholde muligheden for et sådant anneks, og de går ud fra, at fredningen ikke hindrer denne mulighed.

Elsa Larsen anførte som ejer af matr.nr. 41ac Anholt By, Anholt, at det er vigtigt, at der på Sønderbjerg kun trimmes som en del af naturplejen, og at der ikke fældes eller bebygges. Sommerhuset på matr.nr. 41k Anholt By, Anholt skal være skjult, så det ikke kan ses fra de øvrige fredede områder. Beplantningen skal være samme type vegetation som på resten af den vestlige del af Sønderbjerg. Der skal kun være oprindelige stier og ikke gives tilladelse til udgravede tilkørselsveje som på matr.nr. 41k Anholt By, Anholt.

D. Forløbet af det offentlige møde

I referatet for det offentlige møde er anført følgende:

”Formanden for fredningsnævnet, Martin Møller-Heuer, præsenterede fredningsnævnet og redegjorde for formålet med det offentlige møde. Han bemærkede, at det kommunalt udpegede nævnsmedlem ... har forfald. Hun kan dog deltage i fredningsnævnets videre behandling af fredningssagen på grund af sagens dokumenter og sit kendskab til Anholt. Det samlede fredningsnævn vil endvidere, hvis det findes nødvendigt, på et senere tidspunkt foretage besigtigelse af området.

Han bemærkede videre bl.a., at der vil blive udarbejdet et referat fra mødet med de fremkomne kommentarer. Referatet vil blive sendt til lodsejere mv., således at der er klarhed over de indsigelser og bemærkninger til fredningsforslaget, der sammen med allerede fremsatte indsigelser og bemærkninger vil indgå i grundlaget for fredningsnævnets afgørelse. Der vil ved afslutningen af mødet blive omtalt en frist for efterfølgende indsigelser og bemærkninger til fredningsforslaget og blive redegjort for fredningssagens videre forløb.

Danmarks Naturfredningsforening ved Christina Steenbeck redegjorde for fredningsforslaget, herunder baggrunden for forslaget og de foreslåede fredningsbestemmelser. Hun oplyste som svar på en forespørgsel, at en modernisering af de eksisterende fredninger navnlig består i en adgang for Norddjurs Kommune til at udføre naturpleje på Sønderbjerg, sikring og forbedring af offentlighedens adgang ved stiforløb ved Nordbjerg og Sønderbjerg, ophævelse af fredning på et lokalplanlagt område og klarhed over muligheden for bebyggelse vest for Sønderstrandvej. Hun foreviste endvidere på kort den sydlige fredningsgrænse mod ørkenen.

Naturstyrelsen ved Jørgen Heinemeier oplyste, at Naturstyrelsen er enig i, at der er et vist behov for at modernisere fredningerne. Der gives med fredningsforslaget mulighed for naturpleje på Sønderbjerg, og det er også tiltrængt som følge af tilgroning og Natura2000. Norddjurs Kommune pålægges en stor plejeforpligtelse, og det bør overvejes at fastsætte en anden tidsramme end den foreslåede, for at sikre koordineringen med Natura2000-handleplanerne. Det er en god ide at gøre op med gamle byggeretter, der er blevet illusoriske på grund af anden lovgivning. Det bør ses på fredningsforslagets bestemmelser om jagthytten, når der i øvrigt gøres op med byggeretter. Det burde ikke være nødvendigt at udvide fredningen ved havnen, da der gælder både strandbeskyttelseslinje og fredskovspligt, men Naturstyrelsen vil ikke modsætte sig en udvidelse med henvisning til disse andre reguleringer. Det er en god ide med stier, så offentlighedens færden kanaliseres bestemte steder hen. Det er dog uhensigtsmæssigt med en ny sti i urørt skov, idet dette er i strid med Naturstyrelsens tinglyste aftale med lodsejer om urørt skov og i strid med de hensyn, der varetages med denne. Fredningsnævnet kan alligevel vælge at gennemføre et stianlæg ved fredning. Herimod taler dog også, at stien vil være uden for de områder, der foreslås fredet. Der er f.eks. søgt gennemført i fredningssagen om Saltbæk Vig, og der kan stilles spørgsmålstejn ved, om det kan lade sig gøre. Naturstyrelsen vil i øvrigt efter mødet sende kommentarer til fredningsnævnet i relation til andre mindre forhold i fredningsforslaget.

Norddjurs Kommune ved Miljø- og Teknikudvalgsformand Jens Mejlvang oplyste, at kommunens høringssvar til fredningsnævnet er vedtaget af en enig kommunalbestyrelse. Kommunen tager naturen på Anholt meget alvorligt og har vedtaget meget seriøse Natura2000 handleplaner. Der er afsat et stort beløb til naturplejen. Kommunen mener således, at det grundlæggende er en god ide at modernisere fredningerne. Det er derimod kommunens opfattelse, at der ikke er behov for at udvide fredningerne. De foreslåede udvidelser er unødvendige som følge af anden regulering, og der er ikke taget hensyn til Natura2000 handleplanerne. Der bør ikke ske fredning af arealerne ved

havnen. Arealerne er lokalplanlagt til havneaktivitet, og det er kun på de arealer, at der er mulighed for at skabe en udvikling af aktiviteter og arbejdspladser til gavn for Anholt. Der bør heller ikke ske fredning af arealerne syd for havnen. Der arbejdes seriøst på at få gennemført den kystsikring, der kan betyde, at campingpladsen kan bevare sin nuværende beliggenhed. Men lykkes det ikke at få gennemført den nødvendige kystsikring, er det meget vigtigt, at der er reserveret et areal til en fremtidig placering af campingpladsen. Det skal være muligt at placere den på de arealer, da den har afgørende betydning for øens turisme. Kommunen er positiv over for stier i området, men det skal i overensstemmelse med kommunens hensyntagen til borgerne ske frivilligt ved dialog og ikke ved fredning.

Annette Madsen (Natur og Miljø) oplyste supplerede, at det er væsentligt, at Natura2000 handleplanerne samordnes med fredningsbestemmelserne, da det i modsat fald vil medføre en unødigt administrationsbyrde. Det er kommunens opfattelse, at det vil betyde en væsentlig påvirkning i Natura2000 området at flytte campingpladsen til syd for Nordstrandvej.

Anholt Borgerforening ved formand Liselotte Arentz Sørensen anførte, at det er en god ide at opdatere de eksisterende fredninger. Men det er holdningen på Anholt, at der er fredet nok. Der er en række andre regler, der i forvejen sikrer øen. Det er borgerforeningens opfattelse, at fredningsforslaget skal skrottes. Anholt ernærer sig ved turisme, og der skal derfor ikke ske fredning af de flade arealer ved havnen, da det er vigtigt, at der skal være muligheder for at udbygge erhvervslivet dér. Hvis fredningen gennemføres, vil den grænse lige op til containerpladsen, der ikke kan placeres andre steder på Anholt. Campingpladsen er meget vigtig for Anholts turisme, og kan kystsikringen ikke gennemføres, er det nødvendigt at placere den et andet sted. Stiforløbet fra Havnebakkens betyder, at man ikke kan være i fred på stranden. Stiforløbet betyder også, at man bliver ledt bestemte steder hen, og det vil derfor være svært at nyde naturen fuldt ud. Danmarks Naturfredningsforening burde have inddraget borgerne i videre omfang og havde i øvrigt også oprindeligt lovet at tage stiforløbet ud af fredningsforslaget.

Det blev af en mødedeltager anført, at etablering af en trampesti mod syd vil kollidere med rødlistearter i området. Det vil være u hensigtsmæssigt med en trampesti gennem urørt skov, da beskyttelsen netop ligger i, at det er vanskeligt tilgængeligt. Og en del af stisystemet er således også groet til. Hvis fredningsforslaget gennemføres, vil den mest oplagte mulighed for fremtidig industriudvikling og for hotelbyggeri forsvinde. Det bør afklares, om der kan ske den nødvendige kystsikring ved campingpladsen, inden der træffes beslutning om fredningsforslaget.

Danmarks Naturfredningsforening ved Christina Steenbeck og Morten Abildstrøm bemærkede, at det skal undersøges, om en flytning af campingpladsen vil have negativ virkning. Men der er ikke noget forbud mod at flytte en campingplads indenfor et Natura2000 område. Den foreslåede nordlige placering af campingpladsen syd for Nordstrandvej må være klart at foretrække, da infrastrukturen er der i forvejen. Det er alene klitterne bagved havnen, der ønskes fredet. Der ønskes ikke fredning af de flade havnearealer. Fredningsforslaget lægger ikke op til en fredning lige op ad containerpladsen. Der er en lokalplan, der fastlægger de arealer, som kan bruges til en containerplads, og den giver mulighed for udvidelse af containerpladsen. De arealer er ikke omfattet af fredningsforslaget. Der bibeholdes rigeligt med arealer ved havnen til en udvidelse, hvis det måtte vise sig nødvendigt. Men der er i øvrigt for tiden ledige erhvervslokaler. De omhandlede stier er der i forvejen, og det handler primært om at vedligeholde det eksisterende stiforløb i den urørte skov. Dog er der en lille strækning uden for de to fredninger, hvor der ønskes etableret en sti for at forbinde områderne. Det er muligt at frede en sti, der ligger udenfor det øvrige fredningsområde. Det er ske i relation til Anholts Kærlighedssti, der analogt med stien i Wilhelminelyst er et fredet

stiforløb. Man kan ikke se strandbadende fra stien. Der er ikke tale om arter, der er på listen over truede fugle.

Der blev på anmodning fastsat frist til den 1. oktober 2013 til at fremsætte yderligere bemærkninger og indsigelser om fredningsforslaget over for fredningsnævnet.

Martin Møller-Heuer oplyste, at bemærkninger og indsigelser meget gerne må fremsættes ved e-mail. Når fristen er udløbet, vil Danmarks Naturfredningsforening tage stilling til, om der vil ske ændringer i fredningsforslaget som følge af fremkomne bemærkninger og indsigelser. Fredningsnævnet vil herefter tage stilling til, om der kan træffes afgørelse på det foreliggende grundlag, eller om der skal ske yderligere sagsbehandling i form af høring af borgere og afholdelse af nyt offentligt møde.

Hvis fredningsnævnet påtænker at gennemføre fredningen, vil lodsejerne blive meddelt dette med en frist for fremsættelse af erstatningskrav. Ved erstatningsudmålingen vil der i standardtilfældene blive taget udgangspunkt i den praksis, der foreligger i tilsvarende situationer. Men der vil konkret blive taget stilling til de enkelte fremsatte erstatningskrav, herunder for en vurdering af om der er grundlag for at fravige udgangspunkterne. Hvis den samlede erstatning i anledning af en fredning overstiger 500.000 kr., skal fredningssagen forelægges Natur- og Miljøklagenævnet. Lodsejere, der berøres af en fredning, kan uafhængigt af den samlede erstatnings størrelse klage over en fredning til Natur- og Miljøklagenævnet.

Der blev herefter gennemført besigtigelse af følgende steder:

- Arealer til hotel og golfbane. Jens Christian von der Maase redegjorde for historikken i relation til arealerne, herunder at byggeretten og retten til at anlægge golfbane trådte i stedet for erstatning ved de tidligere fredninger. Hvis fredningsforslaget gennemføres, vil der derfor blive rejst et stort erstatningskrav. Danmarks Naturfredningsforening anførte, at det er usandsynligt, at projekterne vil kunne gennemføres med de allerede gældende reguleringer af arealerne.
- Arealer med råstofindvinding (verserende dispensationssag). Norddjurs Kommune henviste til, at der er udarbejdet en foreløbig vurdering, som er sendt til ejeren. Sagen afventer fredningsnævnets afgørelse. Kommunen er indstillet på, at der skal findes en løsning, således at der kan ske råstofindvinding til eget brug efter en indvindingsplan. Jens Christian von der Maase anførte, at der er sket råstofindvinding på stedet i omkring 100 år. Det er derfor mærkeligt, hvis det nu skal ske et andet sted. Rallen tages fra stranden og lægges i grusgraven på tidspunkter, hvor der ikke er fugle, som yngler. Danmarks Naturfredningsforening anførte, at der er tale om indvinding af råstoffer i så små mængder, at det ikke kan svare sig at sejle grus og ral til Anholt. Men indvindingen bør af hensyn til naturen som anført af Norddjurs Kommune ske et andet sted. Anholt Borgerforening anførte, at råstofferne skal kunne indvindes på Anholt. Men det er muligt, at hensynet til naturen tilsiger, at det skal ske andetsteds.
- Nordstrandvej 77 (verserende dispensationssag). Norddjurs Kommune redegjorde for sagen og henviste herunder til vurderingen efter naturbeskyttelseslovens § 3.
- Campingpladsen med omkringliggende udvidelsesmuligheder. Det blev fra flere sider anført, at campingpladsen ønskes bevaret med den nuværende beliggenhed. Hvis der ikke kan etableres den nødvendige kystsikring, er det vigtigt, at der findes en anden god placering. Der

blev peget på en placering ved havnearealerne. Danmarks Naturfredningsforening pegede på en placering syn for Nordstrandvej og således tæt på den nuværende placering.

- Havnearealer. Anholt Borgerforening anførte, at det er nødvendigt at have arealer, der fremtidigt kan udnyttes ved havnen. Det er en god ide at frede de to klitter, men derimod unødvendigt at frede de flade arealer mellem klitterne. Danmarks Naturfredningsforening anførte, at synet af klitterne ved indsejlingen er Anholt's varetegn og som sådan bør stå uberørt. Det samme gælder ikke i relation til de flade arealer, der ikke kan ses ved indsejlingen. Danmarks Naturfredningsforening vil derfor overveje at korrigere fredningsforslaget.
- Arealer ved Sailorhouse. Det blev anført, at der bør være mulighed for fremtidig udbygning af faciliteter for de besøgende på Anholt. Området ved Sailorhouse kan ikke ses fra omgivelserne, og den foreslåede fredningsgrænse bør derfor flyttes. Danmarks Naturfredningsforening anførte, at området ved Sailorhouse oprindeligt er blevet omfattet af fredningsforslaget, fordi der var ønske om eventuelt at placere campingpladsen dér, hvilket er uhensigtsmæssigt. Danmarks Naturfredningsforening vil overveje at flytte fredningsgrænsen, således at fremtidig udvidelse af Sailorhouse er mulig.
- Nyt stiforløb og urørt skov. Anholt Borgerforening gentog, at der ikke er grundlag for et sådant stiforløb. Naturstyrelsen anførte, at det også er Naturstyrelsens opfattelse, at der ikke skal etableres et sådant stiforløb. Der er andre muligheder for at komme ind i området, og der bliver i øvrigt ikke havudsigt fra stien. Jens Christian von der Maase anførte, at den eksisterende sti i den urørte skov ikke er fremkommelig i en stor del af området. Der er derfor reelt tale om, at der skal etableres en ny sti, hvor den eksisterende sti løber. Han støtter et sådant stiforløb på sin ejendom.
- Sønderstrandvej 75 efter henvendelse fra ejeren Ane Thierry.
- Sønderstrandvej 46 i relation til den kommende dispensationssag.
- Sønderbjerg set fra foden af "bjerget". Jens Christian von der Maase anførte, at han mener, at det er en god ide med ny stier på arealet, da de eksisterende stier mange steder ender blindt."

E. Bemærkninger til fredningsforslaget fremsat efter det offentlige møde

Djursland Turistforening anførte, at det er holdningen, at det er af største vigtighed, at der værnes mest muligt om naturen, da det er naturen og dens kvaliteter og muligheder for unikke oplevelser, der er en væsentlig grund til, at turister besøger Anholt. Det er sikret gennem en meget omfattende fredning af størsteparten af øen. Adgangen til de fredede arealer er sikret gennem national lovgivning. Der er ikke grund til at foretage sig yderligere på det område. Det er vigtigt, at mulighederne for at have turisme og dermed at have de overnatningstilbud, det kræver på Anholt, fortsat sikres. Der skal være mulighed for, at øen har en attraktiv campingplads i umiddelbar nærhed af færgenhaven, der er Anholt's trafikknudepunkt. Turistforeningen har ingen principiel holdning til, om det er mest hensigtsmæssigt, at campingpladsen er placeret på dens nuværende sted, eller om den bør flyttes til den modsatte side af havnen.

Malene Pedersen anførte, at det ikke er udtryk for den generelle holdning på Anholt, når Anholt Borgerforening på det offentlige møde anførte, at der er fredet nok på Anholt. Det er opfattelsen, at Anholt's vidunderligt smukke natur skal være til glæde for flest mulige både nu og i fremtiden. Muligheden for at kunne bevæge sig frit i store områder med vild natur og se øde landskab, så langt øjet

rækker, er enestående og bevaringsværdigt. Muligheden skal sikres med fredninger og begrænsning af bebyggelse til områder, der allerede er bebyggede, samt minimal indgriben i områder med vild natur. Et sammenhængende netværk af stier og gode udsigtspunkter er til stor glæde både for besøgende og for lokale og aflaster naturen, hvor den i øvrigt er sårbar.

Lotte Wissum Andersen anførte tilsvarende, at den modstand mod fredningsforslaget, som formanden for Anholt Borgerforening fremførte på det offentlige møde, ikke er repræsentativt for holdningen blandt Anholts borgere.

Jens Christian von der Masse anførte som ejer af matr.nr. 43a Anholt By, Anholt, at han protesterer mod, at jagthytten ikke må udvides eller ombygges. Det skal være muligt at fortsætte den igangværende renovering af hytten efter hærværk. En mindre udvidelse vil i den forbindelse gøre huset mere tidssvarende i betragtning af, at den bl.a. benyttes som jagthytte til godsets 1.800 ha jagtareal. Der ønskes ligeledes opført et skur nær jagthytten til opbevaring af diverse redskaber. Huset er beliggende 100 meter fra to sammenbyggede sommerhuse op til matr.nr. 43bd Anholt By, Anholt. Fredningen skal heller ikke hindre opførelsen af et nyt sommerhus på matr.nr. 43a Anholt By, Anholt. Danmarks Naturfredningsforening foreslog i et notat i 2009 en ændret placering af byggefeltet i forhold til en tidligere foreslået placering inden for Natura2000 området, idet det ellers ville forringe hans mulighed for at opnå byggetilladelse. Der var på den måde ikke nogen, der kunne anføre, at naturinteresserede ville lide skade ved et nybyggeri. Overfredningsnævnet bestemte ved fredningen i 1972, at det på ejendommen skulle være tilladt at opføre et hus i lavningen i Nordbjergskrænten efter fredningsnævnets godkendelse af udseende og placering. Der er tale om et hus, og det er hans forudsætning, at byggeretten rummer mulighed for at bygge et hus på størrelse med de omkringliggende huse på Nordbjerg.

Han anførte videre, at han kan tiltræde en ret for Norddjurs Kommune til at udføre naturpleje på Sønderbjerg.

Han anførte endvidere, at han kan tiltræde, at der etableres et stiforløb fra Sønderbjerg til havnen. Det er dog hans opfattelse, at det nye stiforløb er væsentligt længere og det eksisterende stiforløb tilsvarende meget kortere end angivet i fredningsforslaget. Sønderbjerg er beliggende 48 meter over havet, og stien vil få et forløb op og ned som følge af niveauforskellen ned til arealet ved Havnebakken. Det vil også bugte frem og tilbage, så det falder naturligt ind i terrænet. Der er i dag reelt ikke tale om et stiforløb og slet ikke et sammenhængende stiforløb, men derimod blot spredte trædespor i landskabet. Billedet i fredningsforslaget er derfor misvisende. Hvis der skal etableres et stiforløb fra havnen til Sønderbjerg, skal der etableres et nyt forløb, der skal afpasses naturen, og ikke et stiforløb, der opstår tilfældigt. Det er på den ene side vigtigt, at stiforløbet sker tæt ud mod havet for at minimere brandfaren, men på den anden side også vigtigt, at den ikke er så langt ude, at skrænterne bliver ødelagt. Der er således tvivl om stiens udstrækning og eksakte placering i landskabet, og der mangler en præcisering af, hvilke strækninger der er eksisterende og hvilke, der skal ryddes. Det har været en væsentlig forudsætning for hans accept af projektet, at der ydes erstatning for nyanlæg af stier.

Han anførte yderligere, at råstofudvindingen er sket det samme sted i mere end 100 år. Det vil være særdeles u hensigtsmæssigt at flytte udvindingen til et andet sted på Anholt, idet den nuværende placering er det eneste sted, hvor kysten mærkbart og dokumenteret lægger til med godt en meter om året. Ral tages fra stranden og lægges i grusgraven på tidspunkter, hvor der ikke er fugle, der yngler. Der er tale om indvinding af råstoffer i små mængder, og det kan ikke svare sig at sejle grus og ral til Anholt. Grusgraven, der fungerer som opbevaringssted for ral, kan tilsløres ved let beplantning, så den ikke kan ses.

Han anførte endelig, at en gennemførelse af fredningsforslaget vil betyde, at den mest oplagte mulighed for fremtidig industriudvikling og for hotelbyggeri vil forsvinde, og at det vil skade turistudviklingen, som er den eneste indtægtskilde på Anholt.

Sten Krarup fremsatte for ejerne af matr.nr. 41d Anholt By, Anholt indsigelse mod ophævelsen af den gældende fredning for den sydlige del af matriklen, da fredningen medfører en lavere grundskyld end for den øvrige del af grunden.

Søren Krarup fremsatte som ejer af matr.nr. 41ah Anholt By, Anholt en tilsvarende indsigelse mod fredningsforslaget.

Jens Schjøth Rosendal anførte som ejer af det selskab, der ejer matr.nr. 56b Anholt By, Anholt, at ca. 80 % af Anholt er fredet. Der er kun ganske få arealer, hvor der kan drives erhverv. Det er af største vigtighed, at man bevarer disse få arealer, så det også fremtidigt er muligt at udvikle erhvervslivet på Anholt. I modsat fald vil det ende med, at Anholt kun vil være befolket i sommerhalvåret. Det er uafklaret, om der kan ske den nødvendige kystsikring, der skal sikre Nordstrandvej, havnen og campingpladsen. Hvis der ikke kommer en sådan kystsikring, er det nødvendigt at placere campingpladsen et andet sted, og der er peget på arealet ved Sailor House. Dette vil fredningsforslaget hindre, og det på en sådan måde at man vil frede helt op til soklen af Sailor House. Det vil gøre det umuligt at videreudvikle Sailor House til hele tiden at være tidssvarende. Det vil også hindre en udvikling af andre erhverv, der er relateret til havnen. Ved fredningsnævnets besigtigelse viste det sig, at formålet med en fredning af arealerne ikke var en fredning af de flade arealer, men derimod en fredning af bakkerne så der ikke ville blive opført bebyggelse, der ville være synligt, når man kommer sejlene til Anholt. Det er en god ide, men det er ikke det indhold, fredningsforslaget har. Fredningsnævnet bør derfor undlade at gennemføre en fredning af arealet op til Sailor House og de flade arealer.

Naturstyrelsen anførte, at de foreslåede bestemmelser om byggeri mv. ikke tydeligt nok nævner, at fredningsnævnet skal godkende størrelsen af tilbygninger. Garager synes heller ikke umiddelbart at være relevante at tillade opført indenfor fredningsområdet, og bestemmelsen foreslås derfor omformuleret, således at om- og tilbygning af eksisterende, lovligt opførte ejendomme, herunder også opførelse af skure mv., alene kan finde sted efter fredningsnævnets særlige godkendelse af størrelse, placering, udformning og farvevalg. Det er endvidere ikke umiddelbart klart, hvor de omtalte have- og gårdspladsarealer er, eller om der overhovedet er sådanne inden for det foreslåede område. En bestemmelse om have- og gårdspladsarealer har normalt sammenhæng med en særlig signatur på kortet. Der er ikke en sådan signatur på det foreslåede fredningskort, og sommerhusgrundene i området har snarere karakter af naturgrunde end egentlige haver. Der bør derfor enten ske en præcisering eller en ændring til, at der slet ikke må anbringes campingvogne eller ske teltslagning i området.

Naturstyrelsen anførte om de foreslåede særbestemmelser, at det ikke er sædvanligt, at der i en fredning indsættes en bestemmelse om, at byggeretter bortfalder efter brand eller anden ødelæggelse. Naturstyrelsen vil ikke udtale sig imod en sådan bestemmelse, men det anbefales i givet fald, at fristen for bortfald fastsættes til 3 år, så den svarer til den bortfaldsfrist, der fremgår af naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2. Det ses ikke at være rigtigt, at den eksisterende campingplads er angivet på fredningskortet, og det bør derfor ske. Der ses ikke at være grundlag for i fredningen at tildele en yderligere byggeret til en jagthygge. Hvis fredningsnævnet på trods heraf vælger at fastholde en sådan byggeret, bør det tilføjes, at fredningsnævnet ikke kun skal bestemme dens placering, form og farvevalg, men også den størrelse. Det samme gælder bebyggelse i Sønderbjergs delområde B.

Naturstyrelsen anførte om bestemmelserne om offentlighedens adgang, at Overfredningsnævnet ved fredningen i 1972 mod en betydelig erstatning bestemte, at offentligheden med enkelte undtagelser

skulle have adgang til fri færdsel til fods eller på cykel uden motor, ophold og badning overalt på arealer, der tilhørte Anholt Gods, dog således at adgangen i skoven kun var på veje og stier. Der blev tilkendt en betydelig erstatning herfor. Denne adgangs- og opholdsret, der i visse tilfælde synes at kunne være mere vidtgående end de generelle bestemmelser i naturbeskyttelsesloven, bør indskrives i fredningens bestemmelser.

Anholt Havn A/S anførte, at havnearealerne ikke bør være omfattet af en fredning, så de i stedet fortsat i henhold til lokalplanen kan anvendes til bebyggelse for mindre industri-, værksteds-, håndværks-, handels- og oplagsvirksomheder samt restauranter og forretninger. Arealerne ved Sailor House bør heller ikke fredes. Arealerne er lokalplanlagt til havnekontor, turistkontor, sejerhus og lignende og har meget stor betydning for den fremtidige udvikling af Anholt Havn som lystbådehavn. Sailor House er meget brugt af lystsejlerne i sommerperioden, og der vil i fremtiden være behov for at udvide Sailor House. Der kan også blive brug for faciliteter til personalet på Anholt Havn. Det areal, som Norddjurs Kommune peger på som en ny placering af campingpladsen, bør også undtages fra en fredning. Det er endnu ikke afklaret, om der kan ske kystsikring, og det vil være meget uheldigt at frede de arealer, som vil kunne anvendes til campingplads, hvis det måtte blive nødvendigt at flytte den.

Anholt Borgerforening anførte, at det var indstillingen på et borgermøde, at fredningsforslaget skal trækkes tilbage. Det skyldes primært, at der skal ske en prioritering af kystsikringen. Det var derfor et uheldigt tidspunkt, fredningssagen blev rejst på. Hvis fredningssagen senere rejses, bør der ske en gennemarbejdning af hver enkelt fredning under inddragelse af ønsker fra Anholt. Det er af hensyn til Norddjurs Kommunes ønsker for Natura2000 handleplanerne og Anholts naturmæssige udvikling i øvrigt hensigtsmæssigt, at der sker en harmonisering af forholdet mellem fredningerne og kommunens overordnede planer. Danmarks Naturfredningsforenings udpegning af en alternativ placering af campingpladsen syd for Nordstrandvej er imod Anholts ønske, da den placering for det første ikke er fremtidssikret, hvis den ønskede kystsikring ikke foretages, og for det andet vil give skygge og gener for gæsterne ved skybrud med kraftig regn. Den bedste alternative placering er på arealerne bag ved Sailor House, der er en exceptionelt naturmæssigt interessant plads uden problemer i relation til kysterosion. I relation til havnearealerne er det overbevisningen, at den eksisterende lovgivning vil sikre, at bebyggelse op ad klitten/skrænten ikke kan forekomme, men hvis man endelig vil sikre sig yderligere, kan dette skrives ind i den gældende lokalplan. Alle beboere på Anholt lever i større eller mindre udstrækning af turismen. Det forekommer derfor uigennemtænkt at ville afskære den til enhver tid værende befolkning fra fremtidige udviklingsmuligheder. Det er muligt, at der i øjeblikket ikke er planer om erhvervstiltag, men det er ikke klogt helt at udelukke en fremtidig mulighed herfor. Langt den overvejende del af Anholt er fredet. De væsentlige naturinteresser er sikrede, og der skal ikke laves trampestier alene for trampestiernes skyld.

F. Det ændrede fredningsforslag

Danmarks Naturfredningsforening fremsatte på baggrund af det hidtidige sagsforløb et ændret forslag til fredningsbestemmelser med følgende indhold:

”4. Forslag til fredningsbestemmelser

Det foreslås, at fredningen tinglyses med følgende bestemmelser:

Afgrænsningen af det samlede fredningsforslag fremgår af kortbilag 1. Sønderbjerg er opdelt i delområde A og B, hvilket også fremgår af kortbilag 1.

§ 1 Fredningens formål

- At sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedygtighederne for plante- og dyreliv
- At sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg
- At sikre og styrke offentlighedens adgang
- At sikre og styrke de geologiske kvaliteter
- I særlig grad at tilgodese de biologiske, geologiske og landskabelige interesser i delområde A på Sønderbjerg
- I særlig grad at tilgodese de landskabelige og rekreative interesser i delområde B ved Sønderbjerg
- At medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som området er udpeget for

§ 2 Tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag mv.

Der må ikke opføres bebyggelse eller etableres anlæg, medmindre sådanne tilstandsændringer umiddelbart er tilladt i de efterfølgende bestemmelser.

Der må ikke opstilles kiosker, skure, elmaster, boder, udsigtsplatforme eller overhovedet anbringes andre faste indretninger.

Om- og tilbygning af eksisterende, lovligt opførte ejendomme skal forelægges Fredningsnævnet til godkendelse mht. placering, form og farvevalg.

Fredningsnævnet kan gøre sin godkendelse af bebyggelse betinget af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules. Såfremt der beplantes, skal det ske med naturligt hjemmehørende arter. Planter der nåletræer, skal det være skovfyr og/eller ene.

Ændringer i terrænet eller i terrænformerne, herunder sand-, grus-, ral- eller lergravning, opfyldning og planering er ikke tilladt. Fredningen er ikke til hinder for at der inden for et mindre og afgrænset areal kan tillades råstofindvinding til lokalt brug på øen. Placeringen må ikke være skæmmende på landskabet og skal godkendes af Fredningsnævnet.

Deponering må ikke finde sted, og arealerne må ikke anvendes til oplags- og/eller losseplads.

Arealerne må ikke opdyrkes, tilplantes, gødskes eller sprøjtes.

Der må ikke plantes invasive arter (se Naturstyrelsens sortliste).

Der må ikke opstilles hegn af nogen art. Indhegninger til dyr kan etableres med godkendelse fra Fredningsnævnet.

Udenfor have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende, og teltslagning må ikke finde sted.

Opstilling af nye skilte er forbudt. Fredningen er ikke til hinder for, at der på et i plejeplanen nærmere angivet areal kan opsættes informationstavler mv. til formidling af fredningen.

Fredningen er ikke til hinder for, at vandindvinding kan ske som i hidtil eksisterende omfang.

§ 3 Naturpleje

Plejemyndigheden gennemfører pleje af de fredede arealer. For pleje gælder den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer. Plejen skal foretages med henblik på at opnå fredningens formål.

Der nedsættes en plejegruppe på 4 medlemmer, bestående af en repræsentant for plejemyndigheden, en repræsentant for Danmarks Naturfredningsforening, en repræsentant for Anholt Grundejerforening og en repræsentant for Anholt Borgerforening.

Plejegruppen er rådgivende for plejemyndigheden og skal have forelagt plejeplanen til udtalelse. Endelige plejeplaner sendes til de berørte lodsejere inden for fredningen.

Tilblivelse og forslag til plejeplan skal følge udarbejdelsen af Natura2000 handleplanerne i forbindelse med Natura2000 indsatsen. Natura2000-handleplanerne revideres hvert 6 år. Plejeindsatsen skal respektere og udmønte bevaringsmålsætningen for Natura2000 området.

I delområde A på Sønderbjerg skal plejen sikre, at arealer, der ifølge kortbilag 2 er § 3 registreret som eng, plejes som ugødsket ferskeng. Plejen på de øvrige arealer inden for delområde A skal sikre, at arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget (se fredningsforslagets bilag 4 eller det til hver en tid gældende udpegningsgrundlag for Habitatområde H42 Anholt og havet nord for) styrkes. Plejen skal endvidere sikre fastholdelsen af eksisterende udsigtspunkter samt blotlægning af geologiske former. De to formål må gerne være sammenfaldende.

I første plejeplan skal plejemyndigheden nærmere fastlægge forløbet af en trampesti fra Havnebakken og frem til den eksisterende nord-syd gående trampesti i Wilhelminelyst – i alt ca. 150 m. Stien er markeret med rødt på kortbilag 1. Trampestien mellem Havnebakken og den eksisterende sti skal etableres ved markering og rydning senest 2 år efter færdiggørelsen af plejeplanen.

For de nåletræsarealer, der efter fredningsbestemmelserne skal ryddes af hensyn til synliggørelse af områdets geologiske former, skal plejeplanen angive i hvilket omfang rydningen skal ske.

Der kan iværksættes særlige tiltag for at forbedre levevilkårene for det naturligt hjemmehørende plante- og dyreliv samt de landskabelige og naturmæssige kvaliteter.

Plejeplanen skal sikre en aktiv bekæmpelse af invasive arter.

§ 4 Offentlighedens adgang

Stier, der fremgår af kortet, må ikke nedlægges. Der anlægges en trampesti fra Havnebakken og frem til trampestien mellem Vesterstrandsvej og Vesterstrand. Offentlighedens adgang sker i øvrigt i henhold til de til enhver tid gældende almindelige adgangsbestemmelser i naturbeskyttelsesloven. Adgangen til Flakket er forbudt for almenheden. Færdsel langs stranden nord for Flakket er dog tilladt.

§ 5 Særbestemmelser

I delområde Sønderbjerg A er der et generelt forbud mod byggeri. Eksisterende lovlig bebyggelse skal i tilfælde af brand eller anden ødelæggelse genopføres inden for max. 2 år. Overskrides denne tidsfrist tabes byggeretten og arealet overgår til natur.

I delområde Sønderbjerg B er det tilladt flg. matrikler at være bebygget med ét sommerhus og 1 udhus: 41 i, 41 h, 41 g, 41 b, 41 q, 41 v og 41 u, alle Anholt By, Anholt. Byggeri skal placeres inden for det på kortbilag 1 angivne delområde B. Øvrige matrikler inden for delområde B må ikke bebygges. Byggeplaner skal forelægges Fredningsnævnet til godkendelse mht. placering, form og farvevalg. Byggeri skal placeres diskret i terrænet og udseende og materialevalg skal følge anvisningerne den gældende lokalplan, for tiden lokalplan 21 for et sommerhusområde sydøst for Anholt By.

Der må ikke opføres ny bebyggelse inden for en radius på 100 m fra mindesmærket fra Jutlandiamonumentet.

Jagthytten beliggende på matr. nr. 43 a Anholt By, Anholt må ikke udvides eller ombygges. Jagthytten skal fremstå i jordfarver. Hyttens placering fremgår af kortbilag 1.

Fredningen er ikke til hinder for opførelsen af en ny hytte på matr. nr. 43 a. Hytten skal fremstå i jordfarver, have en maksimal højde på 3,5 m over terræn og skal placeres diskret i landskabet inden for det angivne byggefelt på kortbilag 1. Byggeriet skal forelægges Fredningsnævnet til godkendelse mht. placering, form og farvevalg.

Forbudsbestemmelsen om opstilling af telte og campingvogne gælder ikke den eksisterende campingplads på matr. nr. 56 b Anholt By, Anholt. Campingpladsen reguleres af den gældende lokalplan.

Inden for den del af fredningen, der angår Nordbjerg og Havnebakken (se fredningskortets delområdekort), er det ikke tilladt at opføre yderligere bebyggelse.

§ 6 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke strider mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 7 Ophævelse af tidligere fredninger

Nærværende fredningsforslag erstatter følgende kendelser, som derfor ophæves helt:

- Fuldstændig ophævelse af fredningen af Sønderbjerg for delområde A, B og C (16. december 1960)
- Fuldstændig ophævelse af tillægskendelsen vedrørende fredningen af Sønderbjerg (16. december 1960).
- Fuldstændig ophævelse af fredningen af Nordbjerg- og Vesterklitområder (20. november 1972)."

Med det ændrede forslag til fredningsbestemmelser fulgte et ændret fredningskort og Danmarks Naturfredningsforenings bemærkninger til fremsatte indsigelser og kommentarer, herunder en begrundelse for ændringerne i fredningsforslaget.

Om Elsa Larsens bemærkninger blev det anført, at der er tale om en sag fra 2001 om dispensation, som ikke berøres af fredningssagen.

Det blev om Norddjurs Kommunes bemærkninger anført, at der som følge af bemærkningerne blev holdt et møde mellem Danmarks Naturfredningsforening og kommunen, hvorefter en del af kommunens bemærkninger blev indarbejdet i fredningsforslaget. Arealreservationen til råstofgraven er endvidere efter aftale med kommunen fjernet fra fredningskortet. Det er ikke korrekt, at det areal, der ønskes fredet syd for havnen, er udvidet i forhold til tidligere. Den foreslåede fredningsgrænse er den samme. Der er rig mulighed for fremtidig etablering af turistfaciliteter, butikker og lignende, selv om fredningen gennemføres fuldt ud. Campingpladsen er et betydningsfuldt element for turismen på Anholt, men i valget mellem en nordlig placering som peget på i fredningsforslaget og en sydlig løsning nær Sailor House er den førstnævnte placering klart at foretrække, da der er infrastruktur og størst tilgængelighed. En placering nær Sailor House vil udover selve campingpladsen forudsætte etablering af nye tilkørsler og andre anlæg. En sådan placering vil også i lige så høj grad eller mere være i konflikt med strandbeskyttelseslinjen. Der er ikke tale om ekspropriation ved etablering af en stiforbindelse gennem Wilhelminelyst. Stien foreslås gennemført som en del af fredningen, og Jens Christian von der Maase bakker op om forslaget. Begrebet "hjemmehørende arter" er almindeligt benyttet. Skovfyr er en naturlig hjemmehørende art i modsætning til f.eks. bjergfyr. Bestemmelsen om opsætning af informationstavler er en sædvanlig bestemmelse i fredninger og har ikke tidligere givet anledning til bemærkninger eller administrative problemer i relation til dispensationsansøgninger. Det er anført i naturbeskyttelsesloven, hvem der er plejemyndighed. En plejeplan i Natura2000 områder vil ikke nødvendigvis medføre dobbeltadministration, idet kommunen selv kan koordinere arbejdet. Der er tale om en meget almindelig bestemmelse i fredninger. De plejetiltag, som forudsættes i fredningen, kan desuden være mere vidtgående end Natura2000 planen uden at være i modstrid med denne. Det er vigtigt, at kommunen bliver pålagt en plejeforpligtigelse, idet prioriteringen af plejeindsatsen er politisk betinget og alt for ofte ses nedprioriteret, idet kommunerne hellere vil bruge resurserne på andre områder. Formuleringen om pleje på privatejede arealer er fjernet fra fredningsforslaget, men da formuleringen er hentet fra plejebekendtgørelsen, gør det i praksis ingen forskel, da området under alle omstændigheder er omfattet af plejebekendtgørelsen. Der er opnået enighed om en ændret formulering af bestemmelsen om plejeudvalg og om at opretholde den foreslåede bestemmelse om, at arealer, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, skal plejes, så de opretholder denne status.

Om Elvira Steffensens bemærkninger blev det anført, at en stor del af arealet er omfattet af strandbeskyttelseslinjen, der håndhæves restriktivt og medfører, at man næppe kan tale om en berettiget forventning om at kunne realisere de 16 byggeretter, der blev givet ved fredningen i 1960. Matr.nr. 9b Anholt By, Anholt er i sin helhed udpeget som Natura2000 område. Der kan ikke tillades indgreb, der er i strid med udpegningsgrundlaget, og det er også på den baggrund tvivlsomt, om byggeriet af sommerhuse ville kunne tillades. Det vil endvidere være påkrævet at udfærdige en lokalplan forud for realiseringen af et så omfattende byggeprojekt. En sådan kan næppe forventes udfærdiget, og der foreligger ikke en kommuneplan, der skulle give en berettiget forventning herom.

Det blev om Karin og Anders Skovgaard-Petersens bemærkninger anført, at der også i fredningen af Nordbjerg er forbud mod byggeri. Det følger af både naturbeskyttelsesloven og planloven, at der er en forældelsesfrist på 3 år for udnyttelse af en tilladelse. Tilladelsen fra 1996 er derfor forældet.

Om Niels Friis bemærkninger blev det anført, at det ikke vil være hensigtsmæssigt, hvis alle sommerhusejere er fødte medlemmer af plejeudvalget, der i givet fald ville blive uoverskueligt stort og næppe ville kunne nå til enighed om noget som helst. Det må forventes, at den udpegede repræsentant for grundejerne taler de enkelte grundejeres interesser i udvalget. Det er i øvrigt kutyme, at

kommunen i forbindelse med ønsket om at udføre naturpleje på en ejendom planlægger dette i tæt dialog med ejeren, så begge parter er enige om indsatsen. Danmarks Naturfredningsforening er åben overfor en justering af tidsfristen for genopførelse efter brand mv. til f.eks. 3 år, der er tilsvarende både naturbeskyttelsesloven og planlovens bestemmelser herom. Der bør være en frist, da det vil være yderst uhensigtsmæssigt helt at fjerne den, da det vil være en blankocheck til byggeri og en lempelse i forhold til den generelle lovgivning. Der er i mange andre fredninger en tilsvarende forældelsesfrist, der ikke tidligere har givet anledning til bemærkninger. Det er vigtigt at fastholde et generelt forbud mod teltslagning uden for haver. Danmarks Naturfredningsforening har ingen bemærkninger til, at der indføres fri fladefærdsel inden for fredningen. De anførte overvejelser omkring en landskabsarkitektonisk idé for naturplejen relaterer sig til plejeplanens udarbejdelse.

Det blev om Djurslands Turistforenings bemærkninger anført, at det ikke er rigtigt, at adgangen til arealerne er sikret gennem national lovgivning. Stierne på Sønderbjerg er netop ikke omfattet af en fredning og er som privatejede dermed ikke sikret af nogen lovgivning mod at blive sløjfet.

Om Jens Christian von der Maases bemærkninger blev det anført, at der med henvisning til det store byggefelt umiddelbart nord for jagthytten ikke bør tillades mere byggeri i tilknytning til den eksisterende jagtbytte. Arealreservationen til råstofvindingsfeltet er fjernet på fredningskortet, og der er ingen yderligere bemærkninger til, hvor indvindingen skal foregå. En del af arealet er omfattet af strandbeskyttelseslinjen og Natura 2000, der håndhæves restriktivt og medfører, at man næppe kan tale om en berettiget forventning om at kunne realisere et projekt med opførelse af hotel og golfbane. Der kan ikke tillades indgreb, der er i strid med udpegningsgrundlaget. Det vil endvidere være påkrævet at udfærdige en lokalplan forud for realiseringen af et så omfattende byggeprojekt. En sådan kan næppe forventes udfærdiget, og der foreligger ikke en kommuneplan, der skulle give en berettiget forventning herom. En manglende opførelsesmulighed vil ikke skade turistudviklingen på øen, da der er mulighed for at placere et hotel eller vandrehjem uden for det fredede område, f.eks. i skoven ved siden af det militære anlæg på Nordbjerg, der jo netop rummer de store landskabelige og naturmæssige værdier, som er med til at trække turister til øen.

Det blev om Sten Krarup og Søren Krarups bemærkninger anført, at den sydlige del af ejendommen ikke foreslås taget ud af fredningen, men tværtimod foreslås lagt ind under delområde A, der rummer de mest restriktive bestemmelser omkring Sønderbjerg.

Om Jens Schjøth Rosendals bemærkninger blev det anført, at der efter det offentlige møde er foretaget justeringer af den foreslåede fredningsgrænse mod Sailor House og arealet omkring den høje klit sydøst for restaurant Molevitten. På nordøstsiden af klitten kan det flade areal stadig bruges som erhvervsområde i henhold til lokalplanen for Anholt Havn. Det er vigtigt at sikre erhvervslivets muligheder på øen, men der er også på nuværende tidspunkt 15.150 m² ledige og ubrugte erhvervsarealer indenfor lokalplanområdet. Der er 14.879 m² i brug til erhvervsformål, og heraf er 2.496 m² grunde/erhvervsbygninger, der for tiden er til salg. Det betyder, at erhvervsarealet, som det ser ud lige nu, kan forøges og udvikles til det dobbelte antal m², uden at lokalplanens areal overskrides. Et eventuelt fremtidigt behov for at udvide containerpladsen/genbrugsstationen, der i dag er på 1.200 m², hindres ikke af fredningen. Der foreligger en lokalplan for containerpladsen, der ikke vil være omfattet af fredningen, og som muliggør en udvidelse af arealet på op til 6.300 m², hvilket er fem gange større end pladsen er i dag.

Det blev om bemærkningerne fra Anholt Havn A/S anført, at det netop var vedtagelsen af dele af lokalplanen, der medførte, at den første fredningssag blev rejst i 2008. Det er meget vigtigt, at den lokalplanlagte del af arealerne fastholdes i fredningen, og at skråningerne holdes fri for bebyggelse. Fredningsgrænsen til Sailor House er ændret efter det offentlige møde, så fredningsgrænsen går uden

om det lokalplanlagte byggefelt. Der er dermed de samme udvidelsesmuligheder omkring Sailor House som hidtil. Naturstyrelsen har behandlet en forespørgsel om at placere campingpladsen syd for Sailor House, og denne placering kan ikke anses for sandsynlig som følge af strandbeskyttelseslinjen. Norddjurs Kommune undersøger i øjeblikket mulighederne for et kystsikringsprojekt nordøst for havnen, og det kan vise sig, at en flytning ikke er påkrævet. Der er under alle omstændigheder bedre alternative muligheder for placering andre steder end på arealerne syd for Sailor House. De nødvendige anlægsopgaver og terrænreguleringer vil medvirke til at ødelægge det fine gamle klitområde syd for Sailor House. En alternativ placering kunne være på arealerne syd for Nordstrandvej. Campingpladsen er på 37.810 m², og arealerne syd for vejen, der ved fredningen i 1972 blev reserveret til campingplads, er på 27.146 m². Skulle der være yderligere behov for udvidelse, kan arealerne øst for den nuværende plads inddrages. De ejes ligeledes af Anholt Havn A/S og udgør 56.744 m². Samlet set er der omkring den nuværende campingplads således udvidelsesmuligheder på 83.890 m². En helt anden mulighed er en placering på selve Nordbjerg-plateauet, der ligger uden for det fredede område. Her kunne pladsen ligge i skovområdet ved siden af radartårnet og det militære anlæg. Arealet ejes af Anholt Havn A/S og udgør 77.634 m². Denne placering vil kræve væsentligt mindre terrænreguleringer end området syd for Sailor House.

Om bemærkningerne fra Anholt Borgerforening blev det foruden en tilsvarende omtale i relation til campingpladsen anført, at der i fredningsforslaget er taget hensyn til lokale ønsker. Den fredningssag, der blev rejst i 2012, var netop det kompromis, der kom ud af de forhandlinger, der blev ført i den første fredningssag. En hensyntagen til planlægningen i Natura2000 er aftalt med Norddjurs Kommune under fredningssagens behandling.

Det blev om Naturstyrelsen bemærkninger anført, at der i samarbejde med Norddjurs Kommune er sket en ændring i fredningsforslagets bestemmelser om byggeri mv., der minder meget om styrelsens forslag. Naturstyrelsens forslag i relation til bestemmelserne om have- og gårdspladsarealer er ikke hensigtsmæssig, da den vil være svær at håndhæve i praksis. Der kan i stedet ske en ændret formulering af bestemmelsen, så teltslagning og anbringelse af campingvogne og lignende må foregå i kortere perioder og kun i umiddelbar nærhed af beboelsesejendomme. Der er ikke indvendinger mod en forlængelse af fristen for genopførelse til f.eks. 3 år. Campingpladsen vil blive indtegnet på fredningskortet, hvis fredningen gennemføres. Danmarks Naturfredningsforening er enig i, at den adgangs- og opholdsret, der blev indført ved fredningen i 1972, og som er mere vidtgående end naturbeskyttelseslovens generelle bestemmelser, bør indskrives i fredningens bestemmelser.

Det blev særligt om Naturstyrelsens bemærkninger om det foreslåede stiforløb gennem Wilhelminelyst anført, at styrelsen på det offentlige møde fremsatte en indsigelse mod forslaget om en sti gennem skoven, da det taler imod en sådan stis gennemførelse, at den ligger uden for den øvrige del af fredningen. Det kan hertil bemærkes, at Wilhelminelyst i sin fulde udstrækning indgik i det oprindelige fredningsforslag, men at arealet blev udtaget dels af hensyn til lokale indsigelser og dels efter forhandling med Naturstyrelsen, der mente, at aftalen om urørt skov overflødiggjorde en fredning. Det er Danmarks Naturfredningsforening for så vidt enig i, men den eneste mulighed for at gennemføre et stiforløb i skoven er at frede forløbet. Hvis fredningsnævnet vurderer, at det er nødvendigt at frede hele Wilhelminelyst for at gennemføre stiforløbet, opfordres fredningsnævnet til at gøre det. En gennemførelse af stiforløbet er vigtigt for at fremme offentlighedens mulighed for at opleve den urørte skov, der er en sjælden skovtype i Danmark.

G. Bemærkninger til det ændrede fredningsforslag

Anholt Havn A/S anførte, at det ikke er nødvendigt at frede de lokalplanlagte arealer på havnen, da området indarbejdes i Norddjurs Kommunes lokalplantillæg, som tilgodeser landskab og kulturhistorie. Det findes ikke passende at frede strækningen og området langs kysten forbi campingpladsen, når der ikke er en afklaring på problemet omkring kystsikring.

Norddjurs Kommune anførte, at kommunen naturligvis ønsker områdets kulturhistoriske udtryk og autenticitet bevaret, men at det ikke er nødvendigt at frede de lokalplanlagte havneområder ved Nordbjergskrænten for at bevare synet af klitterne og de gamle huse. Det kan sikres ved et lokalplantillæg, der tilgodeser landskab og kulturhistorie. Der er efter drøftelser med Danmarks Naturfredningsforening sket en række ændringer, der har medført et forbedret fredningsforslag. Der er dog stadig væsentlige konfliktpunkter vedrørende naturplejen. Der er behov for en hjemmel til at gennemføre naturpleje på Sønderbjerg, men kommunen ønsker ikke at blive pålagt en særskilt plejepligt i forbindelse med fredningen, da den kommer til at løbe parallelt med indsatsen for Anholts Natura2000-områder, der svarer til ca. 90 % af øens natur. Kommunen har haft fokus på at opretholde den hidtidige naturpleje på Anholt på områder med stor naturmæssig og rekreativ værdi og har lagt særdeles mange ressourcer på at realisere handleplaner for Natura2000-området. Der arbejdes lige nu på at søge om midler til endnu et EU-LIFE-projekt, der vil skabe endnu flere naturmæssige forbedringer. Der er derfor ingen grund til at indføre den dobbeltadministration, som yderligere plejeforpligtigelser vil føre til. Kommunen er i forbindelse med arbejdet med klimatilpasning blevet opmærksom på, at der fremtidigt er større sandsynlighed for, at arealerne omkring Nordstrandvej vil blive oversvømmet. Særligt ser strækningen fra kysten og forbi campingpladsen ud til at være i risiko for at blive oversvømmet. Det er flere gange oplevet, at dele af kyststrækningen nord for havnen er forsvundet i forbindelse med stormvejr, og der er derfor iværksat indsatser for at sikre kysten. Da en etablering af kystsikring ikke er endelig vedtaget, og da fremtidige klimaændringer kan ændre på behovet for sikring, kan det ikke udelukkes, at der på et tidspunkt vil blive behov for at finde alternative placeringer af de anlæg og aktiviteter, der i dag er placeret på disse arealer. Det er derfor uhenigtsmæssigt at frede yderligere arealer, da det vil udelukke muligheden for alternative placeringer af anlæg og aktiviteter, der i dag anses som nødvendige for øen.

Norddjurs Kommune anførte derfor sammenfattende, at de eksisterende fredninger udelukkende bør moderniseres indenfor det areal, der i forvejen er fredet.

Naturstyrelsen anførte, at det er styrelsens opfattelse, at fredningsnævnet ikke uden videre kan udvide fredningen til at omfatte hele Wilhelminelyst, og at der i øvrigt ikke er behov for eller grundlag for en sådan udvidelse.

H. Fredningsnævnets afgørelser mv. under fredningssagen

Fredningsnævnet har under sagens behandling med hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 37a, stk. 3 forlænget fristen for sagens afgørelse med to år til den 17. december 2016.

Fredningsnævnet har endvidere i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 under sagens behandling meddelt dispensation til at gennemføre kystbeskyttelse ved den nordvestvendte kyst øst for Anholt Havn.

Fredningsnævnet har yderligere under sagens behandling afgivet en udtalelse, hvorefter fredningsnævnet ikke finder anledning til at foretage yderligere om den del af råstofindvindingen, der består i indvinding af ral fra Nordstranden. Fredningsnævnet har videre udtalt, at det er fredningsnævnets opfattelse, at der fortsat kan ske den råstofindvinding, der er nødvendig til Anholts egen brug, men at

fredningsnævnet ikke finder grundlag for at godkende stedet for udgravning af sand, sten og grus blot med henvisning til, at det er det sted, hvor indvindingen hidtidig er sket. Fredningsnævnet egentlige dispensation afventer således, at der på baggrund af en aktuel vurdering tilgår fredningsnævnet en indstilling fra Norddjurs Kommune om en konkret placering af stedet for indvindingen.

Som anført i afsnit A orienterede fredningsnævnet som en del af sagens behandling ejerne af de ejendomme, der har været omfattet af fredningsforslaget, Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs Kommune og Naturstyrelsen om indholdet af den afgørelse om fredning, som fredningsnævnet forventede at gennemføre.

Norddjurs Kommune anførte herefter, at det tilsyneladende fremgår af fredningsnævnets indledende bemærkninger til fredningsbestemmelserne, at fredningsnævnet pålægger kommunen en plejepligt i fredningen. Da en sådan plejepligt ikke er anført i fredningsbestemmelserne og i øvrigt heller ikke følger af plejebekendtgørelsen eller et andet retligt grundlag, opfordres fredningsnævnet til at præcisere fredningsafgørelsen eventuelt således, at de indledende bemærkninger udgår, idet der i modsat fald bliver spørgsmål om fredningserstatning til kommunen.

Norddjurs Kommune anførte tilsvarende, at det tilsyneladende fremgår af de indledende bemærkninger, at fredningsnævnet pålægger kommunen at etablere en trampesti, og at denne opfattelse understøttes af, at fredningsbestemmelserne om offentlighedens adgang omtaler anlæg af en trampesti. Da kommunen ikke i medfør af plejebekendtgørelsen eller andre fredningsbestemmelser har pligt til at udarbejde en plejeplan og herunder en trampesti, opfordres fredningsnævnet ligeledes til at præcisere fredningsafgørelsen eventuelt således, at de indledende bemærkninger udgår, idet der i modsat fald bliver spørgsmål om fredningserstatning til kommunen.

Naturstyrelsen anførte i tilknytning hertil, at styrelsen forudsætter og læser fredningsbestemmelserne således, at der ikke med fredningen pålægges Norddjurs Kommune en egentlig plejepligt, men derimod en plejeret, men at der muligvis er behov for en præcisering heraf, da kommunen ikke bør pålægges en pligt, der rækker ud over den sædvanlige prioritering og opgavevaretagelse på myndighedsområdet.

J. Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, at fredningsnævnet kan gennemføre fredning af bl.a. landarealer til varetagelse af de formål, der er nævnt i naturbeskyttelseslovens § 1.

Af naturbeskyttelseslovens § 1, stk. 1 fremgår det, at loven skal medvirke til at værne landets natur og miljø, så samfundsudviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskets livsvilkår og for bevarelsen af dyre- og plantelivet. Det er anført i naturbeskyttelseslovens § 1, stk. 2, at loven tilsigter særligt at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder og de landskabelige, kulturhistoriske, naturvidenskabelige og undervisningsmæssige værdier. Endvidere tilsigter loven særligt at forbedre, genoprette eller tilvejebringe områder, der er af betydning for vilde dyr og planter og for landskabelige og kulturhistoriske interesser. Endelig tilsigter loven særligt at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet.

Det er anført i naturbeskyttelseslovens § 38, at en fredning skal indeholde en bestemmelse om formålet med fredningen. I fredninger, der omfatter arealer inden for internationale beskyttelsesområder, skal det fremgå af formålet, at fredningen skal medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for

arter og naturtyper, som områderne er udpeget for. En fredning kan gå ud på bevaring af den nuværende tilstand eller tilvejebringelse af en bestemt tilstand, der herefter skal bevares, og den kan regulere offentlighedens færdsel i området. En fredning kan indeholde de bestemmelser, herunder de påbud og forbud vedrørende arealernes anvendelse, der skønnes nødvendige, for at fredningsformålet kan opnås.

Der er med fredningsforslaget foreslået en modernisering og revidering af de eksisterende fredninger af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg. For så vidt angår alle fredningerne er en revision begrundet i et ønske om at fjerne de fredningsbestemmelser, der opfattes som forældede, og som giver mulighed for henholdsvis hotelbyggeri og opførelse af sommerhuse. Særligt i relation til Sønderbjergfredningen er en revidering og modernisering yderligere begrundet i en ophævelse af den del af fredningen, der vedrører et lokalplanlagt område, og at give Norddjurs Kommune mulighed for at udføre naturpleje.

Endvidere er der med fredningsforslaget foreslået en nyfredning af skrænten bagved havnen og arealet ved Sailorhouse for at give beskyttelse mod byudvikling og en anden placering af Anholt's campingplads.

Der er med fredningsforslaget endelig lagt op til et sammenhængende stisystem fra Havnebakken til Sønderbjerg og som konsekvens heraf foreslået etablering af en ny fredet sti og fredning af eksisterende stier.

Fredningsnævnets bemærkninger om byggeretter og naturpleje

Fredningsnævnet kan tiltræde, at der i tilknytning til et i øvrigt fremsat fredningsforslag for Anholt sker en nødvendig revision af fredningsbestemmelser, der som følge af ændrede forhold ikke længere er aktuelle.

Der er ikke sket bebyggelse af 16 parceller i henhold til tilladelsen fra 1960 ved fredningen af Sønderbjerg eller opført et hotel med tilhørende faciliteter i form af golfbane mv. i henhold til tilladelsen fra 1972 ved fredningen af Nordbjerg og Vesterklit.

På baggrund af den lange tid, der er gået siden tilladelserne blev givet, og den øgede regulering, der siden da er sket i relation til planlovgivning, Natura2000, naturtyper beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 og strandbeskyttelse, kan der efter fredningsnævnets opfattelse ikke være nogen berettiget forventning om, at byggeretterne kan udnyttes.

Der er imidlertid rejst krav om erstatning på 15 mio. kr. for tab af muligheden for hotelbyggeri, hvis fredningen gennemføres med forbud mod projektet. Fredningsnævnet finder det derfor ikke hensigtsmæssigt at gennemføre den foreslåede modernisering af 1972 fredningen af Nordbjerg og Vesterklit i relation til hotelbyggeriet. Fredningsnævnet finder således ikke, at dette spørgsmål bør afgøres ved en afledt afgørelse om erstatning for en fredning, men derimod i forbindelse med en myndighedsbehandling om et eventuelt konkret byggeprojekt. Det samme er tilfældet i relation til byggeretter på 16 parceller i Sønderbjergfredningen fra 1960. Det præciseres derfor i fredningsbestemmelserne, at fredningen ikke indskrænker den adgang til byggeri, der er fastsat ved de tidligere fredninger.

Fredningsnævnet finder heller ikke anledning til at begrænse adgangen til byggeri på den del af matr.nr. 43a Anholt By, Anholt, som ligger nord for matr.nr. 43bd Anholt By, Anholt, som denne byggeret blev fastslået ved fredningen af Nordbjerg og Vesterklit i 1972.

Udviklingen i form af tilgroning siden 1960 har gjort det nødvendigt, at der foretages en naturpleje på Sønderbjerg i form af udsigtskiler og anden pleje som foreslået med fredningsforslaget, da der er sket en utilsigtet tilgroning. Fredningsnævnet har forståelse for Norddjurs Kommune og grundejeres ønske om, at den nødvendige naturpleje kan ske frivilligt ved aftale, men dette sikrer – som den skete tilgroning netop afspejler – ikke, at der fremadrettet sker en sådan naturpleje. Fredningsnævnet finder det derfor nødvendigt, at der i fredningen tillægges kommunen en plejeret og deraf afledet plejeplicht.

Fredningsnævnet har efter en konkret vurdering fundet det hensigtsmæssigt at præcisere, at der med en plejeret er en afledt plejeplicht, men fredningsnævnet har ikke herved pålagt Norddjurs Kommune nogen anden forpligtelse end den forpligtelse, der påhviler en forvaltningsmyndighed til – på baggrund af myndighedens prioriteringer – at agere på et område, hvor myndigheden er tillagt kompetence.

Fredningsnævnets bemærkninger om områder, der foreslås nyfredet

Det er bl.a. formålet med fredningsforslaget at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter og at sikre og forbedre områdets landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder. Det er fredningsnævnets opfattelse, at både skrænten bag havnen og sandklitterne syd for havnen såvel landskabsmæssigt som naturmæssigt har sådanne værdier, at der er grundlag for at frede arealerne, der tidligere har været søgt lokalplanlagt eller delvist er lokalplanlagt.

Fredningsnævnet har stor forståelse for den bekymring, der er på Anholt for fremtidige erhvervsmuligheder, men bemærker at dette netop også er imødekommet ved det ændrede fredningsforslag, der både har fjernet det flade areal mellem skrænten og sandklitterne fra forslaget og ændret på fredningsgrænsen ved Sailorhouse, således at der i nødvendigt omfang kan ske en udbygning heraf.

Fredningsnævnet har tilsvarende stor forståelse for bekymringen for turismen på Anholt, hvis det måtte blive nødvendigt at flytte campingpladsen. Fredningsnævnet vurderer dog, at det ikke er et aktuelt problem, da kystsikringen, som fredningsnævnet har godkendt, forhåbentligt kan sætte en stopper for truslen mod campingpladsens nuværende placering.

Det er imidlertid som nævnt fredningsnævnets opfattelse, at det areal ud for Sailorhouse og sandklitterne, der er peget på som en alternativ placering for campingpladsen, har så store natur og landskabsmæssige værdier, at der er grundlag for at frede også dette område, og at der bør tages stilling hertil på nuværende tidspunkt og ikke først i forbindelse med en ny fredningssag, hvis det trods kystsikringen måtte vise sig nødvendigt med en anden placering af campingpladsen end den nuværende placering.

Fredningsnævnet finder dog ikke grundlag for på nuværende tidspunkt at afskære muligheden for at placere campingpladsen det ønskede sted, hvis det bliver nødvendigt at flytte den, idet placeringen i givet fald må ske ved en afvejning af på den ene side naturbeskyttelseshensyn og på den anden side de særlige forhold, der gør sig gældende for Anholt. Det skrives derfor ind i fredningsbestemmelserne, at fredningen ikke er til hinder for, at campingpladsen placeres et andet sted i fredningen, og at fredningsnævnet træffer afgørelse herom ved en dispensation, der således kan påklages.

Fredningsnævnets bemærkninger om stier

Det er fredningsnævnets opfattelse, at det vil være gavnligt for muligheden for at opleve Anholts natur og landskab, at der er en sammenhængende sti mellem Havnebakken og Sønderbjerg. Det gælder også i relation til den urørte skov, hvor der i forvejen i vidt omfang er stier, og hvor der er tale om at etablere yderligere en sti, hvilket skovens ejer bakker op omkring.

Det fremgår af Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 16. maj 2013 i sag om fredning af Saltbæk Vig i Kalundborg Kommune, at der ikke i en fredning kan indrømmes offentlighedens adgang på eksisterende veje og stier, uden at de ejendomme, hvor vejene og stierne ligger, medtages i fredningen. Der var konkret tale om, at der ikke kunne gennemføres fredning af ejendommene, der var omfattet af naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 7, og hvor der ikke blev givet afkald på erstatning.

Fredningsnævnet finder ikke, at de samme forhold gør sig gældende i denne sag, hvor dele af alle de ejendomme, stierne omfatter, i øvrigt er omfattet af fredningsforslaget.

På den baggrund og da synspunktet om, at man ikke kan være i fred på stranden, hvis der bliver en sådan sammenhængende sti, ikke kan føre til et andet resultat, kan fredningsnævnet tiltræde det foreslåede stiforløb og de foreslåede fredningsbestemmelser om plejemyndighedens anlæg af trampestien.

Der er med fredningen ikke tilsigtet en mindre adgang til arealerne end ved fredningen fra 1972, og der er derfor som også påpeget af Naturstyrelsen anledning til at præcisere dette i fredningsbestemmelserne.

Fredningsnævnets bemærkninger i øvrigt

Fredningsnævnet kan tiltræde, at der indføres en frist for genopførsel af lovlig eksisterende bebyggelse ved ødelæggelse, men finder at denne mest hensigtsmæssigt kan fastsættes til 3 år med mulighed for, at fredningsnævnet ved fristoverskridelse efter en konkret vurdering af baggrunden kan meddele dispensation til en senere genopførelse.

Fredningsnævnet kan endvidere tiltræde, at fredningsnævnet også skal godkende bygningers størrelse i relation til både de almindelige bestemmelser og særbestemmelserne om byggeri, ligesom der i relation til særbestemmelserne også bør kunne stilles krav om beplantning.

Da fredningsnævnet i øvrigt kan tiltræde fredningsforslagets fredningsbestemmelser og Danmarks Naturfredningsforenings supplerende bemærkninger om bestemmelsen om teltslagning, bestemmer fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 1, at fredningen skal gennemføres i overensstemmelse med Danmarks Naturfredningsforenings ændrede fredningsforslag med de korrektioner, der er anført af fredningsnævnet i dette afsnit.

K. Fredningens omfang og indhold

Fredningsnævnet fastsætter herefter følgende fredningsbestemmelser med tilhørende fredningskort for ejendommene del af matr.nr. 43a Anholt By, Anholt, matr.nr. 2a Anholt By, Anholt, matr.nr. 43aæ Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 43ar Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 43bø Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 43fi Anholt By, Anholt, matr.nr. 41r Anholt By, Anholt, matr.nr. e Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 5c Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 43as Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 43aq Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 56a Anholt By, Anholt, matr.nr. 56b Anholt By, Anholt, matr.nr. 56e Anholt By, Anholt, matr.nr. 8c Anholt By, Anholt, matr.nr. 11a Anholt By, Anholt,

matr.nr. 9b Anholt By, Anholt, matr.nr. 4a Anholt By, Anholt, matr.nr. 41ab Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 41an Anholt By, Anholt, matr.nr. 41ap Anholt By, Anholt, matr.nr. 41ac Anholt By, Anholt, matr.nr. 41y Anholt By, Anholt, matr.nr. 41k Anholt By, Anholt, matr.nr. 41z Anholt By, Anholt, matr.nr. 41i Anholt By, Anholt, matr.nr. 41h Anholt By, Anholt, matr.nr. 41b Anholt By, Anholt, matr.nr. 41g Anholt By, Anholt, matr.nr. 41n Anholt By, Anholt, matr.nr. 41q Anholt By, Anholt, matr.nr. 46b Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 47b Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 46a Anholt By, Anholt, matr.nr. 41c Anholt By, Anholt, matr.nr. 41v Anholt By, Anholt, matr.nr. 41u Anholt By, Anholt, matr.nr. 41al Anholt By, Anholt, matr.nr. 41e Anholt By, Anholt, matr.nr. 41l Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 41t Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 41ah Anholt By, Anholt, del af matr.nr. 41ag Anholt By, Anholt og del af matr.nr. 41d Anholt By, Anholt:

§ 1 Fredningens formål

Det er fredningens formål

- at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedygtighederne for plante- og dyreliv,
- at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg,
- at sikre og styrke offentlighedens adgang,
- at sikre og styrke de geologiske kvaliteter,
- i særlig grad at tilgodese de biologiske, geologiske og landskabelige interesser i delområde A på Sønderbjerg,
- i særlig grad at tilgodese de landskabelige og rekreative interesser i delområde B ved Sønderbjerg, og
- at medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som området er udpeget for.

§ 2 Tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag mv.

Der må ikke opføres bebyggelse eller etableres anlæg, medmindre sådanne tilstandsændringer umiddelbart er tilladt i de efterfølgende bestemmelser.

Der må ikke opstilles kiosker, skure, elmaster, boder, udsigtsplatforme eller overhovedet anbringes andre faste indretninger.

Om- og tilbygning af eksisterende, lovligt opførte ejendomme skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse mht. størrelse, placering, form og farvevalg.

Fredningsnævnet kan gøre sin godkendelse af bebyggelse betinget af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules. Såfremt der beplantes, skal det ske med naturligt hjemmehørende arter. Planter der nåletræer, skal det være skovfyr og/eller ene.

Fredningen medfører ingen indskrænkning i den adgang til hotelbyggeri, der blev bestemt ved fredningen af Nordbjerg og Vesterklit i 1972.

Fredningen medfører endvidere ingen indskrænkning i den adgang til udstykning og bebyggelse, der blev bestemt ved fredningen af Sønderbjerg i 1960.

Ændringer i terrænet eller i terrænformerne, herunder sand-, grus-, ral- eller lergravning, opfyldning og planering er ikke tilladt. Fredningen er ikke til hinder for at der inden for et mindre og afgrænset areal kan tillades råstofindvinding til lokalt brug på øen. Placeringen må ikke være skæmmende på landskabet og skal godkendes af fredningsnævnet.

Fredningen er ikke til hinder for kystbeskyttelsestiltag. Kystbeskyttelsen skal udføres, så den skæmmer landskabet mindst muligt og skal godkendes af fredningsnævnet.

Deponering må ikke finde sted, og arealerne må ikke anvendes til oplags- og/eller losseplads.

Arealerne må ikke opdyrkes, tilplantes, gødskes eller sprøjtes.

Der må ikke plantes invasive arter.

Der må ikke opstilles hegn af nogen art. Indhegninger til dyr kan etableres med godkendelse fra fredningsnævnet.

Teltslagning og anbringelse af campingvogne og lignende må foregå i kortere perioder og kun i umiddelbar nærhed af beboelsesejendomme.

Opstilling af nye skilte er forbudt. Fredningen er ikke til hinder for, at der på et i plejeplanen nærmere angivet areal kan opsættes informationstavler mv. til formidling af fredningen.

Fredningen er ikke til hinder for, at vandindvinding kan ske som i hidtil eksisterende omfang.

§ 3 Naturpleje

Plejemyndigheden gennemfører pleje af de fredede arealer. For pleje gælder den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer. Plejen skal foretages med henblik på at opnå fredningens formål.

Der nedsættes en plejegruppe på 4 medlemmer, bestående af en repræsentant for plejemyndigheden, en repræsentant for Danmarks Naturfredningsforening, en repræsentant for Anholt Grundejerforening og en repræsentant for Anholt Borgerforening.

Plejegruppen er rådgivende for plejemyndigheden og skal have forelagt plejeplanen til udtalelse. Endelige plejeplaner sendes til de berørte lodsejere inden for fredningen.

Tilblivelse og forslag til plejeplan skal følge udarbejdelsen af Natura2000 handleplanerne i forbindelse med Natura2000 indsatsen. Natura2000-handleplanerne revideres hvert 6 år. Plejeindsatsen skal respektere og udmønte bevaringsmålsætningen for Natura2000 området.

I delområde A på Sønderbjerg skal plejen sikre, at arealer, der er § 3 registreret som eng, plejes som ugødsket ferskeng. Plejen på de øvrige arealer inden for delområde A skal sikre, at arter og naturtyper på det til enhver tid gældende udpegningsgrundlag for Habitatområde H42, Anholt og havet nord for, styrkes. Plejen skal endvidere sikre fastholdelsen af eksisterende udsigtspunkter samt blotlægning af geologiske former. De to formål må gerne være sammenfaldende.

I første plejeplan skal plejemyndigheden nærmere fastlægge forløbet af trampestien fra Havnebakken og frem til den eksisterende nord-syd gående trampesti i Wilhelminelyst. Stien er markeret med rødt

på fredningskortet. Trampestien mellem Havnebakken og den eksisterende sti skal etableres ved markering og rydning senest 2 år efter færdiggørelsen af plejeplanen.

For de nåletræsarealer, der efter fredningsbestemmelserne skal ryddes af hensyn til synliggørelse af områdets geologiske former, skal plejeplanen angive, i hvilket omfang rydningen skal ske.

Der kan iværksættes særlige tiltag for at forbedre levevilkårene for det naturligt hjemmehørende plante- og dyreliv samt de landskabelige og naturmæssige kvaliteter.

Plejeplanen skal sikre en aktiv bekæmpelse af invasive arter.

§ 4 Offentlighedens adgang

Stier, der fremgår af kortet, må ikke nedlægges. Der anlægges en trampesti fra Havnebakken og frem til trampestien mellem Vesterstrandsvej og Vesterstrand. Offentlighedens adgang sker i øvrigt i henhold til de til enhver tid gældende almindelige adgangsbestemmelser i naturbeskyttelsesloven, idet der dog ikke ved fredningen sker en begrænsning i offentlighedens adgang til og brug af arealerne tilhørende Anholt Gods i forhold til det, der blev bestemt ved fredningen fra 1972.

Adgangen til Flakket er forbudt for almenheden. Færdsel langs stranden nord for Flakket er dog tilladt.

§ 5 Særbestemmelser

I delområde Sønderbjerg A er der et generelt forbud mod byggeri. Eksisterende lovlig bebyggelse skal i tilfælde af brand eller anden ødelæggelse være genopført inden for 3 år. Overskrides denne tidsfrist, fortabes byggeretten, og arealet overgår til natur, medmindre fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeler dispensation til genopførelsen.

I delområde Sønderbjerg B er det tilladt flg. matrikler at være bebygget med ét sommerhus og 1 udhus: 41i, 41h, 41g, 41b, 41q, 41v og 41u, alle Anholt By, Anholt. Byggeri skal placeres inden for det på fredningskortet angivne delområde B. Øvrige matrikler inden for delområde B må ikke bebygges. Byggeplaner skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse mht. størrelse, placering, form og farvevalg. Byggeri skal placeres diskret i terrænet, og udseende og materialevalg skal følge anvisningerne i den gældende lokalplan, for tiden lokalplan 21 for et sommerhusområde sydøst for Anholt By. Fredningsnævnet kan gøre sin godkendelse af bebyggelse betinget af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules.

Der må ikke opføres ny bebyggelse inden for en radius på 100 m fra mindesmærket Jutlandiamonumentet.

Jagthyttten beliggende på matr. nr. 43a Anholt By, Anholt må ikke udvides eller ombygges. Jagthyttten skal fremstå i jordfarver. Hyttens placering fremgår af fredningskortet.

Fredningen er ikke til hinder for opførelsen af et nyt hus på matr. nr. 43a Anholt By, Anholt. Bebyggelsen skal fremstå i jordfarver og skal placeres diskret i landskabet inden for det angivne byggefelt på fredningskortet. Byggeriet skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse mht. størrelse, placering, form og farvevalg. Fredningsnævnet kan gøre sin godkendelse af bebyggelse betinget af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules.

Forbudsbestemmelsen om telte og campingvogne gælder ikke den eksisterende campingplads på matr. nr. 56b Anholt By, Anholt. Campingpladsen reguleres af den gældende lokalplan.

Inden for den del af fredningen, der angår Nordbjerg og Havnebakken, er det ikke tilladt at opføre yderligere bebyggelse. Området fremgår af fredningskortets delområdekort.

Hvis det som følge af kystforholdene ved campingpladsen er nødvendigt, at den flyttes, er fredningen ikke til hinder for, at fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeler dispensation til en anden placering inden for fredningen.

§ 6 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke strider mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 7 Ophævelse af tidligere fredninger

Nærværende fredningsforslag erstatter følgende kendelser, som derfor ophæves helt:

- Fuldstændig ophævelse af fredningen af Sønderbjerg for delområde A, B og C (16. december 1960)
- Fuldstændig ophævelse af tillægskendelsen vedrørende fredningen af Sønderbjerg (16. december 1960).
- Fuldstændig ophævelse af fredningen af Nordbjerg- og Vesterklitområder (20. november 1972).

Som nævnt i fredningsbestemmelsernes paragraf 2 medfører fredningen dog ingen indskrænkning i den adgang til hotelbyggeri, der blev bestemt ved fredningen af Nordbjerg og Vesterklit i 1972, og ingen indskrænkning i den adgang til udstykning og bebyggelse, der blev bestemt ved fredningen af Sønderbjerg i 1960.

Følgende fredningskort er en del af afgørelsen om fredning:

L. Retsvirkninger

Fredningsnævnet foretager offentlig bekendtgørelse om sagens afgørelse og sender afgørelsen til dem, der har fået fredningsforslaget tilsendt, samt til enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller har fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse, jf. naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 2. Når der er foretaget offentlig bekendtgørelse, skal fredningsbestemmelserne overholdes af alle og enhver, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 1.

Fredningsnævnet lader fredningsbestemmelserne tinglyse på de pågældende ejendomme, jf. naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 3.

Hvis fredningsnævnets afgørelse begrænser fredningsbestemmelserne i forhold til fredningsforslaget, opretholdes forslaget retsvirkninger om, at der efter den offentlige bekendtgørelse af fredningssagens rejsning ikke må foretages noget, som strider mod de foreslåede fredningsbestemmelser, indtil Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 2.

Fredningsnævnet har samtidig med denne afgørelse om fredning truffet afgørelse om erstatning og godtgørelse i anledning af fredningen.

M. Klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er offentligt bekendtgjort.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 43 er følgende klageberettigede:

- Ejere og brugere, der skal have afgørelsen tilsendt
- Enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse
- Statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget
- Organisationer mv., som antages at have en væsentlig interesse i forslaget

Klage skal indgives til Natur- og Miljøklagenævnet. Det kan ske ved brev til Rentemestervej 8, 2400 København NV eller pr. e-mail til nmkn@nmkn.dk.

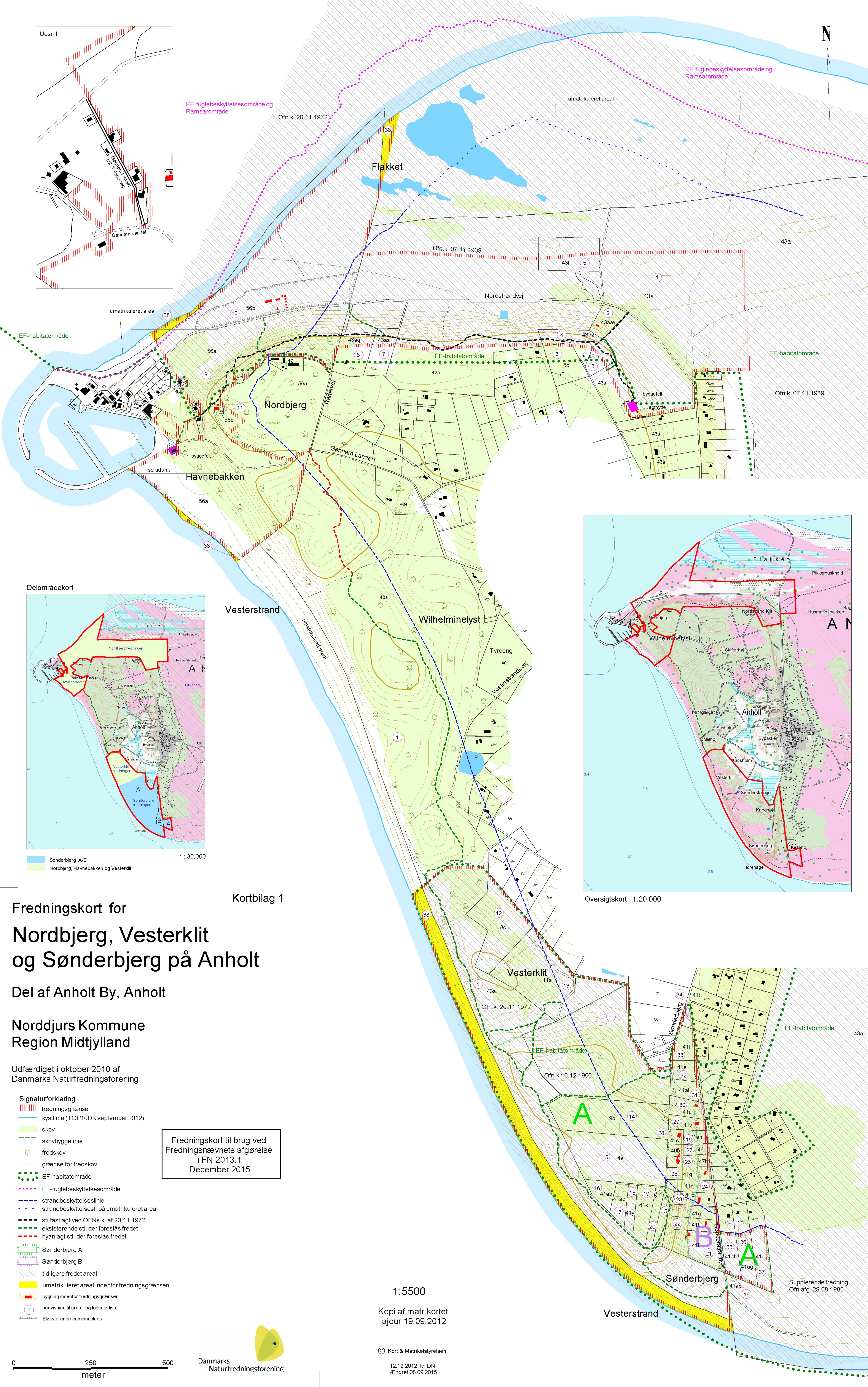
Klage kan også indgives ved brug af Natur- og Miljøklagenævnets klageportal, som du finder på www.nmkn.dk eller på www.borger.dk eller www.virk.dk. Klagen sendes gennem Klageportalen til Natur- og Miljøklagenævnet. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Natur- og Miljøklagenævnet i Klageportalen. Det bemærkes, at i Klageportalens trin "Beskrivelse af klagen" skal du vælge "Særlige klagetyper" og derefter "Vælg denne type, hvis din klage vedrører en fredningsafgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 40".

Yderligere oplysninger om klage til Natur- og Miljøklagenævnet findes på www.nmkn.dk.

I fredningsnævnet behandling af sagen har deltaget Martin Møller-Heuer, Jytte Heslop og Nanna de Courcy.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized 'C' followed by a horizontal line.

Martin Møller-Heuer

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del

Afgørelse af 11. december 2015

om erstatning som følge af

fredning af

Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt

FN 2013.1

Fredningsnævnet har den 11. december 2015 truffet afgørelse om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt.

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 40, stk. 1, at fredningsnævnets behandling af en frednings-sag afsluttes med, at nævnet træffer afgørelse om, hvorvidt fredningen skal gennemføres samt afgør erstatningsspørgsmål mv., jf. lovens § 39.

Af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1 fremgår det, at fredningsnævnet fastsætter erstatning til ejere, brugere og andre indehavere af rettigheder over de fredede ejendomme for det tab, som fredningen påfører dem. Der tilkendes ikke erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse. Det fremgår videre af lovens § 39, stk. 4, at erstatningsbeløb forrentes fra datoen for fredningsnævnets afgørelse, og indtil erstatningen udbetales, med en årlig rente, der svarer til Danmarks Nationalbanks diskonto. Under særlige omstændigheder kan fredningsnævnet fastsætte et andet begyndelsestidspunkt for forrentningen.

Det fremgår yderligere af naturbeskyttelseslovens § 47, stk. 1, at fredningsnævnet kan bestemme, at der skal ydes en ejer eller bruger en passende godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bi-stand under fredningssagens behandling.

Fredningsnævnet fastsætter i overensstemmelse med fast praksis erstatningerne med udgangspunkt i takster, der kan reduceres eller bortfalde. Der tilkendes således ikke erstatning for arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, § 15 og § 16 eller arealer med fredskovspligt og allerede fredede arealer.

Fredningsnævnet har ved erstatning for stier taget udgangspunkt i en erstatning på 15 kr. pr. meter for eksisterende stier og 60 kr. pr. meter for nye stier.

Fredningsnævnet har ved fastsættelsen af erstatningerne for de enkelte ejendomme taget udgangs-punkt i de anførte takster suppleret med fredningsnævnets vurdering af de yderligere erstatningskrav, der er rejst for visse ejendomme med henvisning til særlige ulemper eller tab.

På den baggrund fastsættes erstatningerne som anført i det følgende med angivelse af de, der i fred-ningsforslagets fortegnelse er anført som lodsejere, suppleret med de ændringer, fredningsnævnet er blevet gjort bekendt med.

Lb.nr. 1 (Jens Christian von der Maase)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 43a og matr.nr. 2a Anholt By, Anholt.

Der er rejst krav om erstatning på 351.540 kr. i relation til den foreslåede stiforbindelse mellem Hav-nebakken og Vesterklit og videre til Sønderbjerg. Det er anført, at det ikke er korrekt, at stien kun er på 3.859 meter, da det er afstanden i fugleflugtlinje. Sønderbjerg er beliggende 48 meter over havet, og stien vil derfor få et forløb op og ned som følge af niveauforskellen ned til arealet ved Havnebak-ken. Det vil endvidere bugte frem og tilbage, så det falder naturligt ind i terrænet. Der skal forment- lig tillægges 2000 meter, som skal udlægges til en sti, der kan følge naturen, idet der selvsagt ikke må graves i området. Det samlede stianlæg vil herefter være på 5.859 meter, der skal erstattes med 60 kr. pr. meter som ny sti, da der ikke er en sti i dag. Stiens længde og erstatningskravets størrelse skal yderligere øges, hvis stien skal forbindes med stisystemet i Wilhelminelyst. Det er korrekt, at der tidligere er betalt fredningerstatning for retten til at færdes overalt på ejendommen, dog kun på veje og stier i skoven. Men der er ikke ydet erstatning for det beskedne stiforløb, der er i dag, da det ikke var der på tidspunktet for fredningen. Der er reelt ikke tale om et stiforløb og slet ikke et sam-

menhængende stiforløb, men derimod blot spredte trædespor i landskabet. Billedet i fredningsforslaget er derfor misvisende. Hvis der skal etableres et stiforløb fra havnen til Sønderbjerg, skal der etableres et nyt forløb, der skal afpasses naturen, og ikke et stiforløb, der opstår tilfældigt. Det er på den ene side vigtigt, at stiforløbet sker tæt ud mod havet for at minimere brandfaren, men på den anden side også vigtigt, at den ikke er så langt ude, at skrænterne bliver ødelagt. Det har været en væsentlig forudsætning for hans accept af projektet, at der ydes erstatning for nyanlæg af stier. Han vil ellers ikke støtte stiforløbet.

Det er således sammenfattende anført, at han er enig med Norddjurs Kommune i, at der fortsat hersker tvivl om stiens udstrækning og eksakte placering i landskabet, at der mangler en præcisering af, hvilke strækninger der er eksisterende og hvilke, der skal ryddes, og at det bør undersøges nærmere, hvordan den skal ligge i landskabet, og hvor meget beplantning der skal ryddes.

Der er endvidere rejst krav om erstatning på 75.000 kr. for den reduktion i jagtlejen, der vil være en følge af fældning af et område på Sønderbjerg i form af fjernelse af de invasive arter, der har tilgroet arealerne. Der er tale om fjernelse af store arealer med fyr- og birkekrat til skade for vildtet. Anholt Jagtkonsortium har oplyst, at netop dette område er yngleplads for vildtet, hvor de fouragerer og gemmer sig. Han er enig med Norddjurs Kommune i, at der skal laves grundigere undersøgelser af rydningens konsekvenser for det eksisterende dyreliv og den afledte jagtværdi.

Der er yderligere rejst krav om erstatning på 15 mio. kr. for tab af muligheden for hotelbyggeri. Der er ikke tvivl om, at han har haft en berettiget forventning om, at projektet uden en fredning ville kunne realiseres i overensstemmelse med retningslinjerne og placeringen i projektet fra juni 1963 eller til anden anvendelse som sommerhusbebyggelse. Han har dog til hensigt at nedtone projektet, så der kun skal være tale om et badehotel med omkring 35-45 værelser uden golfbane. Den nuværende generelle lovgivning hindrer ikke et sådant nedtonet projekt. Feriestedet Anholt er nok det eneste sted i Danmark, hvor der ikke er et mindre hotel. Han er enig med Norddjurs Kommunes opfattelse af, at en udvidelse af ø-turismen er den eneste måde, Anholt kan overleve på. Hvis man ikke har et sommerhus, er den eneste mulighed camping, og der er derfor brug for et hotel for dem, der ikke kan eller vil campere. Sæsonen ville kunne blive udvidet fra ca. 35 dage til måske syv måneder. Det ville kunne give arbejde til stort set alle arbejdstagere på øen og yderligere medføre, at folk ikke blot får lyst til at bo på hotellet, men også at arbejde på hotellet. Et mindre hotel vil være det eneste, der kan redde Anholt fra ikke at bukke under økonomisk. Han er enig med Norddjurs Kommune i, at det i sig selv må udgøre en værdi, at byggeretten ønskes fjernet.

Der er endelig rejst krav om erstatning, hvis fredningen hindrer, at der kan bygges ikke blot en hytte, men et hus med en størrelse, der svarer til de omkringliggende huse på Nordbjerg, da der i fredningen fra 1972 er en sådan byggeret i lavningen i Nordbjergskrænten.

Naturstyrelsen har indledningsvis anført, at der henvises til styrelsens bemærkninger til budgetoverslaget for erstatningsbeløbet for stier og til Danmarks Naturfredningsforenings opgørelse af fordelingen mellem nye og eksisterende stier. Der gælder dog for ejendommen det helt særlige forhold, at der tidligere er udbetalt fredningserstatning for retten til at færdes overalt på ejendommen, i skoven dog kun på veje og stier. Der er derfor kun grundlag for at tilkende erstatning for nyetablering af sti med ca. 160 m. Der er ikke grundlag for at yde erstatning for jagtforringelse. Arealerne med byggerettigheder er beliggende i landzone, hvor der allerede i medfør af planlovens § 35 ikke må opføres ny bebyggelse. Der er ingen berettiget forventning om en begunstigende forvaltningsakt, som kunne tilsidesætte dette generelle forbud. Der er heller ikke kommuneplanrammer, som kunne begrunde en fravigelse af det generelle forbud. Arealerne er endvidere omfattet af Natura-2000 udpegning, som yderligere er stærkt skærpende for naturhensynet. Det forhold, at en ældre fredning ikke står i vejen

for opførelse af et hotel, kan ikke føre til, at grundejeren stilles bedre i forhold til den øvrige lovgivning, end han ville være uden fredningen. Man kan ikke med henvisning til en fredning påberåbe sig en byggeret, man ellers ikke ville have.

Norddjurs Kommune har anført, at kommunen støtter, at der ydes den størst mulige erstatning. Derfor kommenteres alene erstatningskravets indhold, men ikke kravets størrelse.

Det er om stiforbindelsen nærmere anført, at Norddjurs Kommune er enig i, at der skal ydes erstatning for stiens etablering, og at der er tvivl om stiens udstrækning og eksakte placering i landskabet. Der mangler en præcisering af, hvilke strækninger der er eksisterende, og hvilke strækninger der er nye. Det er anført i fredningsbestemmelserne, at plejemyndigheden i den første plejeplan skal fastlægge det nærmere forløb af trampestien for Havnebakken og frem til den eksisterende nord/sydgående trampesti i Wilhelminelyst. Da stiens længde er afgørende for erstatningen, bør det inden en fredning undersøges nærmere, hvordan den skal ligge i landskabet, og hvor meget beplantning der skal ryddes.

Det er om jagtlejen anført, at det er tvivlsomt, om der kan gives erstatning for nedgang i jagtværdi, når fredningen som udgangspunkt ikke indeholder restriktioner i forhold til jagten. Fredningen foreskriver imidlertid, at de tilgroede arealer og invasive arter på Sønderbjerg skal ryddes. Da der er tale om fjernelse af store arealer med fyr- og birkekrat, foreslås det, at der laves en grundigere undersøgelse af rydningens konsekvenser for det eksisterende dyreliv og den afledte jagtværdi.

Det er om tab af retten til hotelbyggeri anført, at det er et af formålene med fredningen at fjerne muligheden for hotelbyggeri på plateauet mellem matr.nr. 43bd og 43ae Anholt By, Anholt. Det er kommunens opfattelse, at det forhold, at byggeretten, der er en reel mulighed i fredningen, ønskes fjernet, i sig selv må udgøre en værdi. Det er korrekt, at arealet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og er beliggende i et Natura 2000 område, og at byggeriet derfor kræver kommunens dispensation. Det er ligeledes korrekt, at udpegningsgrundlaget er meget restriktivt, og at en umiddelbar vurdering vil være, at der næppe kan opnås dispensation. Det kræver dog en konkret vurdering af et specifikt projekt, og denne ret til en konkret vurdering bør udgøre en værdi. Der kan klages over et afslag på dispensation til byggeriet, og denne klageret bør ligeledes udgøre en værdi for den, der har byggeretten.

Fredningsnævnets bemærkninger

Fredningsnævnet har besigtiget en større del af stiforløbet sammen med Jens Christian von der Maa-se og Danmarks Naturfredningsforening.

Danmarks Naturfredningsforening har efter besigtigelsen foretaget en opmåling af det samlede stiforløb og har angivet dette til 4.796 meter, hvoraf 494 meter er ny stier, mens 4.302 meter er eksisterende stier.

Det er efter en konkret vurdering af sagens omstændigheder og det ved fredningen fastlagte stiforløb fredningsnævnets opfattelse, at erstatningen ikke kan tage udgangspunkt i en eksakt opdeling i henholdsvis eksisterende og nye stiforløb.

Fredningsnævnet fastsætter herefter en samlet erstatning for stiforløbet på 180.000 kr.

Fredningsnævnet finder ikke, at der er grundlag for at tilkende erstatning for reduktion i jagtleje som følge af fældning af et område på Sønderbjerg i form af fjernelse af invasive arter, der har tilgroet arealerne.

Da fredningen efter sit endelige indhold ikke berører de byggeretter, der er fastslået ved tidligere fredninger, tilkendes der ikke erstatning herfor.

Lb.nr. 2 (Boet efter Jytte Ryefelt, nu Christoffer Harlang)

Erstatningen vedrører matr.nr. 43aæ Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,72 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 3 (Jørgen Rostgaard von der Maase)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 43ar Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,35 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 4 (Tine Nielsen)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 43bø Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,94 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 5 (Norddjurs Kommune)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 43fi, matr.nr. 41r og matr.nr. e Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 1,93 ha, der i forvejen er fredet og er i offentligt eje.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 6 (Kim Steffen-Nielsen, Jette Nielsen og Tine Nielsen)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 5c Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,07 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 7 (Thomas Harrit)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 43as Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,48 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning for arealfredningen.

Der tilkendes 525 kr. i erstatning for 35 meter eksisterende sti.

Lb.nr. 8 (Pia Vibeke Sjelborg)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 43aq Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,59 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning for arealfredningen.

Der tilkendes 390 kr. i erstatning for 26 meter eksisterende sti.

Lb.nr. 9 (Grenå Havn A/S, nu Anholt Havn A/S)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 56a Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 38,27 ha.

Advokat Pernille Aagaard Truelsen har for Anholt Havn A/S rejst krav om erstatning på 4.556.620 kr., der foruden en grundtakst på 56.620 kr. består af 1 mio. kr. (værditab som følge af ekstraordinære omkostninger til ombygning af bygninger i delområde 2 i henhold til lokalplan nr. 158, hvor fredningsnævnet forudgående skal godkende materialevalg mv.), 3 mio. kr. (tab af forventningsværdi som følge af mistet mulighed for at etablere tre fritidshuse i byggefelt D i delområde 3 i henhold til lokalplanen og kommuneplanrammerne for Anholt) og ½ mio. kr. (ulempeerstatning som følge af Norddjurs Kommunes plejeret og begrænsninger i havneselskabernes mulighed for at udnytte arealerne).

Anholt Havn A/S har endvidere anmodet om godtgørelse for sagkyndig bistand.

Det er om arealerne anført, at ejendommen er på 543.901 m², hvoraf 149.782 m² er inden for den nye fredning. 130.017 m² af ejendommen er almindelig natur, skov, herunder 86.060 m² fredskov, krat, strand og vej. 13.380 m² af det areal, der vil blive omfattet af fredningen, er hede, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. 7.472 m² af det areal, der vil blive omfattet af fredningen, er lokalplanlagt i henhold til lokalplan nr. 158. Heraf er 1.131 m² beskyttet hede.

Ifølge lokalplan nr. 158 har Anholt Havn A/S mulighed for at udvide havnen og etablere såvel et erhvervsområde som et serviceområde. Konkret kan arealerne i det lokalplanlagte delområde 1 an-

vendes til havneområde med op til 350 fortøjningspladser. Delområde 1 er beliggende uden for den nye fredning. Arealerne indenfor delområde 2 kan indeholde bebyggelse for mindre industri, håndværks-, handels- og oplagsvirksomhed samt restauranter og forretninger. I bebyggelsen må der indrettes boliger til ansatte, forpagter og ejer af virksomhederne. Dele af delområde 2 er beliggende indenfor fredningen. Delområde 3 udgik af den endelige lokalplan som følge af, at Naturklagenævnet i 2008 fastslog, at den administrative ændring, hvorved delområde 3 indgik i delområde 2, var i strid med planlovens tilvejebringelsesregler. Delområde 3 var derfor ugyldigt og skulle behandles efter planlovens almindelige landzoneregler. Det var således på grund af processuelle fejl og ikke materielle fejl, at delområde 3 blev erklæret ugyldigt. Der kan på arealerne i delområde 4 ifølge lokalplanen etableres havnekontor, turistkontor, sejlerhus og lignende indenfor byggefelt E. Delområde 4 er beliggende indenfor fredningen. Muligheden for at anvende havnens arealer i overensstemmelse med lokalplanen begrænses med fredningens bestemmelser om forbud med bebyggelse mv. og terrænændringer.

Det er om Anholt Havn A/S anført, at ejendommen blev købt fra Grenaa Havn A/S i august 2010 for 3.699.817 kr. Anholt Havn A/S er et aktieselskab, der er ejet af Grenaa Havn A/S. Norddjurs Kommune ejer aktierne i Grenaa Havn A/S. Havnen driver sin virksomhed i overensstemmelse med havneloven, der bl.a. indeholder de retlige rammer for havnens organisering. Kommunalt ejede havne kan i medfør af lovens § 6, stk. 1, nr. 4 organiseres som aktieselskaber. Et kommunalt ejet havneselskab er ifølge lovens § 10, stk. 1 en erhvervsdrivende virksomhed. Havneloven indeholder endvidere de retlige rammer for havnens økonomi. Ifølge lovens § 10, stk. 2 kan der først udbetales udbytte til kommunen, efter at der er foretaget hensættelse til vedligeholdelse og nyanlæg i havnen. Hvis en havn påbegynder aktiviteter med bl.a. at eje og drive bygninger til brug for havnens brugere efter lovens § 10, stk. 4, er der i lovens § 10, stk. 9 forbud mod, at kommunen giver tilskud til havneaktiviteterne. Tilsvarende gælder for de øvrige aktiviteter efter havnelovens § 10, stk. 4. Som følge af den økonomiske regulering, som gælder for havne, er det således primært havnens brugere, som må bære de økonomiske konsekvenser i forhold til havnens økonomi, og ikke kommunen. Havnens og kommunens økonomier er adskilte, og havnens udgifter skal som udgangspunkt dækkes af brugernes betalinger efter et hvile i sig selv princip.

Østre Landsret har ved dom af 14. marts 2014 fastslået, at arealer ejet af statens ejendomsselskab Freja Ejendomme A/S måtte anses som offentligt ejede arealer i relation til naturbeskyttelseslovens § 39. Konsekvensen var, at der ikke skulle betales erstatning ved fredningen. Landsretten begrundede dommen med, at Freja Ejendomme A/S var et statsejet aktieselskab, hvis formål var at overtage eller erhverve faste ejendomme fra den danske stat og fra selskaber, hvori den danske stat er medejer, med henblik på at professionalisere og effektivisere salg af statens ejendomme. Selskabet var ikke stiftet med henblik på privatisering. Det blev ledet af en bestyrelse, der blev udpeget af finansministeriet, og selskabet var underlagt rigsrevisionen. Selskabet kunne i relation til statslige ejendomme ikke selv bestemme, om det ønskede at overtage en ejendom. Under de omstændigheder og henset til, at naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 3. punktum omhandler offentligt ejede arealer, fandt landsretten ikke, at selskabet havde en sådan helt særlig stilling, at det ikke var omfattet af bestemmelsen.

Østre Landsret lagde således vægt på, at selskabet ikke var stiftet med henblik på privatisering, at selskabet ikke selv kunne bestemme, om det ønskede at overtage en ejendom, at det var underlagt rigsrevisionen, og at det blev ledet af en bestyrelse, der var udpeget af finansministeriet. Det skal til sammenligning understreges, at Anholt Havn A/S ikke er ejet af Norddjurs Kommune eller er underlagt det kommunale, herunder det økonomiske tilsyn eller er forpligtet til at overholde det kommunale budget- og regnskabssystem. Anholt Havn A/S bestemmer selv, om selskabet vil købe en ejendom. Havnens virksomhed er hovedsagelig finansieret af brugerne og ikke af kommunen. Anholt Havn A/S modtager ikke støtte eller betalinger fra kommunen. Bestyrelsen i Anholt Havn A/S udpe-

ges ikke af kommunen, men af bestyrelsen i Grenaa Havn A/S. Kommunen deltager ikke på generalforsamlinger. Ingen af de udpegede medlemmer i Anholt Havn A/S er medlemmer af byrådet i Norddjurs Kommune. Kommunen har således ingen indflydelse på Anholt Havn A/S. Det er heller ikke kommunen, der skal udrede hovedparten af fredningserstatningen til Anholt Havn A/S. Det skal staten.

Højesterets dom fra 2004 om omdannelse af den selvejende institution Københavns Havn til et statsligt aktieselskab kan ikke anvendes som grundlag for at fastslå, at Anholt Havn A/S ikke skulle være berettiget til fredningserstatning. Der var tale om en statslig havn, hvor staten havde bestemmende indflydelse i den selvejende institution og valgte at omdanne havnen til et aktieselskab samtidig med, at selskabet blev pålagt et stiftertilgodehavende til staten. Højesteret fastslog, at det ikke var i strid med grundlovens § 73. Dommen er meget konkret og er ikke sammenligning med fredningssagen. Der blev foretaget en vurdering af, på hvilket grundlag Københavns Havn retligt blev etableret og drevet, og hvem der havde indflydelse på havnen.

Det er således sammenfattende anført, at naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, 3. punktum om offentligt ejede arealer ikke finder anvendelse i forhold til det krav på fredningserstatning, der rejses af Anholt Havn A/S, og at Anholt Havn A/S derfor skal have fredningserstatning.

Det er om erstatningskravets størrelse anført, at der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1 skal udredes fuldstændig erstatning for fredningsindgrebet svarende til nedgangen i ejendommens værdi i handel og vandel.

Foruden grundtaksterstatningen skal der ydes erstatning for tabet af muligheden for at udnytte ejendommen forstået som værdinedgangen. Konkret indebærer fredningen, at Anholt Havn A/S ikke har mulighed for frit at ombygge bygninger i delområde 2 i lokalplan nr. 158 til brug for f.eks. bolig for ansatte og andre med tilknytning til de virksomheder, som er beliggende på havnens arealer. Ifølge lokalplanen må der i delområde 2 etableres boliger for ansatte, forpagter og ejer af virksomhederne. Det følger imidlertid af fredningsbestemmelserne, at om- og tilbygning af eksisterende lovligt opførte ejendomme skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse med hensyn til størrelse, placering, form og farvevalg. Anholt Havn A/S' ekstraomkostninger herved er på ca. 1 mio. kr.

Der skal endvidere ydes erstatning for tab af forventningsværdi som følge af, at ejendommen har en højere værdi, end den aktuelle udnyttelse er udtryk for. Fredningen indebærer, at Anholt Havn A/S på sigt ikke har mulighed for at få godkendt etablering af fritidsboliger, således som der i udkast til lokalplan nr. 158 var lagt op til, og som også den gældende kommuneplan lægger op til. I kommuneplanen er det om rammerne for Anholt oplyst, at målet er, at antallet af overnatningsmuligheder på Anholt øges i form af alternative overnatningsmuligheder. Bestemmelserne i lokalplanen for etablering af fritidsbolig i delområde 3 blev alene ophævet af Naturklagenævnet med henvisning til tilvejebringelsesmangler og med henvisning til, at det er planlovens almindelige landzoneregler, som finder anvendelse for områdets administration. Bestemmelserne må således anses som udtryk for kommunens vilje, også for så vidt angår administration af planlovens landzonebestemmelser, således at kommunen er villig til at give dispensation med henblik på, at der kan opføres fritidsboliger i delområde 3. Anholt Havn A/S har ud fra kommuneplanen for Norddjurs Kommune i sammenhæng med lokalplanen haft en forventning om at kunne etablere fritidsboliger på havnens areal. Erstatningskravet for Anholt Havn A/S' forventningsværdi kan skønsmæssigt opgøres til 3 mio. kr., idet byggefelt nr. D i delområde 3 i den nu ophævede lokalplan er beliggende i det fredede område. Havneselskaberne har således haft en forventning om at kunne opnå kommunens landzonetilladelse til at kunne realisere byggeriet.

Der skal endvidere gives erstatning for ulemper som følge af fredningen. Fredningen vil medføre væsentlig ulempe for Anholt Havn A/S, idet selskaberne dels skal tåle kommunens plejeret på arealerne, dels er begrænset i arealernes anvendelse både for så vidt angår oplag, terrænregulering og beplantning mv. Havneselskabernes ulempeerstatning kan skønsmæssigt opgøres til ½ mio. kr.

Det er om godtgørelsen for omkostninger til sagkyndig bistand anført, at både ejere, brugere og andre i praksis kan tilkendes godtgørelse. Det er ikke et krav, at de, der søger godtgørelse, er blevet tilkendt fredningserstatning. Endvidere er kommuner, myndigheder eller offentligt ejede selskaber ikke afskåret fra at få en sådan godtgørelse.

Det er endelig anført, at det rejste erstatningskrav størrelsesmæssigt kan sammenlignes med prisen ved Grenaa Havn A/S' køb af jord, hvor prisen er på 550 kr. pr. m². Det ville i forhold til det lokalplanlagte område på 7.472 m² udgøre en pris på 4.109.600 kr. Anholt Havn A/S købte også de arealer, der nu omfattes af en fredning, af Grenaa Havn A/S for 3.699.817 kr. i 2010.

Naturstyrelsen har anført, at Anholt Havn A/S i det hele ejes af Grenaa Havn A/S, der i sin helhed er ejet af Norddjurs Kommune. Det er derfor naturstyrelsens opfattelse, at arealerne skal betragtes som offentligt ejede, og at der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1 ikke skal tilkendes fredningserstatning. Der kan henvises til Østre Landsrets dom om Freja Ejendomme A/S med bemærkning om, at der ved fredningen på Anholt ikke ses at være grundlag for undtagelsesvis at tilkende erstatning. Der kan endvidere henvises til Højesterets dom om Københavns Havn. Højesteret lagde til grund, at selvom havnen var et selvstændigt retssubjekt med egen formue, nød havnen ikke samme beskyttelse som en privat selvejende institution i relation til spørgsmålet om ekspropriation.

Norddjurs Kommune har anført, at kommunen støtter, at der ydes den størst mulige erstatning. Derfor kommenteres alene erstatningskravets indhold, men ikke dets størrelse.

Det er nærmere anført, at kommunen er enig med Anholt Havn A/S i, at der skal ydes erstatning for de fremhævede forhold. I relation til bemærkningerne om ulempeerstatning som følge af kommunens plejeret bemærkes det dog, at fredningsbestemmelserne er vage i relation til indholdet af fremtidige plejeplaner og plejetiltag på de naturarealer, der ejes af Anholt Havn A/S. Det er derfor kommunens ønske, at et fremtidigt plejesamarbejde skal bygge på frivillige aftaler, og at formuleringen om plejeplicht fjernes fra fredningskendelsens indledende bemærkninger (som beskrevet nærmere ved opgørelsen af erstatningskravet fra Norddjurs Kommune nedenfor).

Fredningsnævnets bemærkninger

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 1, at der ikke tilkendes erstatning for fredning af offentligt ejede arealer (medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse).

Anholt Havn A/S er et aktieselskab, der i det hele er ejet af Grenaa Havn A/S, som igen i det hele er ejet af Norddjurs Kommune.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at der i et sådant tilfælde er tale om offentligt ejede arealer i relation til anvendelsesområdet for naturbeskyttelseslovens § 39, og at Anholt Havn A/S derfor ikke har krav på erstatning i anledning af fredningen.

Da der via Grenaa Havn A/S er tale om en kommunalt ejet virksomhed, tilkendes der ikke i medfør af naturbeskyttelseslovens § 47 godtgørelse for sagkyndig bistand under fredningssagens behandling.

Lb.nr. 10 (Jens Schjøth ApS)

Erstatningen vedrører matr.nr. 56b Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 4,24 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 11 (Grenaa-Anholt Færgefart)

Erstatningen vedrører matr.nr. 56e Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,10 ha, der er i offentligt eje.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 12 (Finn Anders Ottendahl)

Erstatningen vedrører matr.nr. 8c Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 3,24 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 13 (Søren Brochdorff Clausen og Ole Kjeld Sandhøj)

Erstatningen vedrører matr.nr. 11a Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 5,58 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning for arealfredningen.

Der tilkendes 1.230 kr. i erstatning for 82 meter eksisterende sti.

Lb.nr. 14 (Elvira Kirstine Steffensen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 9b Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 4,15 ha, der i forvejen er fredet.

Der er rejst krav om erstatning på 280.000 kr. for tab af de fire byggeretter, der ikke er omfattet af strandbeskyttelseslinjen. Hendes ret til at udstykke grunden til brug for sommerhuse er løbende blevet indskrænket fra de 16 byggeretter, der blev fastlagt ved fredningen i 1960, til at hun nu slet ikke ville kunne udstykke. Hun afstod fra erstatning i 1960, og det vil med den nuværende beplantning

være muligt at bygge i overensstemmelse med de gældende fredningsbestemmelser, når sommerhusene ikke vil være synlige fra omgivelserne.

Naturstyrelsen har anført, at arealet er et ubebygget lod af en samlet ejendom og i sin helhed er beliggende i landzone, hvor der i medfør af planlovens § 35 ikke må opføres ny bebyggelse. Der eksisterer ingen berettiget forventning om en begunstigende forvaltningsakt, som kunne tilsidesætte dette generelle forbud. De forventninger om at kunne opføre bebyggelse, som fandtes ved fredningen af Sønderbjerg i 1960, blev fuldt og helt fortrængt ved indførelsen af by- og landzoneloven i 1970, hvor der overalt i landzonen blev gjort endeligt op med uudnyttede bebyggelsesforventninger. Det rejste krav må derfor afvises.

Norddjurs Kommune har anført, at kommunen støtter, at der ydes den størst mulige erstatning. Derfor kommenteres alene erstatningskravets indhold, men ikke dets størrelse.

Det er nærmere anført, at det som beskrevet i bemærkningerne til erstatningskravet for lb.nr. 1 er Norddjurs Kommunes opfattelse, at det forhold, at beskrivelsen af byggeretterne i fredningen fra 1972 ønskes udeladt, må forudsætte at byggeretterne har en værdi. Da en ansøgning om byggeri vil kræve en dispensationssag med en konkret vurdering, bør byggeretten ligeledes have en værdi, hvis den skal fjernes ved fredningen.

Fredningsnævnets bemærkninger

Da fredningen efter sit endelige indhold ikke berører de byggeretter, der er fastslået ved tidligere fredninger, tilkendes der ikke erstatning herfor.

Lb.nr. 15 (Elva og Flemming Madsen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 4a Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 4,58 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 16 (Norddjurs Kommune, boet efter Ellinor Karen Johansson, nu Ann-Therese Otto, Nina Vang Jørgensen, Verner Hylby, Tanja Astrid Bryder, Peter Andersen, Elsa Larsen, Svend Paludan-Müller, Anders Rytter, Tine Rytter, Kurt Arend Rasmussen og Kirsten Østergaard, Marie von der Maase Bendtsen, Flemming Pedersen, Marianne Boisen, Poul Anker Boisen, Carsten Birger Brabrand og Helene Hennings, Eigil Nielsen, Frank Svensson, Per Christensen, Ingrid Feldschau Hylby, Jette Hylby, Dorit Marie Sørensen, Ruth Hylby, Søren Hylby, Rasmus Hjort Helmers, Kirsten Ingvarsen, Helene Hennings, Inga Solveig Vandrup, Malene Halkjær Pedersen, Olaf Bojen, Laurits Fokke Møbjerg, Lene Molinier Baasch, Ole Lindqvist og Anna Hjort Helmers)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41ab, del af 41an og matr.nr. 41ap Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 1,06 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 17 (Elsa Larsen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41ac Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,56 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 18 (Søren Peter Christensen, boet efter Villy Karl Rasmussen ved Thomas Rasmussen, Preben Rasmussen, Morten Viller Rasmussen, Bent Rasmussen, Lis Larsen, Lone Rasmussen, Thomas Rasmussen, Aase Rigmor Rasmussen, Marianne Vels Johansen, Dorit Marie Sørensen og Olaf Bojen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41y Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,47 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 19 (Niels Christian Friis)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41k Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,98 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 20 (Dorte Nyholm Jensen og Claus Nyholm Petersen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41z Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,51 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning for arealfredningen.

Der tilkendes 1.350 kr. i erstatning for 90 meter eksisterende sti.

Lb.nr. 21 (Hanne Ib Meedom)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41i Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 1,75 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 22 (Johanne Drachmann og Per Laureng)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41h Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,68 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 23 (Halla Fabricius Møller og Henrik Fabricius Møller)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41b og 41g Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 1,25 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 24 (Jette Hylby, Inge Grønvold Hylby, Ruth Hylby, Søren Hylby og Ole Lindqvist)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41n Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,59 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 25 (Martin Thomle, Nina Cecilie Thomle og Jette Ulla Nyeboe)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41q Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,61 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 26 (Jørgen Groot)

Erstatningen vedrører matr.nr. 46b og del af 47b Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,71 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 27 (Britta Møller Ljung)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 46a Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,45 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 28 (Karen Skovgaard-Petersen og Anders Skovgaard-Petersen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41c Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,24 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 29 (Bettina Elisabeth Kampmann og Keld Lindegaard Andersen)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41v Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,55 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 30 (Thomas Hagen Stampe)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41u Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,66 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 31 (Ane Thierry)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41al Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,56 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 32 (Inge Merethe Almgren Bendix)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41e Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,55 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 33 (Boet efter Evald Plambech Baasch, nu Lene Molinier Baasch)

Erstatningen vedrører matr.nr. 41l Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,73 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 34 (Inge-Lise Nielsen, Helle Johansson og Sanne Johansson)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 41t Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 0,24 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 35 (Søren Krarup, Marie Krarup Møller og Inger Krarup Brøgger)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 41h Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 1,11 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 36 (Majken Frost, Henrik Krarup Frost, Elisabeth Krarup Jensen og Anders Krarup Frost)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 41ag Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 1,25 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 37 (Sten Krarup, Bodil Fogh og Jesper Krarup)

Erstatningen vedrører del af matr.nr. 41d Anholt By, Anholt.

Det samlede areal er på 1,02 ha, der i forvejen er fredet.

Der tilkendes derfor ikke erstatning.

Lb.nr. 38 (umatrikuleret areal)

Det samlede areal er på 8,85 ha, hvoraf 8,61 ha i forvejen er fredet.

Der tilkendes ikke erstatning.

Erstatningskrav rejst af Norddjurs Kommune

Advokat Pernille Aagaard Truelsen har for Norddjurs Kommune rejst krav om erstatning på 17.790.000 kr. for kommunens udgifter ved fredningen. Kommunen har endvidere anmodet fredningsnævnet om at anbefale Natur- og Miljøklagenævnet, at staten skal afholde 9/10 af den samlede fredningserstatning. Kommunen har yderligere anmodet om godtgørelse for sagkyndig bistand.

Det er om erstatningskravet anført, at det fremgår af fredningsbestemmelserne om naturpleje, at plejemyndigheden gennemfører pleje af de fredede arealer efter den til enhver tid gældende bekendtgørelse om pleje af fredede arealer med henblik på opnåelse af fredningens formål. Kommunen har ikke en plejepligt i forhold til fredede kommunale arealer i henhold til plejebekendtgørelsen, og en sådan plejepligt fremgår heller ikke af anden regulering. Plejebekendtgørelsen pålægger heller ikke kommunen en plejepligt i forhold til privatejede fredede arealer, men derimod en plejeret hvis ejeren mv. samtykker. Norddjurs Kommune har således hverken efter plejebekendtgørelsen eller fredningsbestemmelsen en plejepligt. Det fremgår imidlertid af fredningsnævnets indledende bemærkninger, at fredningsnævnet finder det nødvendigt, at der i fredningen tillægges kommunen en plejeret og en deraf afledt plejepligt. Det er således uklart, hvad der gælder, men det er tilsyneladende forudsætningsvis anført, at fredningsnævnet mener at have pålagt Norddjurs Kommune en plejepligt i fredningen.

På den anførte baggrund opfordres fredningsnævnet til ved erstatningsopgørelsen at præcisere fredningskendelsen, så der er overensstemmelse mellem fredningsbestemmelsen og de indledende bemærkninger eventuelt således, at de indledende bemærkninger udgår af fredningskendelsen.

Det er om erstatningskravet videre anført, at det ligeledes fremgår af fredningsbestemmelserne om naturpleje, at Norddjurs Kommune skal etablere en trampesti. Kommunen har ikke i medfør af plejebekendtgørelsen en pligt til at udarbejde en plejeplan for fredede kommunale og private områder, men skal først udarbejde en plejeplan hvis kommunen ved egen beslutning vælger at iværksætte plejeforanstaltninger på kommunale og private fredede arealer. I det lys pålægger fredningsbestemmelsen heller ikke kommunen en pligt til at udarbejde en plejeplan og dermed en trampesti. Det fremgår imidlertid af fredningsnævnets indledende bemærkninger, at fredningsnævnet kan tiltræde det foreslåede stiforløb. Det er således uklart, hvad der gælder, men det er tilsyneladende forudsætningsvis anført, at fredningsnævnet mener at have stillet krav om, at der etableres en trampesti. Dette understøttes af fredningsbestemmelserne om offentlighedens adgang, hvorefter der anlægges en trampesti.

På den anførte baggrund opfordres fredningsnævnet til ved erstatningsopgørelsen at præcisere fredningskendelsen, så der er overensstemmelse mellem fredningsbestemmelsen og de indledende bemærkninger eventuelt således, at de indledende bemærkninger udgår af fredningskendelsen. På den måde kan bemærkningerne forstås således, at det er ønskværdigt, at der etableres en sti, men at der konkret ikke udstedes et påbud herom til kommunen.

I det omfang der med fredningen pålægges Norddjurs Kommune en plejepligt og en pligt til at etablere en trampesti, anmoder kommunen om at få tilkendt fredningserstatning for disse påbud i medfør af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 2. Det fremgår af bestemmelsens forarbejder, at der ikke gives offentlige myndigheder fredningserstatning, når de påbudte arbejder er af et mindre omfang eller ville kunne udføres indenfor myndighedens sædvanlige virksomhed. Hvis de påbudte arbejder er af

et større omfang, fremgår det derimod forudsætningsvis, at der skal tilkendes erstatning, hvilket i praksis f.eks. er sket i en sag om asfaltering af en vejstrækning.

Der fremsættes på den anførte baggrund krav om erstatning på i alt 17.790.000 kr.

Kravet er opgjort som 11.295.000 kr. for opfyldelse af plejepligten i relation til fældning, flishugning og transport til Grenaa, 2.995.000 kr. for genpleje i de kommende 10 år, 400.000 kr. for bekæmpelse af invasive træarter i 10 år, 1.500.000 kr. for bekæmpelse af Stjerne Bredribbe, 1.500.000 kr. for servicering af plejegruppe og øget administration i 10 år og 100.000 kr. for etablering af stiforbindelse mellem Havnebakken og Sønderbjerg.

Det er om fordelingen af erstatningspligten anført, at det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 5, at Natur- og Miljøklagenævnet kan fravige hovedreglen i lovens § 49, stk. 3 om, at kommunen skal afholde $\frac{1}{4}$ af de tilkendte erstatninger. Reglen finder anvendelse, når en fredning er af national betydning eller medfører udgifter, der er større end 2 mio. kr. Fredningsnævnet anmodes på den baggrund om at anbefale Natur- og Miljøklagenævnet, at reglen bringes i anvendelse, således at kommunen alene skal afholde $\frac{1}{10}$ af erstatningerne. En sådan fordeling blev oprindeligt indført i relation til fredninger, der var uden særlig interesse for vedkommende by eller amtskommune, og som medførte store udgifter. Norddjurs Kommune og hovedparten af borgerne på Anholt er imod fredningen, der således er uden positiv interesse for den kommune, området er beliggende i. Den er uden lokal interesse og må derfor betegnes som værende af national betydning. Fredninger af afgrænsede naturområder i tilknytning til øer anses efter fast praksis også typisk som værende af national interesse. Som eksempel kan nævnes fredningen af Æbelø med omliggende holme og havområder. Den nationale interesse i fredningen af Anholt understreges også af, at dele af Anholt er internationalt naturbeskyttelsesområde. Det kan fremhæves, at der er tale om Nordeuropas største ørken. Der er forekomster af 250 arter af lav, 750 plantearter, hvoraf mange er sjældne, store populationer af strand-tudse, sjældne insekter og mange sjældne fugle, bl.a. arter af terner og andefugle. Der er usædvanligt næringsfattige vilkår, som begunstiger de lavt- og langsomtvoksende sjældne arter, der findes så mange af på Anholt, mange forskellige naturtyper, der skaber grobund for øens høje biodiversitet, og store sammenhængende naturarealer, der begunstiger migration, formering og spredning af arterne og minimerer rand- og miljøpåvirkningen fra omkringliggende kulturarier. Der er uforstyrret og storslåede landskaber, som tiltrækker øboere og turister igen og igen, når de først har været på øen. Det er fast praksis, at reglen bringes i anvendelse ved fredninger af national betydning, og fredningen vil medføre meget store erstatninger til både grundejere og kommunen. Det er i øvrigt ikke en betingelse for reglens anvendelse, at en fredning udelukkende skal have national betydning. En samtidig lokal interesse kan indgå i skønnet om reglens anvendelse.

Det er om godtgørelsen for omkostninger til sagkyndig bistand anført, at både ejere, brugere og andre i praksis kan tilkendes godtgørelse. Det er ikke et krav, at de, der søger godtgørelse, er blevet tilkendt fredningserstatning. Endvidere er kommuner eller andre myndigheder ikke afskåret fra at få en sådan godtgørelse. Som eksempel kan nævnes Naturklagenævnets afgørelse af 26. marts 2008, hvor Vejdirektoratet blev tilkendt 75.000 kr.

Naturstyrelsen har om erstatningskravet anført, at styrelsen forudsætter og læser fredningsbestemmelserne således, at der ikke med fredningen pålægges Norddjurs Kommune en egentlig plejepligt, men derimod en plejeret. Der er dog muligvis behov for, at fredningsnævnet præciserer dette. Kommunen er plejemyndighed på privatejede fredede arealer og har endvidere til opgave at medvirke til at sikre en god bevaringsstatus i Natura 2000-områderne. Det må forudsættes, at plejeopgaven i det fredede område på Anholt indgår i kommunens sædvanlige samlede prioritering af indsatsen inden for disse myndighedsopgaver. Det er og skal være overladt til myndigheden selv at fastlægge, hvil-

ken pleje der skal udføres, og hvornår arbejdet skal udføres. Da fredningen således efter Naturstyrelsens opfattelse ikke rummer eller skal rumme egentligt påbud til kommunen, der rækker ud over den sædvanlige opgavevaretagelse på myndighedsområdet, er der således ikke grundlag for at yde kommunen erstatning i medfør af naturbeskyttelseslovens § 39, stk. 2. Det bemærkes for fuldstændighedens skyld, at en offentlig myndighed ikke efter bestemmelsen har et retskrav på erstatning som følge af fredningsbestemmelser med påbud.

Det er om fordelingen af erstatningspligten anført, at de nationale interesser i sagen ikke ses at have en sådan helt særlig og tungtvejende karakter, at der er grundlag for at anbefale Natur- og Miljøklagenævnet at fravige den sædvanlige omkostningsfordeling mellem stat og kommune i relation til betaling af fredningserstatningerne.

Det er om godtgørelsen for sagkyndig bistand anført, at Norddjurs Kommune deltager i behandlingen af både fredningssager og sager om dispensation i fredninger, og som sådan må forventes at besidde eller at tilvejebringe den nødvendige sagkundskab inden for kommunens myndighedsområde. Der ses derfor ikke noget grundlag for at tilkende kommunen en godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand.

Fredningsnævnets bemærkninger

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 39, at der ikke tilkendes erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse. Indeholder fredningsbestemmelserne et påbud til en offentlig myndighed, bestemmer fredningsnævnet, om der i den anledning skal ydes erstatning og med hvilket beløb.

Fredningsnævnet har ikke pålagt Norddjurs Kommune nogen anden plejeforpligtelse end den forpligtelse, der påhviler en forvaltningsmyndighed til – på baggrund af myndighedens prioriteringer – at agere på et område, hvor myndigheden er tillagt kompetence. Der tilkendes derfor allerede af den grund ikke nogen erstatning for et sådant påbud.

Da fredningsnævnet ikke i øvrigt finder anledning til at tilkende Norddjurs Kommune erstatning for at skulle anlægge en i en fredning sædvanlig trampesti, tilkendes der således ikke kommunen erstatning som følge af fredningen.

Fredningsnævnet finder ikke grundlag for at skulle anbefale Natur- og Miljøklagenævnet en bestemt fordeling af erstatningen mellem stat og kommune i medfør af naturbeskyttelseslovens § 49, stk. 5 om fredninger af national betydning.

Da der er tale om en offentlig myndighed, tilkendes der ikke i medfør af naturbeskyttelseslovens § 47 godtgørelse for sagkyndig bistand under fredningssagens behandling.

Fredningsnævnet fastsætter herefter følgende erstatning i anledning af fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt:

Lb.nr.	Ejer	Erstatning
1	Jens Christian von der Maase	180.000 kr.
2	Boet efter Jytte Ryefelt, nu Christoffer Harlang	0 kr.
3	Jørgen Rostgaard von der Maase	0 kr.
4	Tine Nielsen	0 kr.
5	Norrdjurs Kommune	0 kr.
6	Kim Steffen-Nielsen, Jette Nielsen og Tine Nielsen	0 kr.
7	Thomas Harrit	525 kr.
8	Pia Vibeke Sjelborg	390 kr.
9	Grenå Havn A/S, nu Anholt Havn A/S	0 kr.
10	Jens Schjøth ApS	0 kr.
11	Grenaa-Anholt Færgefart	0 kr.
12	Finn Anders Ottendahl	0 kr.
13	Søren Brochdorff Clausen og Ole Kjeld Sandhøj	1.230 kr.
14	Elvira Kirstine Steffensen	0 kr.
15	Elva og Flemming Madsen	0 kr.
16	Norrdjurs Kommune, boet efter Ellinor Karen Johansson, nu Ann-Therese Otto, Nina Vang Jørgensen, Verner Hylby, Tanja Astrid Bryder, Peter Andersen, Elsa Larsen, Svend Paludan-Müller, Anders Rytter, Tine Rytter, Kurt Arend Rasmussen og Kirsten Østergaard, Marie von der Maase Bendtsen, Flemming Pedersen, Marianne Boisen, Poul Anker Boisen, Carsten Birger Brabrand og Helene Hennings, Eigil Nielsen, Frank Svensson, Per Christensen, Ingrid Feldschau Hylby, Jette Hylby, Dorit Marie Sørensen, Ruth Hylby, Søren Hylby, Rasmus Hjort Helmers, Kirsten Ingvartsen, Helene Hennings, Inga Solveig Vandrup, Malene Halkjær Pedersen, Olaf Bojen, Laurits Fokke Møbjerg, Lene Molinier Baasch, Ole Lindqvist og Anna Hjort Helmers	0 kr.
17	Elsa Larsen	0 kr.
18	Søren Peter Christensen, boet efter Villy Karl Rasmussen ved Thomas Rasmussen, Preben Rasmussen, Morten Viller Rasmussen, Bent Rasmus-	

	sen, Lis Larsen, Lone Rasmussen, Thomas Rasmussen, Aase Rigmor Rasmussen, Marianne Vels Johansen, Dorit Marie Sørensen og Olaf Bøjen	0 kr.
19	Niels Christian Friis	0 kr.
20	Dorte Nyholm Jensen og Claus Nyholm Petersen	1.350 kr.
21	Hanne Ib Meedom	0 kr.
22	Johanne Drachmann og Per Laureng	0 kr.
23	Halla Fabricius Møller og Henrik Fabricius Møller	0 kr.
24	Jette Hylby, Inge Grønvold Hylby, Ruth Hylby, Søren Hylby og Ole Lindqvist	0 kr.
25	Martin Thomle, Nina Cecilie Thomle og Jette Ulla Nyeboe	0 kr.
26	Jørgen Groot	0 kr.
27	Britta Møller Ljung	0 kr.
28	Karen Skovgaard-Petersen og Anders Skovgaard-Petersen	0 kr.
29	Bettina Elisabeth Kampmann og Keld Lindegaard Andersen	0 kr.
30	Thomas Hagen Stampe	0 kr.
31	Ane Thierry	0 kr.
32	Inge Merethe Almgren Bendix	0 kr.
33	Boet efter Evald Plambeck Baasch, nu Lene Molinier Baasch	0 kr.
34	Inge-Lise Nielsen, Helle Johansson og Sanne Johansson	0 kr.
35	Søren Krarup, Marie Krarup Møller og Inger Krarup Brøgger	0 kr.
36	Majken Frost, Henrik Krarup Frost, Elisabeth Krarup Jensen og Anders Krarup Frost	0 kr.
37	Sten Krarup, Bodil Fogh og Jesper Krarup	0 kr.
38		0 kr.
	Norrdjurs Kommune	0 kr.

Erstatning i alt

183.495 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes fra datoen for fredningsnævnet afgørelse, og indtil erstatningen udbetales, med en årlig rente, der svarer til Danmarks Nationalbanks diskonto.

Der ydes ikke godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand under fredningssagens behandling.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er offentligt bekendtgjort.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 43 er klageberettiget den, der anser sig berettiget til en større erstatning eller godtgørelse, eller en myndighed, der skal udrede en del af erstatningen.

Klage skal indgives til Natur- og Miljøklagenævnet. Det kan ske ved brev til Rentemestervej 8, 2400 København NV eller pr. e-mail til nmkn@nmkn.dk.

Klage kan også indgives ved brug af Natur- og Miljøklagenævnets klageportal, som du finder på www.nmkn.dk eller på www.borger.dk eller www.virk.dk. Klagen sendes gennem Klageportalen til Natur- og Miljøklagenævnet. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Natur- og Miljøklagenævnet i Klageportalen. Det bemærkes, at i Klageportalens trin "Beskrivelse af klagen" skal du vælge "Særlige klagetyper" og derefter "Vælg denne type, hvis din klage vedrører en fredningsafgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 40".

Yderligere oplysninger om klage til Natur- og Miljøklagenævnet findes på www.nmkn.dk.

I fredningsnævnets behandling af sagen har deltaget Martin Møller-Heuer, Jytte Heslop og Nanna de Courcy.

Martin Møller-Heuer

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.: 08179.00

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

Den 18. juli 2014

FN 2014.69: Kystbeskyttelse på Anholt

Sagens baggrund

Fredningsnævnet har den 15. maj 2014 modtaget en udtalelse fra Norddjurs Kommune i anledning af et projekt om kystbeskyttelse på Anholt på ejendommene matr. nr. 56a og 56b Anholt By, Anholt, der er beliggende ved Anholt Camping, Nordstrandvej 150, 8592 Anholt. I udtalelsen er anført følgende:

"Norddjurs Kommune har indgået rådgiveraftale med COWI vedrørende detailprojektering af kystbeskyttelse langs vejen og campingpladsen ved Nordstrand på Anholt. Projektet danner grundlag for, at Kystdirektoratet kan behandle sagen efter kystbeskyttelsesloven.

Ejendommen ligger inden for den eksisterende fredning af Nordbjerg og Vesterklitområderne på Anholt, dateret 1972. Det er kommunens vurdering, at det ansøgte kræver dispensation fra fredningsbestemmelserne.

Ansøgning

Ansøger er Norddjurs kommunes afdeling for Byg og Miljø. Projektbeskrivelsen er vedhæftet som bilag, og de konstruktioner, der skal etableres, fremgår af skitse side 58. Nedenstående kort viser projektområdets lokalisering på Anholt med gul ramme:

Fredningen

Danmarks Naturfredningsforening har rejst fredningsforslag for Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt. Så længe fredningsforslaget er rejst, må der ikke foretages noget, der er i strid med de rejste fredningsbestemmelser, jf. naturbeskyttelseslovens § 37 stk.2.

Det rejste fredningsforslag er tænkt som en modernisering af den eksisterende fredningskendelse af Nordbjerg og Vesterklitområderne på Anholt, dateret 20. november 1972.

I fredningskendelsen af 1972 fremgår det af afsnit II, stk. 2: *"Ændringer i terrænet eller i terrænformerne, herunder sand-, grus-, ral- eller lergravning, opfyldning og planering er ikke tilladt."* Det rejste fredningsforslag er udarbejdet med énslydende bestemmelser.

Nedenstående luftfoto fra 2012 viser gældende fredning med lyserød skravering og det rejste fredningsforslag med turkis skravering. Projektområdets udstrækning er indtegnet med gul ramme:

VVM-screening

Norddjurs Kommune har udarbejdet VVM-screening for projektets "landdel". Kystdirektoratet har ansvaret for screening af "havdelen" samt udarbejdelsen af en samlet VVM-afgørelse. Kommunens screeningsskema for "landdelen" er vedhæftet som bilag.

Beskyttet natur

Norddjurs Kommune har endvidere udarbejdet habitatvurdering for Natura 2000. Vurderingen er vedlagt som bilag. Kommunen skal derudover træffe afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 3 og det forventes, at der meddeles tilladelse til anlægsprojektet i juni. Kopi af afgørelsen vil blive fremsendt til orientering når den er givet.

Norddjurs Kommunes bemærkninger

Den nordvestvendte kyst øst for Anholt Havn er gennem årtier blevet eroderet væk. Problemet er vokset de seneste år på grund af kraftig vindpåvirkning og højvande. I 2011 blev en del af vejen til Anholt By skyllet i havet og campingpladsen var under massivt pres fra havsiden. Vejforbindelse er p.t. midlertidigt flyttet længere ind i landet og der har været foretaget sandfodring for at sikre kyststrækningen. Norddjurs Kommune og Anholts beboere ønsker nu en varig løsning på øen.

Indstilling.

Da der er tale om tungtvejende, samfundsmæssige interesser, indstiller Norddjurs Kommune, at der meddeles dispensation fra fredningsbestemmelserne.”

I den omtalte habitatvurdering af 13. maj 2014 er anført følgende:

”Projektet

Den nordvestvendte kyst øst for Anholt Havn har gennem mange år været under tilbagerykning. Problemet er aktualiseret gennem de seneste år, hvor vej og campingplads har været under pres. I forbindelse med højvandet under storm i november 2011 blev en del af vejen skyllet i havet, og der var betydelig kysttilbagerykning udfor campingpladsen. Vejforbindelsen er midlertidigt flyttet længere ind i landet.

Der har siden været foretaget fodring dels med oprenset materiale fra havnen og dels med sand indvundet fra søsiden. Vejen er én ud af to veje, som forbinder havnen med Anholt By. Norddjurs Kommune og de lokale beboere ønsker en varig løsning på problemet med kysterosion ved Nordstrand.

Bemærkninger vedr. habitat-området og resten af Natura2000-området

Projektet skal foregå *inden for* såvel habitat, som fuglebeskyttelses- og Ramsarområde. Betydningen af sandfodringen for de to sidstnævnte områder beskrives af Flemming H. Nielsen.

Habitatområdet har følgende udpegningsgrundlag:

- 1364 Gråsæl (*Halichoerus grypus*)
- 1365 Spættet sæl (*Phoca vitulina*)
- 1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- 1150 * Kystlaguner og strandsøer
- 1210 Enårig vegetation på stenede strandvolde
- 1220 Flerårig vegetation på stenede strande
- 2110 Forstrand og begyndende kliddannelser
- 2120 Hvide klitter og vandremiler
- 2130 * Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)
- 2140 * Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede)
- 2170 Kystklitter med gråris
- 2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter
- 2190 Fugtige klitlavninger
- 2250 * Kystklitter med enebær

Ifølge www.naturdata.dk er habitatnaturtypen *grågrøn klit* registreret på land umiddelbart syd for det område, hvor man ønsker at lave sandfodring. Her har man registreret følgende arter: Sandskæg, Revling, Ene, Almindelig Jomfruhår, arter af lav og arter af Bæger- og Rensdyrlav.

Ifølge udpegningerne af habitatnaturtyperne på www.vandognatur.dk findes der ikke strand-habitatnaturtyper på den strandtrækning, hvor man ønsker at udføre projektet.

Sælerne på Anholt holder heller ikke til på denne strækning. Så vidt Naturkontoret, Norddjurs Kommune ved, er den pågældende kyststrækning beliggende i et område med helt ”almindelig” sandstrand, der er i stadig og dynamisk forandring pga. vind- og vandpåvirkning. Endvidere er der en del gående færdsel på strækningen, da strækningen forbinder havnen og campingpladsen.

Vedr. hedeområdet

Der har ikke været en egentlig besigtigelse af § 3-området syd for sandfodringsområdet, men i forbindelse med Novana-overvågning er der fundet de samme ovennævnte arter, som der er fundet i den grågrønneklit – se www.naturdata.dk

Vurdering af betydningen af sandfodringen

Såfremt sandfodringsarbejdet udelukkende foregår på stranden og via vandsiden, og der udelukkende anvendes rent sand til formålet, er det Norddjurs Kommunes umiddelbare vurdering, at sandfodringen ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget for habitatområdet. Hvis der sker arbejde på land syd for sandfodringsområdet vil erfaringsmæssigt kunne være skadeligt for laver og moser, mens Sandskæg, Revling og Ene er langt mere robuste over for færdsel.

Da hedeområdet har samme flora og i de fleste tilfælde her er sammenfaldende med det, der i Natura2000-sammenhæng kaldes for grågrøn klit, vil de ovennævnte betragtninger også være gældende for hedeområdet.

Bilag IV-arter

Kommunen vurderer ikke, at projektet vil påvirke nogle bilag IV-arter negativt.

Der er registreret Mark Firben på nærliggende arealer, men der er ikke kendskab til andre bilag IV arter tæt på det ansøgte areal.

Med hensyn til Markfirben træffes disse på steder med bar og løs, gerne sandet jord. Det kan være heder, klitter overdrev, råstofgrave og på vej- eller jernbaneskråninger. Stedet skal have stor variation og forskellige planter. Det giver mulighed for mange insekter, for at solbade og for at kunne søge tilflugt for fjender. Variationen i landskabet gør det muligt for dyret hurtigt at skifte mellem varme og kølige steder og dermed regulere sin kropstemperatur. Det solbader meget for derefter at kunne være aktiv i et kortere tidsrum for derefter igen at solbade osv.”

Projektet

Cowi A/S har den 26. november 2013 udgivet en omfattende rapport om kystbeskyttelse ved Nordstrand på Anholt. Af denne fremgår bl.a. følgende:

”1 Indledning

Norddjurs Kommune har den 21.06.2013 indgået rådgiveraftale med COWI vedrørende detailprojektering af kystbeskyttelse langs vejen og campingpladsen ved Nordstrand på Anholt.

Detailprojektet omfatter skråningsbeskyttelse, bølgebrydere og strandfodring ved Nordstrand på en strækning på cirka 400 meter baseret på Scenarie 1 – Alternativ A, Ref. 1.

Kysten blev besigtiget af COWI og Kommunen i forbindelse med opstartsmødet den 28.08.2013. Her blev rammerne for projektet diskuteret og aftalt nærmere.

Efterfølgende har Kommunen den 03.09.2013 bedt COWI forestå opmåling af kysten og havbunden langs Nordstrand som en tillægsopgave for at sikre et godt teknisk grundlag for detailprojektet. Kysten blev efterfølgende opmålt den 13.09.2013 af COWIs underleverandør Dansk Søopmåling.

Desuden har COWI udført en ekstremværdianalyse af bølgetidsserie leveret af DHI, som er benyttet til at fastlægge designbasis for projektet og herunder dimensionsgivende bølgeforhold og sedimenttransport.

2 Baggrund for kystbeskyttelse

Den nordvestvendte kyst øst for Anholt Havn har gennem mange år været under tilbagerkning. Problemet er aktualiseret gennem de seneste år, hvor vej og campingplads har været under pres. I forbindelse med højvandet under storm i november 2011 blev en del af vejen skyllet i havet, og der var betydelig kysttilbagerkning udfor campingpladsen. Vejforbindelsen er midlertidigt flyttet længere ind i landet. Der har siden været foretaget fodring dels med oprenset materiale fra havnen og dels med sand indvundet fra søsiden. Vejen er én ud af to veje, som forbinder havnen med Anholt By, Ref. 1.

Kommunen og de lokale beboere ønsker en varig løsning på problemet med kysterosion ved Nordstrand.

I samarbejde med Staten er der udarbejdet et kommissorium til undersøgelse af mulige løsninger på problemet. I den forbindelse har Kystdirektoratet (KDI) udarbejdet et skitseprojekt for strækningen, se Appendiks A, Ref. 1.

COWI skal arbejde videre med Scenarie 1 - Alternativ A, hvor vejen og campingpladsen bevares ved hjælp af kystbeskyttelse, Ref. 1.”

Om det således anførte løsningsforslag indeholder rapporten bl.a. følgende beskrivelse:

I scenarie 1 bevares vejen og campingpladsen. Dette skal ske ved hjælp af kystbeskyttelse af den i alt 620 m lange strækning umiddelbart øst for havnen. Vejen er delvist borteroderet på en delstrækning under højvandet i november 2011 og denne er midlertidigt flyttet landværts. Den udsatte placering betyder, at der ikke er plads til optagelse af en eventuel kliterosion, som kan finde sted under højvande. Det foreslås derfor at beskytte skrænten med en langsgående skråningsbeskyttelse, som ligger langs den mest udsatte del af vejen. For at eliminere langtidserosion i kystprofilet udføres fodring med en mængde der modsvarer erosionen. På grund af den fortsatte erosion skal denne derfor med mellemrum gentages som en vedligeholdelsesfodring. Indledningsvis udføres en initialfodring til opbygning af skrænten og strandprofilet.

Strækningen foran campingpladsen beskyttes med en initialfodring til opbygning af profilet, hvorefter der fremover udføres vedligeholdes fodringer. Ud fra en gennemsnitsbetragtning forventes det derved at være muligt at fastholde kysten, men midlertidig højvandserosion i klitskrænten vil kunne forekomme. Ønskes der en fastlåsning af kystskrænten skal denne strækning ligeledes sikres med en skråningsbeskyttelse.

Som alternativ til en løsning udelukkende med fodring – til imødegåelse af langtidserosionen – gives en kombineret løsning med fodring og bølgebrydere. Bølgebryderne nedsætter bølgeenergien på stranden og i klitten bag bølgebryderne, hvorfor fodringsbehovet bliver reduceret.

Om konceptet er i øvrigt bl.a. anført følgende:

”COWI har som del af projekteringen optimeret kystbeskyttelsesprojektet ved Nordstrand for at tilgodese rekreative og æstetiske værdier samt kysttekniske aspekter.

COWIs koncept sigter mod at udforme kystbeskyttelsen med færre, men større konstruktioner. Herved kan badesikkerheden og de rekreative værdier forbedres i forhold til det oprindelige skitseprojekt og herunder give mulighed for at kysten efterfølgende i større omfang vil kunne bruges til for eksempel badning, snorkling, fiskeri, windsurfing og kitesurfing.

COWI har udviklet et kystbeskyttelseskoncept for Nordstrand med tre bølgebrydere og en hofde, se Figur 6-2. Projektet indeholder desuden en skråningsbeskyttelse langs vejen og en strandvold ud for campingpladsen.

...

Som udgangspunkt anlægges to relativt store bølgebrydere mod øst med en længde på cirka 70m hver, ud for svinget på vejen og den østlige ende af campingpladsen.

De to bølgebrydere vil kunne skabe nogle store bugter med bred sandstrand og attraktive rekreative muligheder for campingpladsens gæster, turister og lokale borgere.

Som følge af skråt bølgeindfald er det nødvendigt at etablere endnu en bølgebryder mod vest ind mod havnen for at sikre hele vejens længde.

De tre bølgebrydere benævnes A, B og C, hvor A er længst mod vest og C længst mod øst, se Figur 6-3.

Bølgebryderne er placeret cirka 80-130 m ud for kysten, og danner et beskyttet område bagved, hvor der dannes tomboloer.

...

Mod øst kan der efterhånden komme erosion som følge af, at hele kysten rykker tilbage. Der er potentielt fare for, at der vil ske bagskæring af campingpladsen fra østsiden efterhånden som stranden eroderer naturligt tilbage. På sigt kan det potentielt blive nødvendigt at lave en skråningsbeskyttelse langs nordøstsiden af Campingpladsen.

Der er i det oprindelige skitseprojekt ikke indtænkt en langsigtet løsning på problematikken vedrørende den fremtidige læsideerosion, se Figur 6-1. Dog er der i KDI's skitseprojekt forudsat, at der sandfodres løbende.

COWI foreslår at lave en mindre hofde på stranden for at beskytte østsiden af campingpladsen og forskyde eventuel læsideerosion mod øst. Denne konstruktion skal forstærkes i fremtiden efterhånden som kysten rykker betydeligt tilbage. Hofden vil også kunne medvirke til at for-

hindre/udsætte at den faskine der er nedgravet i klitterne øst for campingpladsen bliver eksponeret.

COWI foreslår en reel skråningsbeskyttelse langs vejen for at beskytte vejen optimalt. Konstruktionen dækkes delvist med sand og der plantes marehalm for at skjule stenene.

Vi foreslår dog at lave en ralstrandvold ved campingpladsens strand, som er gravet ned i klitterne et stykke fra stranden.

Det vurderes, at det ikke er optimalt at have en fremskudt skråningsbeskyttelse ved campingpladsen som på sigt kan blive eksponeret og som er besværlig at passere for gasterne. Ralstrandvolden er gravet ned og dækket helt af små klitter.”

Fredningen

Som det fremgår af udtalelsen fra Norddjurs Kommune, er området omfattet af fredningen fra 1972 af Nordbjerg og Vesterklit på Anholt. Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at ændringer i terrænet eller i terrænformerne, herunder sand-, grus-, ral- eller lergravning, opfyldning og planering ikke er tilladt.

Danmarks Naturfredningsforening har rejst en fredningssag til fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt. Der blev i den forbindelse foreslået en tilsvarende bestemmelse om, at ændringer i terrænet eller i terrænformerne, herunder sand-, grus-, ral- eller lergravning, opfyldning og planering ikke er tilladt.

Fredningsnævnet gennemførte den 1. juli 2014 en besigtigelse på Anholt, herunder af stedet for den påtænkte kystsikring. Danmarks Naturfredningsforening har herefter ændret fredningsforslaget, således at det nu fremgår af forslaget, at fredningen ikke er til hinder for kystbeskyttelsestiltag. Kystbeskyttelsen skal udføres, så den skæmmer landskabet mindst muligt og skal godkendes af fredningsnævnet.

Gennemførelsen af en kystbeskyttelse forudsætter således fredningsnævnets dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 i relation til fredningen fra 1972 og fredningsnævnets godkendelse i medfør af fredningsforslaget.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet lægger til grund, at det er nødvendigt med kystsikring herunder til bevarelse af campingpladsen, der er af meget stor betydning for turismen og derfor for Anholts eksistens.

Fredningsnævnet lægger efter de foreliggende oplysninger endvidere til grund, at projektet ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelse af arter, som et internationalt naturbeskyttelsesområde er udpeget for, og ikke beskadiger eller ødelægger yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter, der er nævnt i lovens bilag 3, eller ødelægger de plantearter, der er nævnt i lovens bilag 5, i alle livsstadier i det omfang de påpegede afværgeforanstaltningerne følges, jf. herved naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og stk. 3.

Under denne forudsætning kan fredningsnævnet henholdsvis godkende og meddele dispensation til kystsikringen i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 86 er følgende klageberettigede:

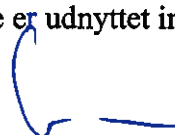
- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til fredningsnævnet (Nørregade 1, 8900 Randers eller marh@domstol.dk), som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når sagen er modtaget fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må fredningsnævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og i givet fald stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til

Anholt Camping, anholtcamping@gmail.com

Anholt Havn, info@grenaahavn.dk

Anholt Borgerforening, anholt.vognmand@mail.dk

Danmarks Naturfredningsforening cst@dn.dk, norddjurs@dn.dk og morten@anholtgartneri.dk

Norddjurs Kommune, rk@norddjurs.dk, jg@norddjurs.dk og marik@norddjurs.dk

Naturstyrelsen, nst@nst.dk, johei@nst.dk, pivha@nst.dk

Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk og norddjurs@dof.dk

Friluftsrådet, oestjylland@friluftsradet.dk

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Behandlet i Miljø- og Fødevareklagenævnet med
sagsnr. 18/05429. Klik her for at se afgørelsen.

Den 3. november 2016

FN-MJØ-125-2016. Lovliggørelse af brænde/redskabsskur, sommerhus og terrasse

Fredningsnævnet har den 6. oktober 2016 modtaget en udtalelse fra Norddjurs Kommune om en ansøgning om lovliggørelse af forhold omkring et brænde/redskabsskur, et sommerhus og en terrasse på matr.nr. 43 æ Anholt By, Anholt, Nordstrandvej 77, 8592 Anholt. Ansøgningen er indgivet af ejendommens ejere Signe Stephensen og Christoffer Harlang.

I fredningsnævnets afgørelse af 18. februar 2015 om de samme forhold på den samme ejendom (dåværende sagsnummer FN 2013.19) er anført følgende:

”Sagens baggrund

Fredningsnævnet modtog den 28. juni 2013 en udtalelse fra Norddjurs Kommune om en ansøgning fra Signe Læsøe Stephensen og Christoffer Harlang om dispensation til at færdiggøre påbegyndte ombygninger af et sommerhus og til at opføre et brænde- og redskabsskur på matr. nr. 43æ Anholt By, Anholt, Nordstrandvej 77, 8592 Anholt.

Norddjurs Kommune indstillede i udtalelsen, at fredningsnævnets afgørelse om dispensation afventede fredningsnævnets afgørelse om den verserende fredningssag for Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg, da der var betydelige og relevante forskelle i formuleringerne i de foreslåede fredningsbestemmelser og bestemmelserne i Overfredningsnævnets afgørelse af 20. november 1972 om fredning af Nordbjerg- og Vesterklitområderne.

Fredningsnævnet besigtigede ejendommen i tilknytning til den besigtigelse af dele af Anholt, der fandt sted den 17. juni 2013 som en del af det offentlige møde om det fredningsforslag, der var fremsat af Danmarks Naturfredningsforening for Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg.

Sagen blev efter besigtigelsen sat i bero på en afklaring af fredningsnævnets stillingtagen til fredningsforslaget. Fredningsnævnet har i september 2014 besluttet at gennemføre en fredning, der forventeligt vil indeholde de generelle restriktioner for byggeri, der er anført i fredningsforslaget.

Fredningsnævnet modtog den 14. januar 2015 en ny udtalelse fra Norddjurs Kommune. Det fremgår af udtalelsen, at det er fremkommet nye oplysninger om bebyggelsen på ejendommen, og at det er kommunens vurdering, at det efter fredningsnævnets beslutning fra september 2014 ikke længere findes nødvendigt, at afgørelsen om dispensation afventer fredningssagens afslutning.

Norddjurs Kommune anførte nærmere, at ansøgerne i december 2014 har oplyst, at det eksisterende skur på ejendommen er opført i 1960 i tilknytning til sommerhusets opførelse og således før fredningen af Nordbjerg- og Vesterklitområderne. Skuret ønskes fjernet og erstattet af et brænde- og redskabsskur, der af hensyn til naturbeskyttelse, miljø og forbipasserende ønskes placeret længere inde på grunden. Der er tale om en ændring i forhold til placeringen i den ansøgning, der dannede baggrund for kommunens udtalelse fra juni 2013, og hvorom kommunen meddelte afslag med henvisning til naturbeskyttelseslovens § 3.

Det blev anført, at det eksisterende skur er på 3 m² og er placeret ved indkørslen til ejendommen. Det ønskes erstattet med et brænde- og redskabsskur på 3,8 m x 4,8 m beklædt med douglasbrædder og placeret nord for sommerhuset. Redskabsskuret fremstod ved besigtigelsen forfaldent og bar præg af at have været der i mange år.

Det blev videre anført, at ombygningerne på sommerhuset blev påbegyndt i 2012 inden den verserende fredningssag. Ændringerne består i udskiftning af eksisterende tagpap med løse hvide søsten til sort tagpap, ændring af facadebeklædning fra vandrette Blokhuse-brædder til lodrette douglasbrædder, der patinerer til grå naturfarve over tid, og udskiftning af eksisterende vindskeder og tagudhængsprofiler i hvidmalede brædder og

elokeret aluminiumsprofiler til fremtidigt sort tagpap omviklet på halvtstaf-profil. Det sorte tagpap fremstod ved besigtigelsen meget naturlig i fin sammenhæng med sommerhusets sorte farve, ligesom vindskeder og tagudhængsprofiler fremstod med omviklet sort tagpap i en enkel og neutral afslutning af taget. Sommerhusets østlige del var beklædt med lodrette douglasbrædder med en farve, der stod i skarp kontrast til den vestlige del af sommerhuset, og der var udlagt nye brædder på terrassearealer og herved udført mindre terrænændringer.

Det blev yderligere anført, at det er kommunens vurdering, at der kan meddeles lovliggørende dispensation til ombygningerne af sommerhuset, dog således at der bør stilles vilkår om, at douglasbrædderne males i samme farve som det resterende sommerhus, så sommerhuset fremstår som en helhed. Skuret vurderes umiddelbart som lovligt opført før fredningen. Det er i en sådan stand, at der er grundlag for udskiftning, dog således at en anden placering end skurets nuværende placering og således også den ansøgte placering er i strid med naturbeskyttelseslovens § 3. Det er på den baggrund vurderingen, at der kan meddeles dispensation til opførelse af det ansøgte brænde- og redskabsskur på vilkår om samme placering som det nuværende skur og maling i samme farver som sommerhuset.

Fredningen, fredningsforslaget og Natura 2000

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets fredning af Nordbjerg- og Vesterklitområderne. Der må ikke foretages terrænændringer. Arealerne må ikke bebygges hverken vedvarende eller midlertidigt, og der må ikke opstilles skure. Om- og tilbygning til de eksisterende lovligt opførte sommerhuse skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse.

Ejendommen er endvidere omfattet af et fredningsforslag for Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg. I fredningsforslaget er det anført, at der ikke må opføres bebyggelse eller opstilles skure. Om- eller tilbygning af eksisterende lovligt opførte ejendomme, herunder opførelse af skur eller garage skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse med hensyn til placering, form og farvevalg. Godkendelsen af bebyggelse kan gøres betinget af beplantning, så bebyggelsen skjules. Terrænændringer er ikke tilladt.

Ejendommen er omfattet af Natura 2000 område nr. 46, habitatområde nr. 42 Anholt og havet nord for og naturbeskyttelseslovens § 3.

Norrdjurs Kommune har med henvisning til naturbeskyttelseslovens § 3 tidligere meddelt afslag i relation til den ansøgte tidligere placering af brænde- og redskabsskuret. Kommunen har nu anført i udtalelsen, at den eneste placering, der ikke vil være i strid med naturbeskyttelseslovens § 3 og Natura 2000 udpegningen er en placering det sted, hvor det nuværende lovligt opførte skur er placeret ved indkørslen til ejendommen.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Nordbjerg- og Vesterklitområderne og fredningsforslaget for Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg betyder, at lovliggørelse af ændringerne ved sommerhuset og opførelsen af et brænde- og redskabsskur forudsætter fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Fredningsnævnet kan efter indstillingen fra Norrdjurs Kommune og fredningsnævnets besigtigelse af ejendommen tiltræde, at der meddeles dispensation til de skete ændringer på sommerhuset, da de ved vilkår som foreslået af kommunen ikke vil påvirke oplevelsen af fredningen i nævneværdig grad. Dispensationen meddeles således på vilkår om, at douglasbrædderne og brædderne på terrassen males i samme farve som det resterende sommerhus.

Fredningsnævnet er endvidere indstillet på at meddele dispensation til udskiftning af skuret med det ansøgte brænde- og redskabsskur på vilkår om, at det males i samme farver som sommerhuset. Der er på baggrund af Norrdjurs Kommunes vurdering i relation til naturbeskyttelseslovens § 3 ikke grundlag for en placering som den ansøgte nord for sommerhuset, hvorfor der ikke meddeles dispensation hertil. Der meddeles derimod dispensation til en placering ved det nuværende skur, da en sådan placering ikke vil medføre nogen nævneværdig anden oplevelse af fredningen og efter det oplyste ikke kan antages at være i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og stk. 3.”

I Norrdjurs Kommunes udtalelse af 6. oktober 2016 er anført følgende:

”Norddjurs Kommune har den 6. september 2016 modtaget ansøgning om lovliggørende dispensation fra Signe Stephensen og Christoffer Harlang. Ansøgning med bilag er vedhæftet.

Sagens historik

Fredningssag FN2013.19

Fredningsnævnet har den 18. februar 2015 truffet afgørelse i dispensationssagen vedrørende ny skurbygning samt bygningsændringer på ovennævnte ejendom. Afgørelsen er vedhæftet.

Håndhævelse ved påbud 9. marts 2016

Norddjurs Kommune bliver den 14. september 2015 opmærksom på, at ansøger ikke har opfyldt de vilkår, der er stillet i Fredningsnævnets lovliggørende dispensation: Det nye skur er placeret ca. 35 meter fra den dispensationerede placering og monteret med lyst ståltag i stedet for træ. Det nye skur er ikke malet i samme farve som det oprindelige sommerhus. Det eksisterende sommerhus og den nye terrasse er ikke malet i sommerhusets oprindelige farve.

Norddjurs Kommune er efter naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 4 og 5 forpligtet til at reagere med påbud om lovliggørelse overfor forhold, der er ulovlige i henhold til naturbeskyttelsesloven, herunder forhold, der er i strid med fredningsbestemmelser. Da ansøger ikke har benyttet sig af sin klageadgang i Fredningsnævnets afgørelse af 18. februar 2015 og efterfølgende har foretaget overtrædelsen med fuld viden om, at forholdet er i strid med Fredningsnævnets vilkår, varsles og meddeles der påbud om lovliggørelse. Kommunens påbud er vedhæftet Christoffer Harlangs ansøgning som bilag 2.

Afgørelse i Natur- og miljøklagenævnet

Signe Stephensen og Christoffer Harlangs advokat påklager kommunens afgørelse om påbud den 6. april 2016. Klagen og kommunens følgeskrivelse til Natur- og miljøklagenævnet er vedlagt.

Natur- og miljøklagenævnet afviser den 18. juli 2016 at realitetsbehandle klagen, men bemærker afslutningsvist, ”.. at fredningsnævnet efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Lodsejeren kan på baggrund af Norddjurs Kommunes afgørelse af 9. marts 2016 søge fredningsnævnet om dispensation fra fredningen til de af påbuddet omfattende forhold og i den sammenhæng eventuelt også gøre gældende, at der ikke foreligger ulovlige forhold, som forudsat af kommunen. Fredningsnævnets afgørelse herom vil kunne indbringes for Natur- og miljøklagenævnet..” Natur- og miljøklagenævnets afgørelse er vedlagt.

På Christoffer Harlangs anmodning afholdes der dialogmøde med Norddjurs kommune. Christoffer Harlang har vedlagt referatet som bilag 3 i sin ansøgning. Ved mødet oplyser Norddjurs kommune, at der først skal træffes afgørelse beskyttet § 3-natur, og at kommunen derefter vil udarbejde indstilling til Fredningsnævnet.

Da kommunen allerede den 28. juni 2013 har truffet afgørelse om, at det nye skur ikke kan placeres indenfor udpegning af §3 på ejendommen (afgørelsen er vedlagt) og da Natur- og miljøklagenævnet oplyser, at afgørelsen om en ny, lovliggørende dispensation skal træffes i Fredningsnævnet, er det – efter ny overvejelse - Norddjurs kommunes vurdering, at sagsgangen bør være som Natur- og miljøklagenævnet foreskriver.

Skulle Fredningsnævnet vælge at imødekomme den ønskede, nuværende placering indenfor fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg, skal det for god ordens skyld oplyses, at kommunen er sindet at meddele efterfølgende afslag på ansøgning om lovliggørende dispensation fra § 3.

Fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt.

Fredningens formål, § 1, er blandt andet, ”..at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedygtighederne for plante- og dyreliv..” og ”... at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg...”.

Af fredningsbestemmelserne, § 2, fremgår følgende: ” ... Der må ikke opstilles kiosker, skure, elmaster, boder, udsigtsplatforme eller overhovedet anbringes faste indretninger. Om- og tilbygning af eksisterende, lovligt opførte ejendomme skal forelægges Fredningsnævnet til godkendelse mht. til placering, form og farvevalg”

Af fredningsforslagets særbestemmelser i § 5 fremgår det endvidere: ”Indenfor den del af fredningen, der angår Nordbjerg og Havnebakken er det ikke tilladt at opføre yderligere bebyggelse”.

Norddjurs Kommunes indstilling til Fredningsnævnet

Selv om Natur- og miljøklagenævnet giver ansøger mulighed for at søge om lovliggørende dispensation, undrer Norddjurs Kommune sig over, at man således kan søge om lovliggørende dispensation for ikke opfyldte vilkår, der er stillet i en tidligere, lovliggørende dispensation.

I ansøgningen om lovliggørende dispensation til skurets nuværende placering og farver, skriver Signe Stephensen og Christoffer Harlang, at bygningen ikke har en skæmmende påvirkning af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, men til gengæld tager hensyn til dem. Der argumenteres med, at skuret ikke kan ses fra offentlige arealer, fordi det bliver omkranset af træer og natur.

Ved besigtigelse den 14. september 2015 er det registreret, at ansøger har udført betydelige rydninger i den eksisterende beplantning i skurets nærmeste omgivelser. Skuret er meget synligt i landskabet, også over større afstande. Taget har en meget dominerende fremtoning der gør, at bygningen ikke fremtræder neutralt i området, men derimod virker som et meget markant fremmedelement.

Følgende fotodokumentation, der er taget den 3. oktober 2013 fra den offentlige Nordstrandvej, underbygger endvidere denne registrering:

Da der i sagens udgangspunkt var tale om en udskiftning af et eksisterende, men udtjent brænde- og redskabsskur, og da det gamle skurs oprindelige placering er det eneste mulige alternativ inden for én af Danmarks mest restriktive landskabsfredninger, indstiller Norddjurs Kommune, at der meddeles afslag på ansøgningen om lovliggørende dispensation til det nye skurs nuværende placering og farve.

Med hensyn til de ikke opfyldte vilkår i den tidligere dispensationssag om lovliggørelse af bygningsændringer, indstiller Norddjurs Kommune, at Fredningsnævnet fastholder den tidligere afgørelse, og således meddeler afslag til ansøgningen om at beholde sommerhuset og terrassen i den nuværende farve.

Såfremt Fredningsnævnet vælger at følge ovennævnte indstilling, er kommunens påbud af 9. marts 2016 opretholdt. Norddjurs Kommune indstiller derfor afslutningsvist, at Fredningsnævnet i sin afgørelse sætter en tidsmæssig frist på 6 måneder for efterlevelse af påbuddet, regnet fra den dato, der er truffet endelig afgørelse i dispensationssagen eller i en eventuel, efterfølgende klagesag, såfremt Fredningsnævnets afgørelse stadfæstes i Natur- og miljøklagenævnet.”

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet bemærker som Norddjurs Kommune, at Natur- og Miljøklagenævnet på trods af fredningsnævnets upåklagede afgørelse af 18. februar 2015 har anvist, at forholdene kan søges lovliggjort ved en (ny) dispensationsansøgning.

Fredningen af Nordbjerg- og Vesterklitområderne og fredningsforslaget for Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg betyder, at lovliggørelse af ændringerne ved sommerhuset og opførelsen af et brænde- og redskabsskur forudsætter fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Fredningsnævnet traf den 18. februar 2015 afgørelse om dispensation til det ansøgte brænde/redskabsskur med den samme placering som det tidligere skur. Fredningsnævnet anførte herved, at det ikke kunne placeres det ansøgte sted. Hvad enten det uden tilladelse opførte brænde/redskabsskur er opført på den således ikke tilladte placering eller på en anden placering væk fra det oprindelige skur, er der ikke grundlag for at meddele lovliggørende dispensation, og brænde/redskabsskuret skal derfor fjernes.

Fredningsnævnet meddelte i samme afgørelse dispensation til en række uden tilladelse gennemførte bygningsændringer og udførelse af en terrasse på vilkår af, at de blev malet i samme farver som det eksisterende sommerhus. Forholdene skal derfor lovliggøres ved, at vilkårene opfyldes.

Klagevejledning

Der kan klages over fredningsnævnets afgørelser truffet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Natur- og Miljøklagenævnets Klageportal, der findes via Borger.dk eller Virk.dk, jf. også vejledningen på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Det er Natur- og Miljøklagenævnet, der afgør, om der kan klages over den konkrete afgørelse.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 500 kr. Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Klageportalen. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nmkn.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse, eller fordi klagen ikke er omfattet af Natur- og Miljøklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Natur- og Miljøklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Natur- og Miljøklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Natur- og Miljøklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Vilhelm Michelsen,
2. Nanna de Courcy,
3. Signe Stephensen og Christoffer Harlang,
4. Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning,

5. Norddjurs Kommune, sagsnr. 15/16051,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs og Anholt,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Norddjurs,
10. Friluftsrådet, Østjylland,
11. Kulturstyrelsen,
12. Region Midtjylland.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 31. maj 2018

FN-MJØ-63-2018. Anholt Marathon

Fredningsnævnet meddelte senest den 15. maj 2014 dispensation til at afholde marathondøb i ørkenen på Anholt i 2014, 2015 og 2016 (FN-MJØ-141-2013).

Fredningsnævnet har den 16. maj 2018 modtaget en udtalelse fra Norddjurs Kommune om en ansøgning fra Anholt Marathon Crew om at afholde marathondøb i 2018, 2019 og 2020.

Fredningsnævnet har på skriftligt besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ørkenen på Anholt er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelser af 7. november 1939 og 29. august 1980. Baggrunden for fredningen er områdets væsentlige betydning for almenheden på grund af dets storslåede og særegne natur og naturvidenskabelige interesse. Det er anført i fredningsbestemmelserne, at området skal henligge i naturtilstand, og ethvert indgreb i denne tilstand er forbudt. Færdsel til fods er tilladt. Det fredede område skal skånes af alle.

Norddjurs Kommune har oplyst, at marathondøren som tidligere går gennem Ørkenen og ud til fyret via redningsvejen, der er afmærket med pæle. Det er den rute, fodgængere vælger, når de går ud til fyret, og det spor, som fyrmesteren og ejeren af Ørkenen har ret til at køre på. Turen hjem går langs vandkanten på stranden og er derfor ikke til gene for stranden. Løberne skal selv have forsyninger med på turen, og der vil ikke være nogen form for poster på ruten. Løberne vil endvidere få information om, at der ikke må smides nogen form for affald. Løbet foregår i ydersæsonen, når der ikke er mange gæster på Anholt, og derfor skaber arrangementet liv til hele øen. Løbet er lokalt forankret og frivilligt styret, og der er ingen fortjeneste.

Norddjurs Kommune har videre anført, at fredningsnævnets tidligere dispensation efter kommunens indstilling blev givet til et deltagerantal på højst 20. Kommunen har imidlertid erfaret, at arrangementet ikke har påvirket beskyttede naturværdier i negativ retning, og at antallet af løbere og det eventuelle varierende slid, de tilstedekommer, ikke kan måles. Ørkenen har vist sig at være mere robust end forventet. Der har ikke været konstateret slid på arealet i forbindelse med arrangementerne, og selv om der er stor bevågenhed og omsorg for naturen blandt øens beboere, har kommunen ikke modtaget negative tilkendegivelser. Kommunen vurderer således, at det aktuelt ansøgte arrangement ikke vil medføre væsentlig skade på den sårbare natur i Ørkenen. Det begrundes også i, at de 40 deltagere kun må færdes på det eksisterende spor gennem Ørkenen og langs stranden, og at der ikke placeres poster med forplejning eller lignende langs ruten.

Det er Norddjurs Kommunes anbefaling, at der meddeles dispensation.

Det fremgår af ansøgningen, at den omfatter 40 deltagere pr. marathondøb.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Ørkenen og i øvrigt også det fortsat verserende fredningsforslag for en del af Anholt betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation til et projekt, der ikke strider mod formålet med en fredning eller et fredningsforslag.

Fredningsnævnet lægger efter de foreliggende oplysninger til grund, at afholdelse af et årligt maratonløb som beskrevet ikke vil være i strid med fredningen og ikke vil have en negativ indvirkning på det fredede område. Fredningsnævnet meddeler derfor dispensation til at afholde maratonløb med op til 40 deltagere i årene 2018, 2019 og 2020.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Vilhelm Michelsen,
2. Nanna de Courcy,
3. Anholt Marathon Crew,
4. Miljøstyrelsen,
5. Norddjurs Kommune, 12/13149,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Norddjurs,
10. Dansk Botanisk Forening,
11. Friluftsrådet, Norddjurs,
12. Region Midtjylland,
13. Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 20. september 2018

FN-MJØ-100-2018. Naturpleje på Anholt

Fredningsnævnet har den 19. juli 2018 fra Norddjurs Kommune modtaget kommunens ansøgning og udtalelse om lovliggørende dispensation til udført naturpleje på Anholt i 2016 og 2017 i form af genpleje efter en tidligere dispensation til naturpleje og til at udføre en sådan genpleje fra 2018 til 2025.

Fredningsnævnet har fået præsenteret projektet på et møde med Norddjurs Kommune med forevisning af billeder, film og droneoptagelser og har på den baggrund fundet sagen tilstrækkeligt belyst til at kunne træffe afgørelse i sagen uden en besigtigelse på Anholt.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele dispensation i et omfang, der er nærmere beskrevet og begrundet neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Sagens baggrund og fredningsbestemmelserne er indgående beskrevet i Norddjurs Kommunes udtalelse, som derfor gengives i det følgende:

”Norddjurs Kommunes naturplejeteam har fremsendt ansøgning om efterfølgende dispensation til udført genpleje, samt dispensation til at udføre genpleje indenfor tre gældende fredninger på Anholt.

Naturplejeteamet har tidligere indhentet dispensation til at udføre naturpleje på Anholt, se FN 2014.128 og FN 2014.164. Naturplejen blev gennemført i 2015, og der blev foretaget genpleje i 2016 og 2017. Plejeteamet misforstod rækkevidden af de meddelte dispensationer, idet de også troede at dispensationerne omfattede muligheden for at genpleje. Det er teamet nu blevet opmærksomme på, og ansøger derfor om efterfølgende dispensation til den udførte genpleje i 2016 og 2017, samt en fremtidig genpleje de næste 8 år. Genplejen er et vilkår for de støttemidler, Norddjurs Kommune har modtaget til projektet fra den daværende NaturErhvervstyrelse. Ansøgningsmateriale vedlægges til orientering.

Ansøgning

Der ansøges om genpleje indenfor Ørkenfredningen, Sønderbjergfredningen samt Nordbjerg og Vesterklitfredningen. Plejearealerne indgår tillige i det fortsat verserende fredningsforslag ”*Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt*”. Arealerne er indtegnet med pink på nedenstående kort:

©COWI

Hele plejeindsatsen er gennemført for at realisere Natura2000-planen for området. Samlet set skal genplejen fastholde resultatet af den allerede udførte naturpleje, og skabe forudsætning for at bevare og genskabe de klitnaturtyper, der indgår i udpegningsgrundlaget for Natura2000-området.

For at få et godt resultat ud af naturplejen, er det helt nødvendigt at genpleje allerede plejede arealer. Dette gælder i særdeleshed arealer med rynket rose, som har særdeles effektive spredningsmekanismer, både via rodsystemet og via tusindvis af frø. Nyere undersøgelser vist, at rynket rose kan fordoble sit areal i løbet af 5-9 år, alene via rodsrud, og derfor tager det en del år at fjerne rynket rose effektivt. Bekæmpelse af rynket rose med en såkaldt 'biorotor' er både den billigste og den mest effektive metode. Biorotoren har en tromle, der er besat med stærke, 20-30 cm lange metaltænder, der trækkes hen over- og ned i jorden. Herved skades rosenes rodsystem og ødelagte plantedele kastes op på jordoverfladen, hvor de visner og dør. Der ansøges om kørsel og rydning af rynket rose ved hjælp af biorotor i områderne A, B og I, som vist på kortet forrige side.

Derudover ansøges der om genrydning af birk, som enten bliver optrukket med skovspil eller fjernet med motorsav så tæt ved terrænhøjde som muligt. Små birk bliver fjernet manuelt med spade. Hertil kommer to årlige afhugninger af birke-genvækst med økse de næste 2-3 år. Der ansøges om rydning af birk i områderne G og I.

Der er ryddet bjergfyr i områderne I, G, D og A. Bjergfyr genspirer ikke, så der ansøges udelukkende om håndlugning af nye, frøspirede individer.

I område F ansøges der om genpleje ved slåning af visnede tagrør, som kvæget efterlader, fordi de fo-retrækker nye, grønne skud. Slåningen foretages om vinteren og uden for fuglenes ynglesæson, og vil samlet set resultere i bedre græsning og en større diversitet på området.

Foruden kørsel med biorotor på de plejede arealer, ansøges der om kørsel på strandene, på Redningsvejen samt ad de eksisterende spor, der tidligere har været anvendt til naturplejeprojekter:

©COWI

Beskyttet natur.

Norddjurs Kommune udarbejder habitatvurdering for Natura 2000 og træffer afgørelse efter naturbeskyttelseslovens §3. Det forventes, at der meddeles tilladelse til genplejen.

Ørkenfredningen på Anholt.

Områderne F, G, I, A, B og den sydlige del af D er beliggende indenfor Ørkenfredningen.

Fredningen består af Overfredningsnævnets kendelse af 7. november 1939 samt Overfredningsnævnets afgørelse om supplerende fredning af 29. august 1980.

Overfredningsnævnets kendelse af 7. november 1939 har følgende hovedformål:

".. Det nedennævnte område ca. 1500 tdr. land, der har væsentlig betydning for almenheden på grund af dets storslåede og særegne natur og naturvidenskabelige interesse, fredes i medfør af lov nr. 140 af 7. maj 1937..."

Af fredningsbestemmelserne fremgår det blandt andet:

Punkt 2: *"..Det under 1. fredede område skal henligge i naturtilstand. Ethvert indgreb i denne tilstand forbydes. Særlig forbydes al permanent bebyggelse, opførelse af skure, boder, badehuse, og lignende, anbringelser af telefonmaster udenfor fyrets og strandvagtens nuværende linier, beplantning og opdyrkning samt opgravning af planter.."*

Punkt 3: *"..Køreruter til fyret fastsættes efter forhandling med nævnet, der godkender to ruter til almindelig afbenyttelse. Kørsel udenfor ruterne må ikke finde sted..."*

Overfredningsnævnets afgørelse om supplerende fredning af 29. august 1980 har følgende hovedformål:

"..Hovedformålet med den supplerende fredning er ud fra videnskabelige, undervisningsmæssige og landskabelige hensyn at bevare områdets ørkenagtige karakter. Fredningsafgørelsen indeholder blandt andet forbud mod bebyggelse og beplantning og mod opstilling af telte og giver fredningsmyndighederne ret til at foretage landskabspleje.."

Fredningens formål: *"..Med fredningen tilsigtes, at arealerne så vidt muligt bevares som et i alt væsentligt uberørt landskab af ørkenagtig karakter med klitter og strandvolde med ingen eller sparsom plantevækst.."*

Det er Norddjurs Kommunes vurdering, at kørsel og genpleje kræver dispensation fra fredningsbestemmelserne.

Sønderbjergfredningen

Den midterste del af område D er beliggende indenfor Sønderbjergfredningen.

Fredningen består af Overfredningsnævnets kendelse af 16. december 1960. Fredningen er opdelt i fire delområder, A, B, C og D, og genplejen er udføres indenfor A.

Motivationen for fredningen var *"...Nævnet finder, at "Sønderbjerg" på Anholt på grund af sin skønhed, beliggenhed og ejendommelighed, herunder på grund af udsigten til "Sønderbjerg" og udsigten fra "Sønderbjerg" har væsentlig betydning for almenheden..."*

For delområde A fremgår blandt andet følgende fredningsbestemmelser: *"...Den nuværende naturlige bevoksning af enebær m.v. skal bibeholdes og må frit brede sig på skråningerne, således at disse i videst muligt omfang beskyttes mod erosion af enhver art..."* og *"...Oven på selve Sønderbjerg skal det være ejeren tilladt at hugge af den nuværende bevoksning og at fjerne selvsåninger"* og *"...Bestemmelsen under A om, at den nuværende naturlige bevoksning på "Sønderbjergs" skrænter bestående af enebær m.v. skal bibeholdes og frit må brede sig på skråningerne, skal ikke være til hinder for udtynning og passende beskæring af enebærbevoksningen..."*

Det er kommunens vurdering, at genplejen kræver dispensation fra fredningsbestemmelserne.

Nordbjerg og Vesterklitfredningen

Den nordligste del af område D er beliggende indenfor Nordbjerg og Vesterklitfredningen.

Fredningen består af Overfredningsnævnets kendelse 20. november 1972.

Af fredningens stk. 5 fremgår det, at *"...Arealerne må ikke beplantes. Den nuværende bevoksning af skrænterne bestående af enebær m.v. skal bibeholdes og må frit brede sig på skråningerne, således at disse i videst muligt omfang beskyttes mod erosion af enhver art. Dette skal ikke være til hinder for udtynning og passende beskæring af enebærbevoksningen. Fredningsnævnet har ret til uden udgift for ejerne og efter forudgående meddelelse at fjerne selvsående buske og træer, samt at foretage anden form for landskabspleje..."*

Det er kommunens vurdering, at genplejen kræver dispensation fra fredningsbestemmelserne.

Det verserende fredningsforslag

Hensigten med det verserende fredningsforslag for Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt er, det skal erstatte de eksisterende fredninger. Så længe fredningsforslaget er rejst, må der ikke foretages noget, der er i strid med de rejste fredningsbestemmelser, jf. naturbeskyttelseslovens § 37 stk.2. Da formålet med den nye fredning blandt andet er, at sikre en fremtidig naturpleje på Sønderbjerg og da forslagens plejebeskrivelser er skærpet yderligere med blandt andet plejeret og plejepligt samt bestemmelser om rydning af udsigtskiler og invasive arter, anses genplejen ikke at være i strid med det verserende fredningsforslag.

Norddjurs Kommunes samlede indstilling til Fredningsnævnet

Norddjurs Kommune indstiller:

- at der meddeles efterfølgende dispensation fra Ørkenfredningens bestemmelser til arbejdskørsel med biorotor udenfor de eksisterende spor i forbindelse med gennemførelse af genpleje i 2016 og 2017
- at der meddeles dispensation fra Ørkenfredningens bestemmelser til arbejdskørsel med biorotor udenfor de eksisterende spor i forbindelse med gennemførelse af genpleje for årene 2018 til 2025
- at der for årene 2016 og 2017 meddeles efterfølgende dispensation fra Ørkenfredningens bestemmelser til arbejdskørsel på strandene, på Redningsvejen samt ad de eksisterende spor, der tidligere har været anvendt til naturplejeprojekter
- at der for årene 2018 til 2025 meddeles dispensation fra Ørkenfredningens bestemmelser til arbejdskørsel på strandene, på Redningsvejen samt de ad de eksisterende spor, der tidligere har været anvendt til naturplejeprojekter.
- at der for 2016 og 2017 meddeles efterfølgende dispensation fra Ørkenfredningens bestemmelser til genpleje i områderne I, A, F, G, B og D.
- at der for årene 2018 til 2025 meddeles dispensation fra Ørkenfredningens bestemmelser til genpleje i områderne I, A, F, G, B og D.
- At der for årene 2016 og 2017 meddeles efterfølgende dispensation fra Sønderbjergfredningen samt Nordbjerg og Vesterklitfredningens bestemmelser til genpleje i område D.
- At der for årene 2018 til 2025 meddeles dispensation fra Sønderbjergfredningen samt Nordbjerg og Vesterklitfredningens bestemmelser til genpleje i område D.”

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med Norddjurs Kommune den 19. september 2018. For Norddjurs Kommune deltog Rikke Kroier, Annette Limborg Madsen og Marie Karlsson. Endvidere deltog Jette Mouritzen for Danmarks Naturfredningsforening og Thorkil Danielsen for Friluftsrådet. På mødet blev projektet præsenteret og drøftet og illustreret i form af billeder, film og droneoptagelser. Det blev i relation til den kørsel, der er afledt af naturplejen, oplyst, at der forventeligt årligt vil være tale om 7-10 dage, hvor to personer foretager plejen. Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet tilsluttede sig projektet.

Fredningsnævnets kommunalt valgte medlem deltog ikke i mødet, men har deltaget i sagens afgørelse med sit kendskab til det fredede område.

Områdets ejer deltog heller ikke i mødet, men Norddjurs Kommune har orienteret fredningsnævnet om, at han har godkendt projektet.

Fredningsnævnets afgørelse

De eksisterende fredninger og de fredningsbestemmelser, der fremgår af den fortsat verserende frednings-sag, betyder, at naturplejen og den tilknyttede kørsel forudsætter fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod en frednings eller et fredningsforslags formål.

Den naturpleje, som Norddjurs Kommune har udført og planlægger fortsat at udføre, er med til at fremme fredningsformålene i både de eksisterende fredninger og den verserende fredningssag.

På den baggrund og da fredningsnævnet lægger til grund, at den ansøgte kørsel ikke overstiger den kørsel, som er nødvendig til udførelsen af naturplejen, meddeler fredningsnævnet dispensation i det ansøgte omfang, herunder lovliggørende dispensation til den allerede udførte naturpleje og kørsel i 2016 og 2017. Som drøftet på mødet med Norddjurs Kommune tidsbegrænses dispensationen dog til perioden 2018-2020, hvorefter der i 2021 igen holdes et møde eventuelt med besigtigelse til afklaring af effekten af naturplejen og nødvendige fortsatte tiltag til opnåelse af formålet med naturplejen.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Norddjurs Kommune har anført at ville udarbejde en habitatvurdering, og fredningsnævnet lægger derfor uagtet formålet med naturplejen til grund, at det endnu ikke er afklaret, om en dispensation er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Dispensationen meddeles derfor på betingelse af, at den ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller stk. 3.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau).

Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Vilhelm Brage Michelsen,
2. Nanna de Courcy,
3. Jens Christian von der Maase,
4. Miljøstyrelsen, København,
5. Norddjurs Kommune, 12472,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Norddjurs,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet, centralt,
12. Friluftsrådet, kreds Østjylland,
13. Region Midtjylland,
14. Kulturstyrelsen.

Den 27. oktober 2020

FN-MJØ-140-2019. Affaldscontainere ved Sailorhouse på Anholt

Fredningsnævnet modtog den 7. september 2020 Norddjurs Kommunes udtalelse om en ansøgning om at placere affaldscontainere ved Sailorhouse ved Anholt Lystbådehavn. Ansøgningen er indsendt af Anholt Havn A/S.

Fredningsnævnet har på skriftligt grundlag besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningerne og sagens baggrund

Arealet er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 11. december 2015 om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg. Det er fredningens formål at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedygtighederne for plante- og dyreliv, at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg, at sikre og styrke offentlighedens adgang og at sikre og tilgodese de geologiske kvaliteter. Det er endvidere fredningens formål i særlig grad at tilgodese de biologiske, geologiske og landskabelige interesser i delområde A på Sønderbjerg, i særlig grad at tilgodese de landskabelige og rekreative interesser i delområde B ved Sønderbjerg og at medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som området er udpeget for. Det er anført i fredningsbestemmelserne, at der ikke må opføres bebyggelse eller opstilles anlæg. Der må således ikke opstilles kiosker, skure, elmaster, boder, udsigtsplatforme eller overhovedet anbringes andre faste indretninger. Ændringer i terrænet eller terrænformerne, herunder sand-, grus-, ral- eller lergravning, opfyldning og planering er ikke tilladt. Deponering må ikke finde sted, og arealerne må ikke anvendes til oplags- og/eller losseplads.

Norddjurs Kommune har oplyst, at Sailorhouse ansøger om at placere affaldscontainere tæt ved færdselsåren til lystbådehavnen på Anholt. Der skal graves 3½ meter ind ved siden af fundamentet til Sailorhouse og ned efter mod stranden for at skjule affaldscontainerne og placere en handicapvenlig rampe. Der skal planeres 5 x 12 meter til projektet, hvor der vil blive lagt fliser. Hele arealet vil blive indhegnet i samme materiale i form af lærketræ som bygningen ved siden af. Træet patinerer til askegrå og falder naturligt ind i havnemiljøet og den nærliggende natur. Projektet er illustreret på følgende kort, hvor den turkise markering er det fredede areal, mens arealet til affaldscontainere og handicaprampe er indtegnet med rødt.

Norddjurs Kommune har videre anført, at affaldscontainerne ikke kan medføre væsentlige konsekvenser for arter eller naturtyper i det nærtliggende internationale naturbeskyttelsesområde eller påvirke bilag IV-arter.

Norddjurs Kommune har indstillet, at der meddeles dispensation. Der er tale om en indretning, som placeres i nær tilknytning til eksisterende bebyggelse i samme materialevalg og byggestil. Indretningen er endvidere nødvendig for, at lystbådehavnen brugere får en optimal service i løbet af deres ophold på Anholt. Der er derudover tale om et projekt af mindre størrelse, som vurderes ikke at være i strid med fredningens formål.

Danmarks Naturfredningsforenings lokalafdeling i Norddjurs Kommune og repræsentant på Anholt har oplyst ikke at have bemærkninger til, at der meddeles dispensation.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Det er oplyst, at affaldscontainerne indhegnes i lærketræ som bygningen ved siden af. På den baggrund og på baggrund af ejendommens placering i fredningen og ved lystbådehavnen med bygninger og andre konstruktioner meddeler fredningsnævnet dispensation til affaldscontainerne, som ikke vil medføre nogen anden oplevelse af fredningen.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevarerklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevarerklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau).

Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjarne Golles,
2. Gitte Busck,
3. Anholt Havn A/S,
4. Norddjurs Kommune, j.nr. 20/15100,
5. Miljøstyrelsen,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs,
8. Danmarks Naturfredningsforening, Anholt,
9. Anholt borgerforening,
10. Anholt grundejerforening,
11. Dansk Ornitologisk Forening, København,
12. Dansk Ornitologisk Forening, Norddjurs,
13. Dansk Botanisk Forening, København,
14. Friluftsrådet, centralt,
15. Friluftsrådet, kreds Østjylland,
16. Slots- og Kulturstyrelsen.

Denne afgørelse omhandler en dispensationsafgørelse fra
Fredningsnævnet med sagsnr. FN-MJØ-125-2016.
Klik her for at se afgørelsen.

7. juli 2021
Sagsnr.: 18/05429
Klagenr.: 1002412
NH-IDAEG

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

STADFÆSTELSE af afgørelse om afslag på lovliggørende dispensation til bibeholdelse af nuværende placering af brænde- og redskabsskur og afslag på genoptagelse af afgørelse om lovliggørende dispensation til bibeholdelse af træterrasse og træbeklædning på sommerhus indenfor fredning i Norddjurs Kommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 78, stk. 3.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 3. november 2016 om afslag på lovliggørende dispensation fra fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt til bibeholdelse af nuværende placering af et brænde- og redskabsskur, og afslag på genoptagelse af afgørelse om lovliggørende dispensation fra fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt til bibeholdelse af træterrasse og træbeklædning på sommerhus, alt på matr.nr. 43aæ Anholt By, Anholt, beliggende Nordstrandvej 77, 8592 Anholt.

Norddjurs Kommune fastsætter ny tidsfrist for fjernelse af brænde- og redskabsskuret fra den nuværende placering.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 om naturbeskyttelse med senere ændringer.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 754 af 16. juni 2012 om gebyr for indbringelse af klager for Natur- og Miljøklagenævnet m.v., jf. § 3, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**
Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 5. december 2016 påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet af ejendommens ejer, der er repræsenteret ved advokat.

Sagen er pr. 1. februar 2017 overgået til behandling i Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. § 24, stk. 6, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Klager har navnlig anført, at

- skuret på den nuværende placering bliver omkranset af træer og natur, således at det nærmest ikke kan ses fra offentligt tilgængelige arealer, og
- de anvendte materialer til sommerhusets beklædning og til den anlagte træterrasse med tiden patinerer til en naturlig og neutral farvenuance.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.4.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen

Ejendommen Nordstrandvej 77, 8592 Anholt, matr.nr. 43aæ Anholt By, Anholt, er en sommerhusejendom på 7.177 m² beliggende i landzone. Sommerhuset er placeret mod sydvest på grunden. Nordstrandvej afgrænser ejendommen mod nord.

Ejendommen er i det hele omfattet af Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 11. december 2015 om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt.⁴ Formålet med fredningen er blandt andet at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedmulighederne for plante- og dyreliv og at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg.

Det fremgår blandt andet af fredningsbestemmelserne, at der ikke må opstilles kiosker, skure, elmaster, boder, udsigtsplatforme eller anbringes andre faste indretninger, samt at om- og tilbygning af eksisterende lovligt opførte ejendomme skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse med hensyn til størrelse, placering, form og farvevalg. Det fremgår desuden af fredningsbestemmelserne, at det ikke er tilladt at opføre yderligere bebyggelse inden for den del af fredningen, der angår Nordbjerg og Havnebakken.

Ejendommen var forud for ovennævnte fredning i det hele omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 20. november 1972 om fredning af Nordbjerg- og Vesterklitområderne på Anholt.⁵ Det to fredninger er i det

⁴ Fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt:

<https://www2.blst.dk/nfr/08179.00.pdf>

⁵ <https://www2.blst.dk/nfr/00626.02.pdf>

væsentligste overensstemmende, herunder vedrørende forbuddet mod yderligere bebyggelse, og at om- og tilbygning af eksisterende lovligt opførte ejendomme skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse.

2.2 Sagens forhistorie

Fredningsnævnet modtog den 28. juni 2013 en udtalelse fra Norddjurs Kommune om en ansøgning fra ejendommens ejere om dispensation til at færdiggøre påbegyndte ombygninger af et sommerhus og til at opføre et brænde- og redskabsskur på ejendommen Nordstrandvej 77, 8592 Anholt, matr. nr. 43aæ Anholt By, Anholt.

Norddjurs Kommune indstillede i udtalelsen, at fredningsnævnets afgørelse om dispensation skulle afvente fredningsnævnets afgørelse i den på daværende tidspunkt verserende fredningssag for Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg, da der var betydelige og relevante forskelle i formuleringerne i de foreslåede fredningsbestemmelser og bestemmelserne i Overfredningsnævnets afgørelse af 20. november 1972 om fredning af Nordbjerg- og Vesterklitområderne.

Fredningsnævnet besigtigede ejendommen den 17. juni 2013.

Fredningsnævnet meddelte den 18. februar 2015 lovliggørende dispensation til ændringerne på sommerhuset. Dispensationen meddeltes på vilkår om, at douglasbrædderne og brædderne på terrassen skulle males i samme farve som det resterende sommerhus. Fredningsnævnet havde lagt vægt på, at oplevelsen af fredningen ikke ville blive påvirket i nævneværdig grad, såfremt de stillede vilkår blev imødekommet.

Fredningsnævnet meddelte endvidere dispensation til udskiftning af det daværende skur på ejendommen med det ansøgte brænde- og redskabsskur på vilkår om, at skuret skulle have samme farver som sommerhuset. Fredningsnævnte meddelte afslag på dispensation til ændret placering af skuret. Fredningsnævnet meddelte dermed dispensation til en placering ved det daværende skur, da en sådan placering efter fredningsnævnets opfattelse ikke ville medføre nogen nævneværdig anden oplevelse af fredningen og ikke ville være i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og stk. 3.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 18. februar 2015 blev ikke påklaget.

Norddjurs Kommune blev den 14. september 2015 opmærksom på, at ejendommens ejere ikke havde opfyldt de vilkår, der var stillet i Fredningsnævnets lovliggørende dispensation, herunder at brænde- og redskabsskuret var blevet opført på en anden placering, end den som fredningsnævnet havde meddelt dispensation til, samt at det eksisterende sommerhus og den nye terrasse ikke var blevet malet i sommerhusets oprindelige farve. Norddjurs Kommune meddelte den 9. marts 2016 ejendommens ejere påbud om lovliggørelse, jf. naturbeskyttelseslovens § 73, stk. 4 og 5.

Ejendommens ejere påklagede kommunens afgørelse om påbud til Natur- og Miljøklagenævnet. Natur- og Miljøklagenævnet afviste at realitetsbehandle klagen, men nævnet bemærkede, at ejendommens ejere kunne ansøge fredningsnævnet om lovliggørende dispensation.⁶

2.3 Den påklagede afgørelse

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del, har den 3. november 2016 i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddelt afslag på lovliggørende dispensation fra fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt til bibeholdelse af nuværende placering af et brænde- og redskabsskur på ejendommen Nordstrandvej 77, 8592 Anholt, matr. nr. 43aæ, Anholt By, Anholt. Fredningsnævnet meddelte desuden afslag på genoptagelse af sin afgørelse af 18. februar 2015 om lovliggørende dispensation til bibeholdelse af træterrasse og træbeklædning på sommerhus.

Det fremgår af afgørelsen, at fredningsnævnet den 6. oktober 2016 har modtaget en udtalelse fra Norddjurs Kommune vedrørende en ansøgning om lovliggørelse af ovennævnte forhold. Ansøgningen er indgivet af ejendommens ejere.

Det fremgår videre af afgørelsen, at fredningsnævnet den 18. februar 2015 traf afgørelse om dispensation til det ansøgte brænde- og redskabsskur med den samme placering, som et på daværende tidspunkt eksisterende skur på ejendommen. Fredningsnævnet har vurderet, at der ikke er grundlag for at meddele lovliggørende dispensation til en anden placering af skuret, end den placering, som fredningsnævnet den 18. februar 2015 meddelte dispensation til. Fredningsnævnet har i tilknytning hertil bemærket, at brænde- og redskabsskuret skal fjernes.

Det fremgår endelig af afgørelsen, at fredningsnævnet i afgørelsen af 18. februar 2015 meddelte lovliggørende dispensation til en række uden tilladelse gennemførte bygningsændringer og udførelse af en terrasse på vilkår af, at de blev malet i samme farve som det eksisterende sommerhus. Fredningsnævnet har i tilknytning hertil bemærket, at forholdene skal lovliggøres ved, at vilkårene opfyldes.

2.4 Klagens indhold

Klager har anført, at den nuværende placering af brænde- og redskabsskuret medfører, at skuret nærmest ikke kan ses fra offentligt tilgængelige arealer på grund af bevoksning. Klager har på den baggrund gjort gældende, at skurbygningen har en begrænset skæmmende påvirkning af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, og at denne påvirkning gradvist bliver mindre og mindre i takt med, at træbeklædningen patinerer.

Klager har i forhold til vilkår om maling af de renoverede dele af sommerhuset samt terrassen henvist til, at renoveringen med ubehandlede naturmaterialer er sket med den hensigt, at materialerne patinerer til en naturlig

⁶ NMK-522-00330.

og neutral farvenuance uden påvirkning af menneskeskabte og manipulerede kemiske og dermed unaturligt frembragte virkemidler som maling og træbeskyttelse, hvorfor denne løsning anses for at bidrage til fredningens formål i højere grad, end ved maling af overfladerne.

Klager har endelig anført, at fredningsnævnet ikke har foretaget det pligt-mæssige skøn i forbindelse med vurderingen af, om der kan meddeles dispensation til ændring af et område, som er udpeget efter § 3 i naturbeskyttelsesloven.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker indledningsvist i forhold til det af klager anførte vedrørende fredningsnævnets skøn efter naturbeskyttelseslovens § 3, at fredningsnævnet ikke har kompetence til at træffe afgørelse om forhold angående lovens § 3. Dette henhører under kommunernes kompetence, jf. lovens § 65, stk. 2. Nævnet bemærker i den forbindelse, at Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 3. november 2016 ikke ses at forholde sig til naturbeskyttelseslovens § 3.

Brænde- og redskabsskur

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet meddele dispensation fra en fastsat eller foreslået fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, samt hel eller delvis ophævelse af en fredning kan efter stk. 5 kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Matr. nr. 43aæ Anholt By, Anholt, er omfattet af fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt.

Der fremgår følgende af Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels, afgørelse af 11. december 2015 om fredningen:

”§ 1 Fredningens formål

Det er fredningens formål

- at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedulighederne for plante- og dyreliv,
- at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg,
- at sikre og styrke offentlighedens adgang,
- at sikre og styrke de geologiske kvaliteter,
- i særlig grad at tilgodese de biologiske, geologiske og landskabelige interesser i delområde A på Sønderbjerg,
- i særlig grad at tilgodese de landskabelige og rekreative interesser i delområde B ved Sønderbjerg, og
- at medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som området er udpeget for.

§ 2 Tilstandsændringer, byggeri, tekniske anlæg, oplag mv.

Der må ikke opføres bebyggelse eller etableres anlæg, medmindre sådanne tilstandsændringer umiddelbart er tilladt i de efterfølgende bestemmelser.

Der må ikke opstilles kiosker, skure, elmaster, boder, udsigtsplatforme eller overhovedet anbringes andre faste indretninger.

Om- og tilbygning af eksisterende, lovligt opførte ejendomme skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse mht. størrelse, placering, form og farvevalg.

Fredningsnævnet kan gøre sin godkendelse af bebyggelse betinget af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules. Såfremt der beplantes, skal det ske med naturligt hjemmehørende arter. Planter der nåle-træer, skal det være skovfyr og/eller ene.

[...]

§ 5 Særbestemmelser

[...]

Inden for den del af fredningen, der angår Nordbjerg og Havnebakken, er det ikke tilladt at opføre yderligere bebyggelse. Området fremgår af fredningskortets delområdekort.

[...]

§ 6 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke strider mod fredningens formål, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

[...]”

Miljø- og Fødevarerklagenævnet finder, at det ansøgte ikke med sikkerhed vil stride mod fredningens formål. Det er nævnets opfattelse, at det ansøgte er omfattet af fredningens bestemmelser om forbud mod tilstandsændringer, opførelse af bebyggelse og anlæg, terrænændringer og opførelse af yderligere bebyggelse i delområdet Nordbjerg. Nævnet skal derfor tage stilling til, om der kan meddeles dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

Ved vurderingen af, om et allerede etableret forhold kan lovliggøres, skal nævnet vurdere, hvorvidt der ville være blevet dispenseret hertil, såfremt der var ansøgt herom på forhånd, eller om der i øvrigt er forhold, som kan begrunde en efterfølgende dispensation. I den forbindelse kan hensynet til ejers eventuelle berettigede forventning og/eller gode tro, det samfundsmæssige værdispild og proportionalitetsprincippet indgå. Heroverfor står

formålet med forbudsbestemmelsen vedrørende fredningen, samt hensynet til retshåndhævelsen og præcedens.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels, afgørelse om afslag på lovliggørende dispensation til placering af brænde- og redskabsskur. Nævnet har især lagt vægt på, at forbuddet mod tilstandsændringer og opførelse af bebyggelse understøtter fredningens formål om at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter. Nævnet har desuden lagt vægt på, at fredningen tilsigter at fastholde fredningsområdet i samme tilstand som på fredningstidspunktet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ligeledes, at brænde- og redskabsskuret på den nuværende placering forstyrrer og ændrer oplevelsen af det fredede landskab og dermed tilsidesætter de landskabelige og naturmæssige kvaliteter, som fredningen skal opretholde. Nævnet har herved også lagt vægt på præcedens- og retshåndhævelsessyn.

Brænde- og redskabsskuret skal derfor fjernes og forholdene reableres efter tilsynsmyndighedens nærmere anvisning.

Træterrasse og beklædning på sommerhuset

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at det er nævnets opfattelse, at fredningsnævnet i sin afgørelse af 3. november 2016 har afslået at genoptage sin afgørelse af 18. februar 2015 om lovliggørende dispensation til bygningsændringer og træterrasse, som er meddelt på vilkår af, at beklædningen og terrassen males i samme farver som det oprindelige sommerhus.

Det følger af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, at en myndighed er forpligtet til at genoptage behandlingen af en sag, hvis der i forbindelse med anmodningen om genoptagelse fremkommer nye faktiske oplysninger af så væsentlig betydning, at der er en vis sandsynlighed for, at sagen havde fået et andet udfald, hvis oplysningerne havde foreligget i forbindelse med den oprindelige behandling af sagen.

En myndighed kan også være forpligtet til at genoptage behandlingen af en sag, hvis der ved den tidligere sagsbehandling er begået væsentlige fejl. Desuden kan væsentlige nye retlige forhold betyde, at der er en forpligtelse til at genoptage behandlingen af en sag.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at der ikke med klagers fornyede ansøgning om lovliggørende dispensation til bibeholdelse af træterrasse og træbeklædning på sommerhuset er fremkommet væsentlige nye oplysninger, der kunne have medført, at afgørelsen ville have fået et andet resultat. Det af klager anførte om, at renoveringen med ubehandlede naturmaterialer er sket med den hensigt, at materialerne patinerer til en naturlig og neutral farvenuance, hvilket i højere grad bidrager til opnåelse af fredningens formål end maling af overfladerne, kan ikke føre til et andet resultat.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ligeledes ikke, at der med Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 11. december 2015 om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt er fremkommet væsentlige nye retlige forhold, som kan betyde, at der er en forpligtelse til at genoptage behandlingen af sagen.

Vilkårene i fredningsnævnets afgørelse om lovliggørende dispensation af 18. februar 2015 om maling af beklædningen på sommerhuset og træterrassen skal derfor efterkommes.

3.2 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr ikke, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig dels afgørelse af 3. november 2016 om afslag på lovliggørende dispensation fra fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt til bibeholdelse af nuværende placering af et brænde- og redskabsskur, og afslag på genoptagelse af afgørelse om lovliggørende dispensation fra fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt til bibeholdelse af træterrasse og træbeklædning på sommerhus, alt på matr.nr. 43aæ Anholt By, Anholt, beliggende Nordstrandvej 77, 8592 Anholt.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del (j.nr.: ~~FN-NJN-125-2016~~) samt for klager og disses eventuelle repræsentant (j.nr. 171102) via klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

J.nr. FN-MJØ-125-2016
Red. MST

Afgørelsen vil blive offentliggjort på mfkn.naevneneshus.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Miljø- og Fødevareklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Klaus Meinby Lund
Stedfortrædende formand

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandouest@fredningsnaevn.dk)

Den 24. august 2021

FN-MJØ-009-2021. Gæstebolig, redskabsskur og platform

Fredningsnævnet modtog den 19. februar 2021 Norddjurs Kommunes udtalelse om bl.a. en ansøgning om udvidelse af gæstebolig/redskabsskur og lovliggørelse af et udhus/redskabsskur og en terrasseplatform på matr.nr. 41v Anholt By, Anholt, Sønderstrandvej 48, 8592 Anholt. Ansøgningen er indsendt af advokat Dorte Kirkeskov Carlsson for ejendommens ejere Bettina Elisabeth Kampmann og Keld Lindegaard Andersen.

Fredningsforholdene

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 11. december 2015 om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt. Det er fredningens formål at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levemulighederne for plante- og dyreliv, at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg, at sikre og styrke offentlighedens adgang, at sikre og styrke de geologiske kvaliteter, i særlig grad at tilgodese de biologiske, geologiske og landskabelige interesser i delområde A på Sønderbjerg, i særlig grad at tilgodese de landskabelige og rekreative interesser i delområde B ved Sønderbjerg og at medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som området er udpeget for.

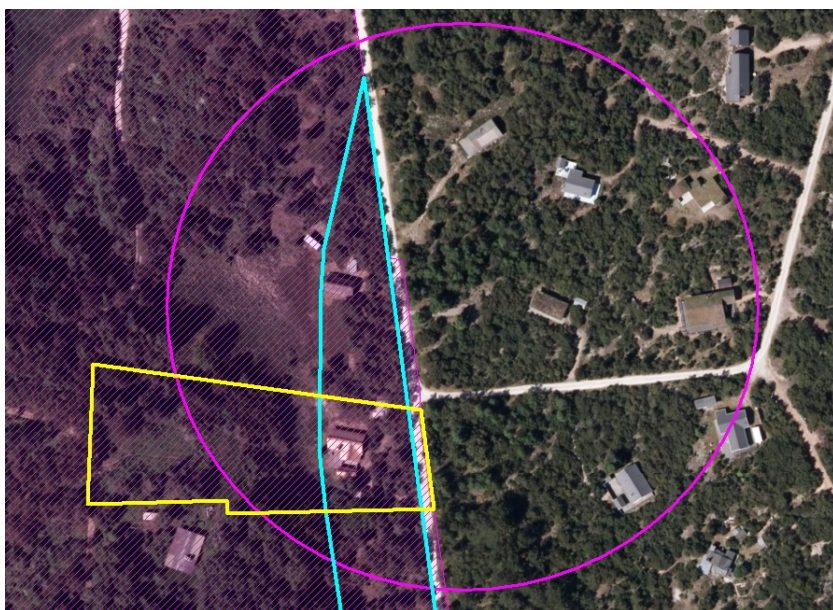
Ejendommen er beliggende i delområde B.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at der ikke må opføres bebyggelse eller etableres anlæg. Der må således ikke opstilles kiosker, skure, elmaster, boder, udsigtsplatforme eller overhovedet anbringes andre faste indretninger. Om- og tilbygning af eksisterende lovligt opførte ejendomme skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse med hensyn til størrelse, placering, form og farvevalg. Fredningsnævnet kan gøre sin godkendelse af bebyggelse betinget af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules. Såfremt der beplantes, skal det ske med naturligt hjemmehørende arter. Planter der nåletræer, skal det være skovfyr og eller/ene.

Det fremgår af fredningens særbestemmelser for delområde B, at det for bl.a. matr.nr. 41v Anholt By, Anholt er tilladt at have ét sommerhus og 1 udhus. Byggeplaner skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse med hensyn til størrelse, placering, form og farvevalg. Byggeri skal placeres diskret i terrænet, og udseende og materialevalg skal følge anvisningerne i den gældende lokalplan. Fredningsnævnet kan gøre sin godkendelse af bebyggelse betinget af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules. Der må ikke opføres ny bebyggelse inden for en radius på 100 meter fra mindesmærket Jutlandiamonumentet.

Fredningssagen blev rejst i december 2012 og offentligt bekendtgjort i januar 2013.

Ejendommens placering i fredningen og i forhold til Jutlandiamonumentet er illustreret på følgende kortbilag, hvor fredningens afgrænsning er markeret ved skravering, mens delområde B er indtegnet med turkis farve, Jutlandiamonumentets beskyttelseslinje med pink farve og ejendommens skel med gul farve:

Ejendommen var forud for fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 16. december 1960 om fredning af Sønderbjerg. Fredningen havde ikke en formålsbestemmelse, men det fremgår, at den blev gennemført, idet Sønderbjerg på grund af sin skønhed, beliggenhed og ejendommelighed, herunder på grund af udsigten til Sønderbjerg og udsigten fra Sønderbjerg havde væsentlig betydning for almenheden.

Det fremgik af fredningens bestemmelser for delområde C, at der for bl.a. matr.nr. 41v Anholt By, Anholt kun måtte opføres et sommerhus eller anden beboelse med tilhørende udhus. Det fremgår videre, at byggeri og tilbygning ikke måtte påbegyndes, forinden der med fredningsnævnet var forhandlet og opnået enighed om placering, form og farver, og at der ikke måtte opstilles telegrafmaster, iskiosker, beboelseskøretøjer eller andre skæmmende indretninger.

Ved fredningsnævnets afgørelse af 15. august 1988 blev der ikke meddelt dispensation til at ændre indretningen af ejendommens redskabsrum, således at alene en mindre del fortsat blev anvendt som redskabsrum, mens størstedelen skulle anvendes som gæstehytte. De ydre bygningsændringer bestod i, at der blev isat nye vinduer og en adgangsdør. Fredningsnævnet begrundede afgørelsen med, at det principielt var uheldigt med indretning af rum til beboelse i udhuse (F.S. 61/88). Overfredningsnævnet ændrede den 1. november 1988 afgørelsen og meddelte dispensation med henvisning til, at de hensyn, der blev varetaget med fredningen, ikke fandtes at hindre, at et bestående lovligt udhus blev indrettet til også at tjene som gæstehytte (j.nr. 1296/58-1/88).

Ved fredningsnævnets afgørelse af 26. oktober 2011 blev der ikke meddelt lovliggørende dispensation til at bevare en udsigtsplatform på ejendommen, som var opført på toppen ved skrænten til Sønderbjerg indenfor fredningens delområde A, hvor der var forbud mod at anbringe nogen form for faste indretninger (journal nr. 8900-01-2011.56). Natur- og Miljøklagenævnet stadfæstede afgørelsen. Norddjurs Kommune har oplyst, at udsigtsplatformen blev påbudt fjernet den 11. juli 2012, og at det fremgår af kommunens besigtigelsesnotat af 17. juni 2013, at den var fjernet.

Ved fredningsnævnets afgørelse af 18. februar 2015 blev der ikke meddelt dispensation til at opføre et anneks på 17½ m² på naboejendommen matr.nr. 41u Anholt By, Anholt. Fredningsnævnet begrundede afgørelsen med, at der i forvejen var et sommerhus og et udhus på ejendommen, og at opførelse af et anneks derfor ville være i strid med fredningsbestemmelserne om, at der alene måtte være et sommerhus og et udhus på ejendommen. Der blev samtidig truffet afgørelse om fjernelse af en ulovlig opsat skurvogn (FN 2013.75).

Fredningsnævnet meddelte efterfølgende den 24. august 2015 dispensation til på naboejendommen matr.nr. 41u Anholt By, Anholt at opføre et anneks med toilet på 24,37 m² til erstatning for et udhus på 6,78 m², som rummede ejendommens eneste toilet. Bygningen blev opført i en mindsteafstand på 41 meter fra Jutlandia-monumentet, og udvidelsen i grundarealet blev foretaget væk fra monumentet. Fredningsnævnet begrundede afgørelsen med, at der i forvejen var et udhus, som blev fjernet, og at opførelsen af det nye udhus skete væk fra monumentet. Fredningsnævnet bemærkede, at dispensationen ikke kunne udnyttes, før skurvognen var fjernet, da det ville være i strid med fredningen (FN 2015.73).

Ansøgningen

Fredningsnævnet modtog den 14. januar 2021 advokat Dorte Kirkeskov Carlssons brev, hvor hun for Bettina Elisabeth Kampmann og Keld Lindegaard Andersen ansøgte om godkendelse af udvidelse af eksisterende anneks opført i overensstemmelse med fredningen, subsidiært dispensation til en udvidelse fra 10 m² til 40 m² og lovliggørende dispensation til et udhus på 21 m².

Det er om ejendommens bygninger og baggrunden herfor anført, at Bettina Elisabeth Kampmann og Keld Lindegaard Andersen købte ejendommen i foråret 2008, hvor bygningsmassen var den samme som i dag med en beboelsesbygning på 82 m² opført i 1977 og et anneks på 10 m² opført i 1977 samtidig med boligen og i umiddelbar tilknytning hertil og ombygget i 1988. Der var endvidere et redskabsskur/udhus på 21 m² opført som en brændehæk og udvidet som tremmeskur i 1998 og et blikskur til cykler på ca. 9 m² opført i 1995. Der var herudover på ejendommens nordøstlige hjørne en terrasse, som også lå der ved Bettina Elisabeth Kampmann og Keld Lindegaard Andersens overtagelse af ejendommen, og som herefter blev renoveret.

Det er om fredningen bl.a. anført, at fredningsnævnet har afsagt en lang række afgørelser vedrørende tilladelser til om- og tilbygninger for ejendomme, der er beliggende i samme delområde som matr. nr. 41v Anholt By, Anholt. Det er nærmere anført, at fredningsnævnet i en lang række tilfælde har meddelt tilladelse til udvidelse af eksisterende lovlige sommerhuse og udhuse/annekser, at fredningsnævnet har givet tilladelse til etablering af et udhus, selvom det ikke var tilladt i fredningen (afgørelse af 30. april 2020, j.nr. 35/2002), at fredningsnævnet har lagt vægt på, at der er begrænsede muligheder for at fragte cykler til og fra Anholt og derfor har givet dispensation til halvtag til cykler (afgørelse af 25. maj 2001, j.nr. 108/2000), og at fredningsnævnet har givet tilladelse til udvidelser samtidig med bibeholdelse af både anneks og udhus (afgørelse af 7. oktober 1996, j.nr. 88/1996).

Det er videre anført, at der i øvrigt i nærområdet ses at være en lang række ejendomme, hvorpå der er placeret mere end to bygninger. Der er generelt behov for at modernisere de bygninger, der er i det pågældende område på Anholt. Det skal naturligvis ske med respekt for fredningens formål, men det bør samtidig også tillægges vægt, at fredningens restriktioner om antallet af bygninger mv. resulterer i, at det er om end meget svært at have nytte af et sommerhus på øen. Hvis kravet om én beboelsesejendom og et udhus/anneks skal oprettholdes, betyder det, at cykler, haveredskaber, havemøbler mv. ikke kan opbevares forsvarligt. Det er formentlig også resultatet af sådanne behov, der gør, at flere i området har mere end to bygninger placeret på deres ejendomme. At ejendommene kan anvendes som moderne sommerhuse bør således tillægges stor vægt, hvis det sker med respekt for fredningens formål.

Det er om ansøgningen om godkendelse af udvidelse af det eksisterende anneks, subsidiært dispensation til opførelse af et nyt anneks nærmere anført, at annekset ønskes udvidet fra 10 m² til 40 m², da det ikke lever op til de standarder, der er til sommerbeboelse i dag. Det vil blive opført i samme trævariant, farve og med stråtag, som det i forvejen fremstår. Det er og vil fortsat være placeret i umiddelbar forlængelse af sommerhuset. Der søges i henhold til fredningsbestemmelserne om fredningsnævnets godkendelse af om- og tilbygningen. Hvis fredningsnævnet vurderer, at der er tale om ny bebyggelse, søges der subsidiært om dispensation med henvisning til, at udvidelsen ikke strider mod fredningens formål særligt når henses til placeringen og materialevalg, som er i fuld overensstemmelse med forholdene i dag.

Det er om ansøgningen om lovliggørende dispensation til udhuset nærmere anført, at det ikke strider mod fredningens formål. Det er placeret på ejendommens sydøstlige del tæt på skel og med tæt beplantning ud mod vejen. Det er beliggende ca. fem meter fra annekset. Udhuset kan på baggrund af sin placering og beplantningen heller ikke ses fra kystsiden, som er omfattet af en mere restriktiv fredning (delområde A). Udhuset påvirker således ikke områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter overordnet og konkret hverken i forhold til delområde A eller B. Der henvises til fredningsnævnets afgørelse af 30. april 2002, hvor der i delområde A blev givet tilladelse til at opføre et udhus på ca. 15 m² med en placering ca. 12 meter fra det eksisterende sommerhus. Der blev ved afgørelsen lagt vægt på udhusets placering på grunden, der betød, at det ville være meget lidt synligt. Der blev endvidere lagt vægt på, at beplantningen ville skjule udhuset.

Det er videre anført, at udhuset bruges til opbevaring af bl.a. cykler, havemøbler, brænde, grill og haveredskaber mv. Fredningsnævnet anmodes som i afgørelsen fra 2001 om at lægge vægt på de begrænsede muligheder for at fragte cykler til og fra Anholt. Udhusets opførelse og udvidelse skete efter den tidligere ejers inddragelse af Grenå Kommune, som gav tilladelse til byggeriet. Han var derfor i god tro og havde en berettiget forventning om udhusets lovlighed i forhold til fredningen, og det var Bettina Elisabeth Kampmann og Keld Lindegaard Andersen naturligvis også ved deres køb af ejendommen. Udhusets placering væk fra Jutlandiamindesmærket og den eksisterende beplantning betyder endvidere, at der kan dispenseres fra mindesmærkets beskyttelseslinje.

Der er med ansøgningen nærmere redegjort for og dokumenteret, at der i 1993/94 blev opført et redskabsskur på 9 m² og en brændehæk på 5,2 m² med Grenås Kommunes tilladelse, og at kommunen i 1998 gav ibrugtagningstilladelse til et halvtag.

Det er endelig anført, at hvis fredningsnævnet ikke meddeler lovliggørende dispensation, så ønskes fredningsnævnets tilkendegivelse af, hvorvidt annekset kan udbygges med et yderligere antal m² tilsvarende udhuset, som kan anvendes til opbevaring.

Det fremgår af ansøgningens bygningstegninger, at det ansøgte anneks har et soveværelse på 5,16 m², et badeværelse på 4,94 m², et alrum på 19,03 m² og et soveværelse på 6,05 m² med 4,4 m² hems.

Norrdjurs Kommunes udtalelse

Norrdjurs Kommune har i sin udtalelse af 19. februar 2021 behandlet forholdene på ejendommen med udgangspunkt i følgende oversigtskort, hvor afgrænsningen af fredningens delområde B er markeret med turkis, skel er markeret med gult, mens bygninger og konstruktioner er nummereret:

Bygning 1 er det eksisterende sommerhus. Det er på 82 m² og er opført i 1977. Det er det tredje største sommerhus i delområde B, hvor det mindste er på 35 m² og det største på 87 m².

Bygning 2 er den eksisterende gæstebolig/redskabsskur. Der var oprindeligt tale om et redskabsrum på 10 m². Overfredningsnævnet meddelte dispensation til fremtidig indretning med både redskabsrum og gæsterum med sovepladser. Bygningen er i BBR noteret som anden bygning til fritidsformål, men ikke som et anneks. Der foreligger ikke senere sager vedrørende en ændret anvendelse, og der må derfor fortsat være tale om et redskabsrum og et gæsterum. Bygningens anvendelse i dag er efter kommunens opfattelse ikke i overensstemmelse med dispensationen, da det i ansøgningen klart fremgår, at andre bygninger på grunden har funktion som opbevarings- eller redskabsrum. Det er kommunens vurdering, at udvidelsen kræver fredningsnævnets dispensation, idet Overfredningsnævnet i 1988 meddelte dispensation og ikke en godkendelse, selvom der kun var tale om en ændret indretning og isætning af dør og vinduer. Der er derudover tale om en betragtelig udvidelse af bygningens grundplan og højde. Da det eksisterende sommerhus kun vil være dobbelt så stort som den nye bygning, vil den samlede bygningsmasse opleves mere markant i området. Det skal også ses i lyset af, at de to nye bygninger efter udvidelsen vil have den største samlede bygningsmasse i delområde B med 122 m², hvor den næststørste grund har en samlet bygningsmasse på 99 m². Til yderligere sammenligning vil bygningen få en større grundplan end de to nærmeste sommerhuse i delområde B, som er på henholdsvis 38 m² og 35 m².

Bygning 3 er et redskabsskur/udhus på 21 m². Grenå Kommune meddelte i 1995 tilladelse til en brændehæk på 5 m² og igen i 1998 til udvidelse af brændehækken ved forlængelse af et tagudhæng foran brændehækken, så der fremkom et halvtag med åben side mod vejen til vinteropbevaring af udemøbler og større haveredskaber mv. Der er givet byggetilladelse til et halvtag med grundplan på i alt 17,2 m², og den nuværende bygning er således 3,8 m² større. Bygningen er opført uden fredningsnævnets dispensation. I 1995 og 1998 var det ikke en kommunal opgave at udarbejde indstillinger til fredningsnævnet og håndhæve overtrædelser, og det har ikke været muligt at lokalisere, om der har været fremsendt en dispensationssag til Århus Amt hverken i 1995 eller 1998. Det er imidlertid Norddjurs Kommunes vurdering, at der ikke ville være blevet meddelt dispensation til en tredje bygning på grunden både på grund af bestemmelsen om ét sommerhus og ét udhus, og at dispensationen til ombygning af bygning 2 også var meddelt til for fremtiden at rumme et redskabsrum til opbevaring. I den nuværende fredning er det yderligere præciseret, at der ikke må ske ny bebyggelse indenfor Jutlandiamonumentets beskyttelseslinje. Det er således kommunens vurdering, at hvis der forelå en ny ansøgning om opførelse af et udhus, ville kommunen indstille et afslag til fredningsnævnet med udgangspunkt i de gældende fredningsbestemmelser.

Bygning 4 er et blikskur på 9 m², der er opført i 1995 med henblik på opbevaring af cykler. Ansøgerne vil fjerne det.

Konstruktion 5 er en fast indretning i form af et halvtag på ca. 4 m², som er en bruserafskærmning med en udendørs koldtvandsbruser. Ansøgerne vil fjerne den.

Konstruktion 6 er en fast indretning i form af en platform, hvorom der ikke blev meddelt lovliggørende dispensation i 2012. Den blev i 2013 flyttet til sommerhusets nordøstlige hjørne i retning mod Jutlandiamonumentet. Det er således Norddjurs Kommunes vurdering, at der er tale om den samme konstruktion. Det kan ikke via luftfotos dokumenteres, at der i forvejen var en terrasse det pågældende sted. Det er kommunens vurdering, at der er tale om en fast indretning, som er etableret i 2013, hvor fredningssagen for Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg var rejst. Det vurderes derfor, at platformen er placeret i strid med fredningsforslaget og den efterfølgende fredning. Om platformen, der er placeret indenfor Jutlandiamonumentets beskyttelseslinje, også er i strid med særbestemmelserne for monumentet, må bero på fredningsnævnets vurdering af, om der er tale om nyt byggeri.

Norddjurs Kommune har i relation til ansøgernes overordnede betragtninger anført, at den omtalte praksis, hvor der er dispenseret til udhuse/halvtag/anneks mv., er ældre afgørelser før kommunesammenlægningen, og kommunen har derfor ingen bemærkninger til afgørelserne udover, at sagsbehandlingen ganske sikkert er

forløbet med udgangspunkt i fredningsbestemmelserne og en konkret vurdering af de fysiske forhold på grundene. Kommunen har til gengæld kendskab til en yngre sag fra 2015 indenfor delområde B, hvor praksis er særdeles restriktiv. Kommunen har på baggrund af oplysningen om, at der i nærområdet er en lang række ejendomme, hvorpå der er placeret mere end to bygninger, gennemgået samtlige 12 ejendomme i delområde B. Ved gennemgang af luftfoto sammenholdt med oplysninger i BBR er der lokaliseret én yderligere sommerhusejendom, der er bebygget med mere end to bygninger, som der ikke er meddelt dispensation til fra fredningen. Kommunen har til bemærkningerne om behovet for modernisering af bygninger, herunder at det er svært at have nytte af sommerhuse med kun ét sommerhus og ét udhus ved en moderne anvendelse af sommerhusejendomme anført, at der er tale om en relativt ny fredning, hvor motivationen bl.a. var at modernisere de ældre fredninger på Anholt. Fastholdelse af bestemmelserne om ét sommerhus og ét udhus i delområde B og skærpelsen/præciseringen af bestemmelserne indenfor Jutlandiamonumentets beskyttelseslinje anses af kommunen som en klar hensigt fra fredningsnævnets side om at værne om de landskabelige og naturmæssige oplevelser langs Sønderstrandvej ved foden af selve Sønderbjerg. I forbindelse med fredningsprocessen havde samtlige ejere omfattet af fredningsforslaget mulighed for at kommentere og indgive indsigelser til forslaget, og kommunen har ikke kendskab til indsigelser fra ejere af ejendomme i delområde B.

Norddjurs Kommune har videre anført, at ejendommen er beliggende i Natura 2000-område nr. 46 Anholt og havet nord for, som består af habitatområde 42 og fuglebeskyttelsesområde 32. Det er kommunens vurdering, at det ansøgte ikke vil have en væsentlig påvirkning på udpegningsgrundlaget eller bilag IV-arter.

Norddjurs Kommune har som sin indstilling til fredningsnævnet udtalt, at bygning 1 og 2 er de eneste bygninger, som er opført lovligt i fredningen. Da det er fredningens formål at sikre områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter og i lyset af, at skærmende beplantning ikke kan sikres på sigt, er det kommunens vurdering, at fjernelse af samtlige øvrige småbygninger/faste installationer vil højne oplevelsen af de landskabelige værdier, der ønskes bevaret i fredningens formålsbestemmelse. Derudover vil bestemmelsen om kun to bygninger på grunden være opfyldt. Da der er tale om en betydelig udvidelse af bygning 2, som sammen med det eksisterende sommerhus vil være den sommerhusgrund, der har den største bygningsmasse i delområde B, er det kommunens vurdering, at der bør være mulighed for opbevaring af diverse udendørs inventar i bygning 2 enten ved indretning af et separat rum eller i det planlagte alrum, når sommerhuset ikke er i brug. Alternativt kan der etableres et mindre halvtag på den nye bygning, hvor cykler og brænde kan stå tørt i sommerhalvåret, når sommerhuset er beboet. Der er derfor ikke grundlag for en yderligere udvidelse, hvis der ikke meddeles dispensation til bygning 3. Da der med bygning 2 er tale om det samme materialevalg og udtryk som det eksisterende sommerhus, og da bygningen opføres i nær tilknytning til sommerhuset, er det kommunens vurdering, at bygningens fremtidige fremtoning ikke vil påvirke områdets landskabelige værdier i negativ retning.

Norddjurs har herefter sammenfattende indstillet, at der meddeles dispensation til at udvide bygning 2 fra 10 m² til 40 m² på vilkår om, at bygning 4 og de faste installationer 5 og 6 fjernes, og at der fastsættes et tidspunkt for, hvornår de skal være fjernet, at der ikke meddeles lovliggørende dispensation til bygning 3, og at der fastsættes et tidspunkt for, hvornår den skal være fjernet, og at fredningsnævnet tager stilling til, om den nye bygning 2 også skal anvendes til opbevaring af cykler, havemøbler mv., eller om der skal meddeles dispensation til et halvtag, der etableres udenpå den nye bygning.

Danmarks Naturfredningsforening har oplyst ikke at have bemærkninger til sagen.

Ansøgerens supplerende bemærkninger

Advokat Dorte Kirkeskov Carlsson har den 26. marts 2021 supplerende og med henvisning særligt til et indhentet brev fra den tidligere ejer af ejendommen anført, at ansøgerne er uforstående overfor Norddjurs Kommunes vurdering af, at anvendelsen af bygning 2 ikke er i overensstemmelse med Overfredningsnævnets afgørelse. Anvendelsen af betegnelsen anneks er ikke væsentlig for sagen eller en indikation på, at der nu skulle være tale om en ulovlig anvendelse. Der er fortsat tale om anvendelse til redskabsrum og gæsterum med sovepladser, og der er ikke sket udvidelse siden 1988. Kommunens bemærkninger om, at man ikke kan sikre beplantning som afskærmning for bygning 3 må afvises. Fredningsnævnet kan netop betinge tilladelser og

naturligvis også dispensationer af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules. I øvrigt bemærkes det, at der allerede er beplantning, der skærmer for udhuset, som naturligvis påtænkes bevaret. Der er i øvrigt henvist til den tidligere ejers brev, hvoraf bl.a. fremgår, at udhusets størrelse på 21 m² er i overensstemmelse med de udstedte tilladelser, og at han var i god tro i relation til, om det krævede fredningsnævnets dispensation. Det er i relation til terrassen anført, at det er uvist, hvilken betydning det skulle have, at den stammer fra en tidligere sag. Terrassen er ganske rigtigt denne platform, men det har ingen relevans. Den erstatter en tidligere terrasse. Det er om en yderligere udvidelse af bygning 2, hvis der ikke meddeles lovliggørende dispensation til bygning 3, anført, at kommunens vurdering af ansøgernes behov for opbevaring er uden betydning for sagen. Opbevaring af haveudstyr indendørs i sommerhuset kan dog ikke ske, da det også anvendes om vinteren.

Det er endelig om havebruseren og blikskuret anført, at begge konstruktioner vil blive fjernet.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 22. juni 2021 ved Martin Møller-Heuer, Bjarne Golles og Gitte Busck. Endvidere deltog Bettina Elisabeth Kampmann og Keld Lindegaard Andersen, Norddjurs Kommune ved Rikke Høgh Kroier og Friluftsrådet ved Thorkil Danielsen. Forholdene omkring udhuset/anneksets udvidelse, udhuset/redskabsskuret og terrassen blev gennemgået. Havebruseren og blikskuret var fjernet. Det blev særligt om terrassen anført, at der i forvejen var en terrasse i terræn det pågældende sted. Da de fik påbud om at fjerne platformen fra toppen af skrænten, placerede de den i stedet ovenpå terrassen.

Fredningsnævnets afgørelse

Den nuværende og tidligere fredning for bl.a. Sønderbjerg betyder, at udvidelse af udhuset/annekset og bibeholdelse af udhuset/redskabsskuret og terrasseplatformen kræver dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, eller stk. 3.

Det fremgår ikke af sagen, om terrasseplatformen fik sin nuværende placering før eller efter januar 2013, hvor der skete offentlig bekendtgørelse af fredningsforslaget for Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg, og hvorefter der ikke måtte foretages noget i strid med de foreslåede fredningsbestemmelser, men terrasseplatformen er under alle omstændigheder i strid med begge fredningers forbud mod bebyggelse mv. På den baggrund og da der er tale om en meget markant og høj platform med flere trappetrin og rækværk ud mod Sønderstrandvej, meddeles der ikke lovliggørende dispensation til terrasseplatformen. Hensynet til at undgå en uheldig præcedensvirkning er indgået i grundlaget for afgørelsen.

Fristen for terrasseplatformens fjernelse fastsættes til den 31. december 2021.

Udhuset, som bruges som redskabsskur, blev opført uden fredningsnævnets dispensation og er derfor ikke lovligt i fredningen. Det blev imidlertid opført med tilladelse fra daværende Grenå Kommune inden de nuvæ-

rende ejeres overtagelse af ejendommen og har siden den tid stået upåtalet. Det er på den baggrund fredningsnævnets opfattelse, at der ikke er grundlag for at kræve udhuset fjernet, og at der derfor principielt kan meddeles lovliggørende dispensation til udhuset.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at der i en fredning med forbud mod bebyggelse og herunder mod bebyggelse indenfor 100 meter fra Jutlandiamonumentet skal udvises betydelig påpasselig i relation til at tillade større udvidelser af udhuse, herunder udhuse der anvendes som annekset. Det er på den baggrund fredningsnævnets opfattelse, at der ikke er grundlag for at udvide et annekset fra 10 m² til 40 m².

Der er i forvejen tre bygninger på ejendommen i en fredning, hvor der alene kan opføres et sommerhus og et udhus og således højst to bygninger. Det er på den baggrund, og da der er tale om en stor bygningsmasse for områdets ejendomme, endvidere fredningsnævnets opfattelse, at der under de omstændigheder ikke er grundlag for at tillade nogen form for udvidelse af annekset.

Fredningsnævnet er dog efter en konkret vurdering indstillet på at acceptere en udvidelse af annekset svarende til den størrelse af redskabsskuret, som det efter sagens oplysninger kan lægges til grund, at Grenå Kommune gav tilladelse til og således en udvidelse på 17 m², mod at redskabsskuret fjernes.

Der meddeles således sammenfattende dispensation til en udvidelse af annekset til 27 m², inkl. en eventuel overdækning til cykler mv. på betingelse af, at redskabsskuret fjernes senest samtidig med anneksets opførelse.

Hvis en sådan dispensation ikke ønskes udnyttet, idet redskabsskuret ønskes bibeholdt, meddeles der ikke dispensation til at udvide annekset, men lovliggørende dispensation til bibeholdelse af redskabsskuret.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førstestansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Gitte Busck,
2. Bettina Elisabeth Kampmann og Keld Lindegaard Andersen,
3. advokat Dorte Kirkeskov Carlsson
4. Miljøstyrelsen,
5. Norddjurs Kommune, j.nr. 20/19602,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Norddjurs,
10. Dansk Botanisk Forening,
11. Friluftsrådet, centralt,
12. Friluftsrådet, kreds Midtjylland,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 24. august 2021

FN-MJØ-108-2021. Naturpleje på Anholt

Fredningsnævnet meddelte den 20. september 2018 lovliggørende dispensation til udført naturpleje på Anholt i 2016 og 2017 i form af genpleje efter en tidligere dispensation til naturpleje og til at udføre en sådan genpleje fra 2018 til 2020 (FN-MJØ-100-2018).

Ansøgningen omfattede genpleje fra 2018 til 2025, men fredningsnævnet besluttede at begrænse dispensationen til og med 2020, hvorefter der kunne holdes et møde til afklaring af effekten af naturplejen og nødvendige fortsatte tiltag for at opnå formålet med naturplejen.

Fredningsnævnet gennemførte dette møde med besigtigelse den 22. juni 2021 med repræsentanter for Norddjurs Kommune, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet.

Da fredningsnævnet ved besigtigelsen kunne konstatere, at naturplejen har en gavnlig effekt, og at der fortsat er behov for at udføre naturpleje, forlænger fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 den allerede meddelte dispensation til også at omfatte årene 2021 til 2025.

Fredningsnævnets afgørelse af 20. september 2018 medtages som bilag til fredningsnævnets afgørelse.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Gitte Busck,
2. Jens Christian von der Maase,
3. Miljøstyrelsen,
4. Norddjurs Kommune,
5. Danmarks Naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs,
7. Dansk Ornitologisk Forening, København,
8. Dansk Ornitologisk Forening, Norddjurs,
9. Dansk Botanisk Forening, København,
10. Friluftsrådet, centralt,
11. Friluftsrådet, kreds Østjylland,
12. Region Midtjylland,
13. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 8. december 2021

FN-MJØ-145-2021. Bænke på Anholt

Fredningsnævnet modtog den 6. december 2021 Norddjurs Kommunes udtalelse om en ansøgning om at opstille to bænke på matr.nr. 43a Anholt By, Anholt, som ejes af Jens Christian von der Maase, og én bæk på matr.nr. 26a Anholt By, Anholt, som ejes af Anholt Havn A/S. Ansøgningen er indsendt af Anholt Grundejerforening, som har oplyst, at opstillingen er tiltrådt af ejendommenes ejere.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 11. december 2015 om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt. Det er fredningens formål at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedygtighederne for plante- og dyreliv, at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg, at sikre og styrke offentlighedens adgang, at sikre og styrke de geologiske kvaliteter, i særlig grad at tilgodese de biologiske, geologiske og landskabelige interesser i delområde A på Sønderbjerg, i særlig grad at tilgodese de landskabelige og rekreative interesser i delområde B ved Sønderbjerg og at medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som området er udpeget for.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at der ikke må opføres bebyggelse eller etableres anlæg. Der må således ikke opstilles kiosker, skure, elmast, boder, udsigtsplatforme eller overhovedet anbringes andre faste indretninger.

Norddjurs Kommune har oplyst, at Anholt Grundejerforening har oplyst, at der gennem årene har været en gentagen efterspørgsel af bænke på Anholts smukke udsigtsposter. Der er tale om en bænketype, som skal nedstøbes. Den består af varmgalvaniseret stål og sorte plastplanker med en længde på 180 cm og en bredde på 36 cm. Det er kommunens vurdering, at bænken er omfattet af fredningens bestemmelser om forbud mod "andre faste indretninger", og at opstillingen derfor kræver fredningsnævnets dispensation. Det understøttes også af, at de skal placeres permanent i fredningen.

Norddjurs Kommune har videre oplyst, at bænken placeres i Natura 2000-område nr. 46 Anholt og havet nord for, som består af habitatområde 42. Bænkenes placering fremgår af et oversigtskort, og det er kommunens vurdering, at placering 1 og 3 ikke vil have en væsentlig påvirkning på udpegningsgrundlaget, og at placering 2 ikke vil være i modstrid med udpegningsgrundlaget eller medføre forstyrrelser, der har negativ effekt på arealet. Det er videre kommunens vurdering, at placering 1 ikke vil have en negativ indflydelse på bilag IV-arter, og at placering 2 og 3 ikke vil påvirke eventuelt forekommende bilag IV-arter.

Norddjurs Kommune har som sin indstilling anført, at der er tale om et projekt, der vil sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt. Da bænken ikke vil påvirke naturindhold og landskab i negativ retning, finder kommunen, at bænken ikke vil få nævneværdig betydning for de hensyn, der skal varetages med fredningen. Det indstilles derfor, at fredningsnævnet meddeler dispensation.

Bænkenes placering fremgår af følgende oversigtskort:

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, eller stk. 3.

Det bemærkes indledningsvis, at fredningsnævnet ikke har hørt Danmarks Naturfredningsforening om ansøgningen og udtalelsen fra Norddjurs Kommune, idet foreningens repræsentant på Anholt i forbindelse med behandlingen af andre sager på Anholt i juni 2021 foreviste en af de tre nu ansøgte placeringer og i den forbindelse bakkede op om projektet.

Opstillingen af de tre bænke understøtter fredningens formål om at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg. På den baggrund og da bænken ikke har nogen reel negativ betydning for områdets landskabelige værdier, meddeler fredningsnævnet dispensation.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjarne Golles,
2. Gitte Busck,
3. Anholt Grundejerforening,
4. Jens Christian von der Maase,
5. Anholt Havn A/S,
6. Miljøstyrelsen,
7. Norddjurs Kommune, j.nr. 21/14901,
8. Danmarks Naturfredningsforening, København,
9. Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs,
10. Dansk Ornitologisk Forening, København,
11. Dansk Ornitologisk Forening, Norddjurs,
12. Dansk Botanisk Forening,
13. Friluftsrådet, centralt,
14. Friluftsrådet, kreds Midtjylland,
15. Region Midtjylland,
16. Slots- og Kulturstyrelsen.

Den 1. juni 2022

FN-MJØ-066-2022. Tilbygning til sommerhus

Fredningsnævnet modtog den 18. maj 2022 Norddjurs Kommunes udtalelse om en ansøgning om lovliggørende dispensation til en tilbygning til et sommerhus på matr.nr. 43aæ Anholt By, Anholt, Nordstrandvej 77, Anholt. Ejendommen ejes af Christoffer Harlang og Signe Læssøe Stephensen.

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 11. december 2015 om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt. Det er fredningens formål at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedygtighederne for plante- og dyreliv, at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg, at sikre og styrke offentlighedens adgang, at sikre og styrke de geologiske kvaliteter, i særlig grad at tilgodese de biologiske, geologiske og landskabelige interesser i delområde A på Sønderbjerg, i særlig grad at tilgodese de landskabelige og rekreative interesser i delområde B ved Sønderbjerg og at medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som området er udpeget for.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at der ikke må opføres bebyggelse eller etableres anlæg. Der må således ikke opstilles kiosker, skure, elmaster, boder, udsigtsplatforme eller overhovedet anbringes andre faste indretninger. Om- og tilbygning af eksisterende lovligt opførte ejendomme skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse mht. størrelse, placering, form og farvevalg.

Norddjurs Kommune har oplyst, at kommunen i juni 2021 er gjort opmærksom på, at der er opført en tilbygning til sommerhuset. Nedenstående foto fra juni 2021 viser tilbygningen til venstre for det eksisterende sommerhus.

Ejerne er partshørt og varslet påbud og har efterfølgende søgt om retlig lovliggørelse. Det har været deres ønske at udvide sommerhuset med nyt bad og toilet, fordi det oprindelige var uden bad og havde en meget

lille og upraktisk størrelse (ca. 0,9 x 2,1 meter). Som en naturlig forlængelse af husets lave længe mod syd-øst er der således opført en tilbygning med et badeværelse med udvendige mål 2,4 x 2,4 meter, hvor der er indrettet bad, håndvask og toilet. Hovedkonstruktion, tagform og materiale er som det eksisterende sommerhus i træstolper 10 x 10 cm på punktfundament, taget i sort pap og facadebeklædningen og reveldør i douglas fyrretræ. Tilbygningen får samme brune farve, som det eksisterende sommerhus er påbudt malet i, men endnu ikke var udført på det tidspunkt, billedet var taget.

Det fremgår af BBR, at sommerhuset er på 39 m².

Norddjurs Kommune har videre oplyst, at tilbygningen er indenfor Habitatområde nr. 46 Anholt og Havet nord for. Det er kommunens vurdering, at tilbygningen ikke vil kunne medføre en væsentlig påvirkning på de arter og naturtyper, som Natura 2000-området er udpeget for at beskytte, eller bilag IV-arter.

Norddjurs Kommune har som sin indstilling anført, at der er tale om en tilbygning af en beskeden størrelse, som efter endt malerarbejde vil fremstå som en del af en samlet helhed med det eksisterende sommerhus. Tilbygningen vil således ikke påvirke områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter. Kommunen finder derfor, at det ansøgte ikke vil få nævneværdig betydning for de hensyn, der skal varetages med fredningen, og indstiller, at der meddeles dispensation.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, eller stk. 3.

Der er i fredningen ikke et decideret forbud mod tilbygninger til eksisterende lovligt opførte bygninger, men tilbygningens størrelse, placering, form og farvevalg skal godkendes af fredningsnævnet.

Det er fredningsnævnets praksis, at der til mindre sommerhuse kan etableres mindre og mere tidssvarende bad og toiletforhold.

På den baggrund og efter en konkret vurdering af forholdene på ejendommen, som fredningsnævnets formand også konstaterede med det daværende fredningsnævn ved andre besigtigelser på Anholt i juni 2021, meddeles der lovliggørende dispensation til tilbygningen, som ikke medfører nogen ændret oplevelse af fredningen.

Det er et vilkår for den retlige lovliggørelse, at tilbygningen males i den samme farve, som sommerhuset er påbudt malet i.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjørn Rømer Westh,
2. Jytte Dalgaard,
3. Christoffer Harlang og Signe Læssøe Stephensen,
4. Miljøstyrelsen,
5. Norddjurs Kommune, j.nr. 21/8108,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs,
8. Danmarks Naturfredningsforening, Anholt,
9. Dansk Ornitologisk Forening, København,
10. Dansk Ornitologisk Forening, Norddjurs,
11. Dansk Botanisk Forening,
12. Friluftsrådet, centralt,
13. Friluftsrådet, kreds Midtjylland,
14. Region Midtjylland,
15. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandouest@fredningsnaevn.dk)

Den 31. oktober 2022

FN-MJØ-124-2022. Ombygning af gæstebolig/redskabsskur

Fredningsnævnet modtog den 4. oktober 2022 Norddjurs Kommunes udtalelse om en ansøgning om at ombygge en gæstebolig/et redskabsskur på matr.nr. 41v Anholt By, Anholt, Sønderstrandvej 48, 8592 Anholt. Ansøgningen er indsendt af bygningskonstruktør Simon Arnfelt Rasmussen for ejendommens ejere Bettina Elisabeth Kampmann og Keld Lindegaard Andersen.

Fredningsforholdene

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 11. december 2015 om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt. Det er fredningens formål at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedmulighederne for plante- og dyreliv, at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg, at sikre og styrke offentlighedens adgang, at sikre og styrke de geologiske kvaliteter, i særlig grad at tilgodese de biologiske, geologiske og landskabelige interesser i delområde A på Sønderbjerg, i særlig grad at tilgodese de landskabelige og rekreative interesser i delområde B ved Sønderbjerg og at medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som området er udpeget for.

Ejendommen er beliggende i delområde B.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at der ikke må opføres bebyggelse eller etableres anlæg. Der må således ikke opstilles kiosker, skure, elmaster, boder, udsigtsplatforme eller overhovedet anbringes andre faste indretninger. Om- og tilbygning af eksisterende lovligt opførte ejendomme skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse med hensyn til størrelse, placering, form og farvevalg. Fredningsnævnet kan gøre sin godkendelse af bebyggelse betinget af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules. Såfremt der beplantes, skal det ske med naturligt hjemmehørende arter. Planter der nåletræer, skal det være skovfyr og eller/ene.

Det fremgår af fredningens særbestemmelser for delområde B, at det for bl.a. matr.nr. 41v Anholt By, Anholt er tilladt at have ét sommerhus og 1 udhus. Byggeplaner skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse med hensyn til størrelse, placering, form og farvevalg. Byggeri skal placeres diskret i terrænet, og udseende og materialevalg skal følge anvisningerne i den gældende lokalplan. Fredningsnævnet kan gøre sin godkendelse af bebyggelse betinget af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules. Der må ikke opføres ny bebyggelse inden for en radius på 100 meter fra mindesmærket Jutlandiamonumentet.

Ved fredningsnævnets afgørelse af 15. august 1988 blev der ikke meddelt dispensation til at ændre indretningen af ejendommens redskabsrum, således at alene en mindre del fortsat blev anvendt som redskabsrum, mens størstedelen skulle anvendes som gæstehytte. De ydre bygningsændringer bestod i, at der blev isat nye vinduer og en adgangsdør. Fredningsnævnet begrundede afgørelsen med, at det principielt var uheldigt med indretning af rum til beboelse i udhuse (F.S. 61/88). Overfredningsnævnet ændrede den 1. november 1988 afgørelsen og meddelte dispensation med henvisning til, at de hensyn, der blev varetaget med fredningen, ikke fandtes at hindre, at et bestående lovligt udhus blev indrettet til også at tjene som gæstehytte (j.nr. 1296/58-1/88).

Fredningsnævnet traf den 24. august 2021 afgørelse i en sag om bl.a. udvidelse af gæsteboligen/redskabsskuret. I afgørelsen blev anført følgende begrundelse (FN-MJØ-009-2021):

”Den nuværende og tidligere fredning for bl.a. Sønderbjerg betyder, at udvidelse af udhuset/annekset og bibeholdelse af udhuset/redskabsskuret og terrasseplatformen kræver dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, eller stk. 3.

...

Udhuset, som bruges som redskabsskur, blev opført uden fredningsnævnets dispensation og er derfor ikke lovligt i fredningen. Det blev imidlertid opført med tilladelse fra daværende Grenå Kommune inden de nuværende ejeres overtagelse af ejendommen og har siden den tid stået upåtaget. Det er på den baggrund fredningsnævnets opfattelse, at der ikke er grundlag for at kræve udhuset fjernet, og at der derfor principielt kan meddeles lovliggørende dispensation til udhuset.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at der i en fredning med forbud mod bebyggelse og herunder mod bebyggelse indenfor 100 meter fra Jutlandiamonumentet skal udvises betydelig påpasselig i relation til at tillade større udvidelser af udhuse, herunder udhuse der anvendes som anneks. Det er på den baggrund fredningsnævnets opfattelse, at der ikke er grundlag for at udvide et anneks fra 10 m² til 40 m².

Der er i forvejen tre bygninger på ejendommen i en fredning, hvor der alene kan opføres et sommerhus og et udhus og således højst to bygninger. Det er på den baggrund, og da der er tale om en stor bygningsmasse for områdets ejendomme, endvidere fredningsnævnets opfattelse, at der under de omstændigheder ikke er grundlag for at tillade nogen form for udvidelse af anneks.

Fredningsnævnet er dog efter en konkret vurdering indstillet på at acceptere en udvidelse af anneks svarende til den størrelse af redskabsskuret, som det efter sagens oplysninger kan lægges til grund, at Grenå Kommune gav tilladelse til og således en udvidelse på 17 m², mod at redskabsskuret fjernes.

Der meddeles således sammenfattende dispensation til en udvidelse af anneks til 27 m², inkl. en eventuel overdækning til cykler mv. på betingelse af, at redskabsskuret fjernes senest samtidig med anneksets opførelse.

Hvis en sådan dispensation ikke ønskes udnyttet, idet redskabsskuret ønskes bibeholdt, meddeles der ikke dispensation til at udvide anneks, men lovliggørende dispensation til bibeholdelse af redskabsskuret.”

Ansøgningen

Norddjurs Kommune har oplyst, at ejerne efter fredningsnævnets afgørelse af 24. august 2021 har ansøgt om at ombygge gæsteboligen/redskabsskuret indenfor samme sokkel. Projektet omfatter indretning af badeværelse med et vindue mod syd med dimensionerne 80 cm x 50 cm i tilsvarende stil med de eksisterende vinduer i sommerhuset. Hoveddøren til gæsteboligen/redskabsskuret, som vender mod nord op mod sommerhuset, bibeholdes, og overfor denne dør i bygningens sydfacade placeres en tilsvarende dør med tilhørende sideparti. Det eksisterende værkstedsrum på 2 m² inddrages til bolig, og i den forbindelse placeres der et vindue i gavlen mod vest. Vinduet skal være trekantet, så det er i stil med de eksisterende trekantede vinduer i gavlene på sommerhuset, der følger gavltrekanter op i tagkrop. Derudover ønskes indrettet en udebruser med tilhørende afskærmning på den østvendte gavl.

Norddjurs Kommune har videre oplyst, at ejendommen er beliggende i Natura 2000-område nr. 46 Anholt og havet nord for, som består af habitatområde 42 og fuglebeskyttelsesområde 32. Det er kommunens vurdering, at projektet ikke vil kunne medføre en påvirkning af de arter og naturtyper, som Natura 2000-området er udpeget for at beskytte. Det vil heller ikke have en væsentlig påvirkning af bilag IV-arter.

Norddjurs Kommune har som sin indstilling til fredningsnævnet udtalt, at der er tale om en ombygning indenfor den eksisterende sokkel. Bygningen er i forvejen opført med samme materialer som sommerhuset, og ny dør og vinduer bliver i samme byggestil som sommerhusets. Efter ombygningen vil gæsteboligen således fortsat fremstå som en naturlig del af en samlet helhed med sommerhuset. Den er placeret i fredningens delområde B, hvor reglerne om byggeri er mere lempelige end i delområde A, og ombygningen vil ikke påvirke områdets landskabelig og naturmæssige værdier. Kommunen finder derfor, at det ansøgte ikke vil få nævneværdig betydning for de hensyn, der skal varetages med fredningen. Det indstilles derfor, at fredningsnævnet imødekommer det ansøgte.

Danmarks Naturfredningsforening har oplyst ikke at have bemærkninger til sagen.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt betyder, at projektet kræver dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, eller stk. 3.

Der er tidligere meddelt dispensation fra fredningen til at indrette det daværende redskabsrum til den eksisterende gæstebolig. På den baggrund og da de ydre bygningsændringer er af begrænset karakter og ikke findes at have nogen betydning for oplevelsen af fredningen, meddeles der dispensation til det ansøgte projekt.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,

- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjørn Rømer Westh,
2. Jytte Dalgaard,
3. Bettina Elisabeth Kampmann og Keld Lindegaard Andersen,
4. bygningskonstruktør Simon Arnfelt Rasmussen,
5. Miljøstyrelsen,
6. Norddjurs Kommune, j.nr. 20/19602,
7. Danmarks Naturfredningsforening, København,

8. Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs,
9. Dansk Ornitologisk Forening, København,
10. Dansk Ornitologisk Forening, Norddjurs,
11. Dansk Botanisk Forening,
12. Friluftsrådet, centralt,
13. Friluftsrådet, kreds Midtjylland,
14. Region Midtjylland,
15. Slots- og Kulturstyrelsen.

Den 11. juli 2023

FN-MJØ-074-2023. Kørsel indenfor Ørkenfredningen i forbindelse med en militærøvelse

Fredningsnævnet modtog den 20. juni 2023 Norddjurs Kommunes udtalelse om en ansøgning fra foreningen Dark Sky Anholt om at opstille to mørkemålere i Ørkenen og på Sønderbjerg på Anholt i en femårig periode.

Mørkemålerne opstilles med følgende placeringer markeret med røde stjerner:

Fredningsnævnet meddeler dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningerne

Ørkenen blev fredet ved Overfredningsnævnets afgørelse af 7. november 1939 om fredning af arealer på Anholt. Fredningen har ikke en formålsbestemmelse, men området blev fredet, idet det havde en væsentlig betydning for almenheden på grund af dets storslåede og særegne natur og naturvidenskabelige interesse. Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at området skal henligge i naturtilstand. Ethvert indgreb i naturtilstanden forbydes. Arealerne må ikke bebygges hverken vedvarende eller midlertidigt heller ikke ved anbringelse af kiosker, skure og lignende, og der må ikke opstilles master.

Ørkenen er endvidere omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 29. august 1980 om supplerende fredning af arealer øst for Sønderbjerg og Anholt by. Fredningens formål er at sikre, at arealerne så vidt muligt bevares som et i alt væsentligt uberørt landskab af ørkenagtig karakter med klitter og strandvolde med ingen eller sparsom plantevækst.

Ved afgørelse af 11. december 2015 gennemførte fredningsnævnet fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt. Det er fredningens formål at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedygtighederne for plante- og dyreliv, at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg, at sikre og styrke offentlighedens adgang, at sikre og styrke de geologiske kvaliteter, i særlig grad at tilgodese de biologiske, geologiske og landskabelige interesser i delområde A på Sønderbjerg, i særlig grad at tilgodese de landskabelige og rekreative interesser i delområde B ved Sønderbjerg og at medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som området er udpeget for.

Ejendommen er beliggende i delområde A.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at der ikke må opføres bebyggelse eller etableres anlæg. Der må således ikke opstilles kiosker, skure, elmaster, boder, udsigtsplatforme eller overhovedet anbringes andre faste indretninger. Det fremgår af fredningens særbestemmelser for delområde A, at der er et generelt forbud mod byggeri.

Ansøgningen

Norrdjurs Kommune har oplyst, at mørkemålerne skal bruges i forbindelse med certificering af Anholt som Dark Sky Sanctuary. Det sker ved optagelse i International Dark Sky association (IDA), som er en amerikansk baseret non-profit organisation, der blev grundlagt i 1988 af David Crawford, en professionel astronom, og Tim Hunter, en læge og amatørastonom. Missionen for IDA er at bevare og beskytte nattelevet og vores arv af mørke himmel gennem kvalitets udendørsbelysning. Lysforurening er resultatet af udendørs belysning, der ikke er ordentligt afskærmet, hvilket tillader lys at skinne ind i øjnene og nattehimmelen. Der er på nuværende tidspunkt 201 lokaliteter i verden, der er anerkendt af IDA, heraf er der kun 16 med status "sanctuary", som er den højeste/bedste indenfor IDA's certificering. I forbindelse med certificeringen hos IDA er det et krav, at man kan dokumentere, hvor mørkt der er på Anholt. Derfor ansøges der om dispensation til opstilling af 2 mørkemålere, der drives af solcellebatteri. Målerne er på størrelse med en 1,5 liters sodavandsflaske, og de monteres på en pæl i 1,5 meters højde. De placeres så diskret som muligt.

Norrdjurs Kommune har videre oplyst, at de berørte lokaliteter ejes af Jens Christian von der Maase, der bakker op om projektet.

Norrdjurs Kommune har endelig anført, at begge projektområder er i Natura 2000-område nr. 46 Anholt og havet nord for, som består af habitatområde 42 og fuglebeskyttelsesområde 32. Det er kommunens vurdering, at projektet ikke medfører nogen væsentlig påvirkning af habitatområdets udpegningsgrundlag, og at der ikke bliver nogen påvirkning af bilag IV-arter.

Norrdjurs Kommune har som sin indstilling til fredningsnævnet udtalt, at der er tale om to tiltag af beskeden størrelse, og at kommunen vurderer, at hverken landskabelige kvaliteter eller beskyttet natur påvirkes. Kommunen finder derfor, at det ansøgte ikke vil få nævneværdig betydning for de hensyn, der skal varetages med fredningerne, og indstiller derfor, at der meddeles dispensation.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningerne af Ørkenen og af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er

udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet er enig med Norddjurs Kommune i, at der er tale om tiltag af beskeden størrelse, som ikke vil nogen betydning for oplevelsen af fredningen.

Fredningsnævnet meddeler derfor dispensation til at opsætte de to mørkemålere på de ansøgte placeringer. Mørkemålerne og de pæle, de opsættes på, skal fjernes senest den 1. august 2028.

Det er et vilkår for dispensationen, at pælene er i jordfarve, som er tilpasset landskabet.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Jytte Dalgaard,
3. Jens Christian Von der Maase,
4. foreningen Dark Sky Anholt,
5. Miljøstyrelsen,
6. Norddjurs Kommune, j.nr. 23/5774,
7. Danmarks Naturfredningsforening, København,
8. Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs,
9. Dansk Ornitologisk Forening, København,
10. Dansk Ornitologisk Forening, Norddjurs,
11. Dansk Botanisk Forening,
12. Friluftsrådet, centralt,
13. Friluftsrådet, kreds Midtjylland,
14. Region Midtjylland,
15. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 7. juli 2023

FN-MJØ-110-2022. Shelter

Fredningsnævnet modtog den 25. august 2022 Norddjurs Kommunes udtalelse om en ansøgning om at opføre en shelter på matr.nr. 41q Anholt By, Anholt, Sønderstrandvej 56, 8592 Anholt. Ansøgningen er indsendt af ejendommens ejer Nina Cecilie Thomle.

Fredningsnævnet meddeler ikke dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Fredningsforholdene

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 11. december 2015 om fredning af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg på Anholt. Det er fredningens formål at sikre opretholdelsen af områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter, herunder at bevare og forbedre levedulighederne for plante- og dyreliv, at sikre og forbedre de landskabelige oplevelses- og udsigtsmuligheder i tilknytning til Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg, at sikre og styrke offentlighedens adgang, at sikre og styrke de geologiske kvaliteter, i særlig grad at tilgodese de biologiske, geologiske og landskabelige interesser i delområde A på Sønderbjerg, i særlig grad at tilgodese de landskabelige og rekreative interesser i delområde B ved Sønderbjerg og at medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som området er udpeget for.

Ejendommen er beliggende i både delområde A og delområde B.

Det fremgår af fredningens bestemmelser, at der ikke må opføres bebyggelse eller etableres anlæg. Der må således ikke opstilles kiosker, skure, elmaster, boder, udsigtsplatforme eller overhovedet anbringes andre faste indretninger. Om- og tilbygning af eksisterende lovligt opførte ejendomme skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse med hensyn til størrelse, placering, form og farvevalg. Fredningsnævnet kan gøre sin godkendelse af bebyggelse betinget af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules.

Det fremgår af fredningens særbestemmelser for delområde A, at der er et generelt forbud mod byggeri.

Det fremgår af fredningens særbestemmelser for delområde B, at det for bl.a. matr.nr. 41q Anholt By, Anholt er tilladt at have ét sommerhus og 1 udhus. Byggeri skal placeres inden for det på fredningskortet anviste delområde B. Byggeplaner skal forelægges fredningsnævnet til godkendelse med hensyn til størrelse, placering, form og farvevalg. Byggeri skal placeres diskret i terrænet, og udseende og materialevalg skal følge anvisningerne i den gældende lokalplan. Fredningsnævnet kan gøre sin godkendelse af bebyggelse betinget af beplantning, hvorved bebyggelsen skjules.

Ved fredningsnævnets afgørelse af 18. februar 2015 blev der ikke meddelt dispensation til at opføre et anneks på 17½ m² på naboejendommen matr.nr. 41u Anholt By, Anholt. Fredningsnævnet begrundede afgørelsen med, at der i forvejen var et sommerhus og et udhus på ejendommen, og at opførelse af et anneks derfor ville være i strid med fredningsbestemmelserne om, at der alene måtte være et sommerhus og et udhus på ejendommen. Der blev samtidig truffet afgørelse om fjernelse af en ulovlig opsat skurvogn (FN 2013.75).

Fredningsnævnet meddelte efterfølgende den 24. august 2015 dispensation til på naboejendommen matr.nr. 41u Anholt By, Anholt at opføre et anneks med toilet på 24,37 m² til erstatning for et udhus på 6,78 m², som rummede ejendommens eneste toilet. Fredningsnævnet begrundede bl.a. afgørelsen med, at der i forvejen

var et udhus, som blev fjernet. Fredningsnævnet bemærkede, at dispensationen ikke kunne udnyttes, før skurvognen var fjernet, da det ville være i strid med fredningen (FN 2015.73).

Fredningsnævnet traf den 24. august 2021 afgørelse i en sag på en anden ejendom i området, matr.nr. 41v Anholt By, Anholt, og lagde i den forbindelse også afgørende vægt på fredningens bestemmelse om, at det kun er tilladt at have et sommerhus og et udhus (FN-MJØ-009-2021). I afgørelsen blev således anført følgende begrundelse:

”Udhuset, som bruges som redskabsskur, blev opført uden fredningsnævnets dispensation og er derfor ikke lovligt i fredningen. Det blev imidlertid opført med tilladelse fra daværende Grenå Kommune inden de nuværende ejeres overtagelse af ejendommen og har siden den tid stået upåtaget. Det er på den baggrund fredningsnævnets opfattelse, at der ikke er grundlag for at kræve udhuset fjernet, og at der derfor principielt kan meddeles lovliggørende dispensation til udhuset.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at der i en fredning med forbud mod bebyggelse og herunder mod bebyggelse indenfor 100 meter fra Jutlandiamonumentet skal udvises betydelig påpasselig i relation til at tillade større udvidelser af udhuse, herunder udhuse der anvendes som annekser. Det er på den baggrund fredningsnævnets opfattelse, at der ikke er grundlag for at udvide et annekst fra 10 m² til 40 m².

Der er i forvejen tre bygninger på ejendommen i en fredning, hvor der alene kan opføres et sommerhus og et udhus og således højst to bygninger. Det er på den baggrund, og da der er tale om en stor bygningsmasse for områdets ejendomme, endvidere fredningsnævnets opfattelse, at der under de omstændigheder ikke er grundlag for at tillade nogen form for udvidelse af annekset.

Fredningsnævnet er dog efter en konkret vurdering indstillet på at acceptere en udvidelse af annekset svarende til den størrelse af redskabsskuret, som det efter sagens oplysninger kan lægges til grund, at Grenå Kommune gav tilladelse til og således en udvidelse på 17 m², mod at redskabsskuret fjernes.

Der meddeles således sammenfattende dispensation til en udvidelse af annekset til 27 m², inkl. en eventuel overdækning til cykler mv. på betingelse af, at redskabsskuret fjernes senest samtidig med anneksets opførelse.

Hvis en sådan dispensation ikke ønskes udnyttet, idet redskabsskuret ønskes bibeholdt, meddeles der ikke dispensation til at udvide annekset, men lovliggørende dispensation til bibeholdelse af redskabsskuret.”

Ansøgningen

Norddjurs Kommune har oplyst, at shelteren opføres med sorte profilbrædder i fyr. Bunden er brunbejdet fyr. Taget er med vandfaste træplader i fyr og sort tagpap. Hjørnestolperne er trykimprægneret fyr. De eksisterende bygninger på ejendommen i form af et sommerhus på 35 m² og et udhus på 5 m² er beliggende i fredningens delområde B. Kommunen har anført, at følgende kortbilag viser fredningen med pink skravering, delområde B med blå indtegnning og ejendommens skel med gul ramme:

Norddjurs Kommune har videre oplyst, at ejendommen er beliggende i Natura 2000-område nr. 46 Anholt og havet nord for, som består af habitatområde 42 og fuglebeskyttelsesområde 32. Det er kommunens vurdering, at det ansøgte ikke vil have en væsentlig påvirkning på udpegningsgrundlaget eller bilag IV-arter.

Norddjurs Kommune har som sin indstilling til fredningsnævnet udtalt, at der er tale om en bygning af beskedent størrelse, som vil fremstå som en del af en samlet helhed med det eksisterende sommerhus. Det placeres i fredningens delområde B, hvor reglerne om byggeri er mere lempelige end i delområde A. Grundet shelterens størrelse og placering på et fladt bevokset areal for foden af Sønderbjerg vil det ikke påvirke områdets landskabelige og naturmæssige kvaliteter. Kommunen finder derfor, at det ansøgte ikke vil få nævneværdig betydning for de hensyn, der skal varetages med fredningen. Sommerhus og udhus, der har et samlet grundplan på 40 m², er det mindste indenfor delområde B, hvor det største har et grundplan på 99 m². Der er derfor ganske forståeligt, at der er brug for en alternativ overnatningsmulighed, og denne løsning må betragtes som et tiltag af underordnet betydning. Kommunen indstiller således, at fredningsnævnet imødekommer det ansøgte.

Nina Cecilie Thomle har anført, at den ansøgte placering af shelteren er begrundet i at være den placering, som gør mindst mulig skade på den omgivende natur. Hvis den skal flyttes til fredningszone B, vil den komme til at skæmme naturområdet, og de vil være nødt til at beskadige både lyng og træer. Det er vigtigt for dem, naboer og naturen, at den ligger diskret placeret, men de vil naturligvis flytte den, hvis fredningsnævnet mener, at det er nødvendigt.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 15. juni 2023 ved Martin Møller-Heuer og Jytte Dalgaard. Endvidere deltog Norddjurs Kommune ved Rikke Høgh Kroier og Danmarks Naturfredningsforening ved Morten Abildstrøm. Nina Cecilie Thomle var forhindret i at deltage, men havde forinden sendt sine skriftlige bemærkninger til ansøgningen. Det kunne konstateres, at shelteren var opført, og at det eksisterende udhus ikke er sammenbygget med sommerhuset, men er den fritliggende bygning, som fremgår af det foto, der er medtaget ovenfor i afgørelsen.

Fredningsnævnets ministerudpegede medlem deltog ikke i besigtigelsen, men har deltaget i sagens afgørelse.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af Nordbjerg, Vesterklit og Sønderbjerg betyder, at projektet kræver dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, eller stk. 3.

Det blev ved besigtigelsen ikke umiddelbart konstateret, om shelteren er placeret i delområde A eller delområde B, men det lægges efter bemærkningerne fra Nina Cecilie Thomsen og shelterens placering vest for udhuset til grund, at den er placeret i delområde A.

Der er i fredningen forbud mod bebyggelse i delområde A, og der kan derfor ikke meddeles dispensation til at opføre en shelter i delområde A, men alene i delområde B. Shelteren skal derfor fjernes.

Der kan i delområde B alene opføres et sommerhus og et udhus. Der er i forvejen sådanne to bygninger på ejendommen, og der er derfor heller ikke grundlag for at meddele dispensation til, at shelteren placeres indenfor det område.

Fredningsnævnet meddeler derfor ikke dispensation til shelteren, der skal fjernes.

Hensynet til at undgå uheldige præcedensvirkninger ved at tillade tre bygninger på ejendommen er indgået med betydelig vægt i fredningsnævnets afgørelse.

Fristen for lovliggørelse ved fjernelse fastsættes til den 1. oktober 2023.

Det kunne ved besigtigelsen konstateres, at det eksisterende udhus i form af et skur ikke fremstår i god stand, og fredningsnævnet kan udtale, at der kan forventes meddelt dispensation til at opstille shelteren indenfor delområde B, hvis udhuset fjernes. Der kan endvidere i lyset af sommerhusets begrænsede størrelse forventes meddelt dispensation til at bygge et nyt skur op ad sommerhuset, således at der også fremadrettet kun er to bygninger på ejendommen.

Opmærksomheden henledes på, at fredningsnævnet i givet fald skal godkende både shelterens placering og tilbygningen.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Knud Erik Hesselbjerg,
2. Jytte Dalgaard,
3. Nina Cecilie Thomle,
4. Miljøstyrelsen,
5. Norddjurs Kommune, j.nr. 22/8987,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Norddjurs,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Norddjurs,
10. Dansk Botanisk Forening,
11. Friluftsrådet, centralt,
12. Friluftsrådet, kreds Midtjylland,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen.